10 ptes.

EL LLIBRE A CATALUNYA

1
2410

RECULL DE NOTES DE DOCUMENTS INÈDITS DE L'ARXIU HISTÒRIC DE PROTOCOLS DE BARCELONA. - VOL. 1

EL LLIBRE A CATALUNYA

1338-1590

R. CARRERES VALLS
Director tècnic de l'Arxiu Històric Notarial de Barcelona

Biblioteca Nacional de España

1
241085

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

47/736330

RECULL DE NOTES DE DOCUMENTS INÉDITS
DE L'ARXIU HISTÒRIC DE PROTOCOLS DE BARCELONA.–VOL. I.

El llibre a Catalunya

1338-1590

—

R. CARRERES VALLS
Director tècnic de l'Arxiu Històric Notarial
de Barcelona

BARCELONA
IMPREMTA ALTÉS :: TUSET, 28
1936

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

Als investigadors

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

En una conferència donada al Col·legi notarial el 26 de gener de 1932 (*) remarcàvem la importància de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, per a l'estudi de la vida íntima de la col·lectivitat catalana en els temps passats. Afegíem que la història de dita vida, singularment la barcelonina a l'època de la Catalunya lliure, era imperfectament coneguda i que l'Arxiu de Protocols, amb les seves fonts d'investigació primàries, esdevenia bàsic per a ampliar el seu estudi.

Per a demostrar les possibilitats que dit arxiu ofereix als investigadors, hem palesat en diferents números de la revista «La Notaria» la vida d'alguns notaris il·lustres del segle XV, derivant-la del contingut de notes extretes de manuals en ell conservats. Personatges inèdits i altres imperfectament coneguts, han estat incorporats a la nostra història a l'ensems que aquelles vides ens donaven una idea més clara sobre multiplicitat d'activitats de l'època. Ultra aquests petits treballs biogràfics, hem donat compte de certes inves-

(*) Revista "La Notaria", n.º 3, del 10 de Març de 1932.

Biblioteca Nacional de España

tigacions que ara ens han decidit a escriure una Introducció a la Història de la cirurgia catalana, ara a establir la genealogia dels poetes Jaume, Pere, Arnau i Auzias March, ara a historiar la noble família Colom barcelonina amb l'enllaç que la vincula amb mossèn Pere Bertran de Margarit i la seva relació amb Lluís de Santàngel, ara, finalment, sobre diversitat de detalls útils per a l'estudi de la nostra Història.

La tasca, evidentment fragmentària, de tots aquests treballs escampats en articles, llibres i ressenyes de conferències, essent heterogènia i mancada d'unitat, ens ha fet considerar la conveniència d'aplegar en una col·lecció la varietat de notes que tenim recollides per a l'estudi d'algunes de les branques en què es subdivideix el gran arbre de la història. La bibliografia, la ciència, l'art, el comerç la indústria i la navegació, l'etnografia i multiplicitat de detalls històrics de la vida de molts dels nostres personatges, rebran una contribució més o menys valuosa amb les notes recollides dintre la nombrosa protocolització notarial.

D'altra banda, la realització pràctica de l'obra que sota el deganat del benemèrit patrici Antoni Par, ha concretat en el magnífic estatge de tantes i tantes venerandes relíquies del nostre passat, exigeix un complement que en forma més o menys sumària assabenti del què hi ha dintre d'aquella gran quantitat de manuals.

Actualment, la consulta de documents històrics de l'Arxiu de Protocols, és encara difícil per manca d'un

Biblioteca Nacional de España

índex o fitxer onomàstic i de matèries. La publicació de les notes recollides, pot suplir poc o molt la manca de dit índex, tota vegada que són molts els documents que guarden relació i molts també els notaris especialitzats en determinades contractacions, o que eren propis de certes famílies.

La utilitat de la publicació de les notes de documents de l'Arxiu històric notarial és ben palesa. Aquesta utilitat, evidentment, seria major si en lloc de senzilles notes publiquéssim íntegres o per extens els documents, però aquesta tasca creiem que és millor reservar-la als investigadors sobre les diverses especialitats històriques. Tot amb tot, la importància de certs documents, ha determinat que alguns siguin transcrits íntegres i altres amb notes de major extensió. La importància l'havem judicat pel que tenen de modèlic, sigui per l'idioma, sigui per les formes contractuals o per utilitat bibliogràfica.

Les dificultats que ofereix la classificació de molts documents explicarà la causa de què algunes notes s'estimin desplaçades de lloc. Quan la publicació sigui completa, podrà ésser esmenada aquesta deficiència mitjançant els índexs corresponents.

No tenim la pretensió de dir que totes les notes que donem siguin rigorosament inèdites. L'Arxiu històric notarial, ha estat consultat en totes les èpoques per investigadors eminents. Els benemèrits i malaguanyats Puiggarí, Balaguer i Merino, Sanpere i Miquel i Fran-

Biblioteca Nacional de España

cesc Martorell entre altres, escorcollaren la majoria dels manuals i en publicacions de diaris, revistes y llibres vessaren moltes coneixences extretes de dit arxiu. La tasca de fer una selecció del que ha estat publicat i del que és rigorosament inèdit no compensa la satisfacció de l'amor propi de donar a llum el que únicament no ha estat mai publicat.

Tampoc direm que les notes que seguiran, siguin les úniques importants de l'Arxiu, ni molt menys que hem consultat tots els manuals notarials dels segles XIV i XV, amb relació als quals inaugurem la present col·lecció. Són innombrables les dades que havem negligit i molts els manuals que, sigui pel seu estat, sigui perquè al fullejar-los ens han semblat mancats de dades d'interès, el que ens obliga a fer aquesta prèvia declaració, més necessària encara perquè els investigadors no creguin que l'únic interessant que conté l'Arxiu són els documents als quals es refereixen dites notes.

Per a la publicació de les mateixes, ens hem subjectat a una classificació de matèries i dintre d'ella a un ordre cronològic. Com sigui que a l'Arxiu hi ha una quantitat considerable de documents per a classificar, tant per a la facilitat de consulta com pel trastorn que pressuposa una nova classificació cronològica de notes, prescindirem en alguns casos de l'ordre esmentat. Entenem que el més essencial és la publicació de les notes i les petites alteracions d'ordre, podent ésser corregides

Biblioteca Nacional de España

mitjançant els pertinents índexs, no han de determinar el retard de l'edició.

Encapçalarem cada recull de notes relatives a una matèria amb un comentari expressiu de la importància que al nostre criteri tenen per a la nostra història. Dit comentari l'entenem convenient no solament per a explicar el motiu que ha determinat la selecció, sí que també per a remarcar l'interès de certs documents.

Amb les precedents explicacions, creiem que els que examinin el contingut de les notes que segueixen, es faran càrrec dels motius determinants de la seva publicació. Una col·lecció de notes recollides, no té cap utilitat mentre no són públiques.

No totes les notes, singularment les que havem estimat secundàries, han estat convenientment revisades. Es possible que algunes siguin susceptibles d'alguna alteració de noms, de dates i àdhuc de conceptes. En essència responen totes al contingut del document d'on han estat extretes, i la tasca de revisar-les és preferible que sigui feta per qui li ocorri algun dubte sobre el contingut de referència.

Finalment, ens cal advertir que les notes solament porten el nom del notari i la data d'atorgació del document, prescindint d'indicar el lligall i manual i àdhuc les cotes corresponents a la col·locació a l'arxiu, tenint en compte la interinitat de l'actual ordenació. D'altra banda els inventaris existents indiquen clarament la situació dels lligalls i manuals amb els noms

Biblioteca Nacional de España

dels notaris i les dates que comprenen, essent senzill amb dita referència consultar els manuals corresponents a les notes extretes. Ultra això procurarem que a l'Arxiu hi hagi un exemplar amb les indicacions del lloc concret on es troben els documents de referència.

Aquestes són en síntesi les advertències que estimem oportunes per als qui aprofitin el petit treball d'investigació que segueix. Si poc o molt ajuda a completar la història de les activitats de la vida catalana dels nostres avantpassats, de les èpoques a què les mateixes es refereixen, ja en tindrem prou per a l'íntima satisfacció.

Barcelona, novembre de 1935.

Biblioteca Nacional de España

Comentaris a la Història del Llibre a Catalunya

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

ORIGEN DE LA IMPREMTA A IBÈRIA

Inaugurem la present col·lecció, amb unes quantes notes per a la història del llibre, perquè ens sembla que de dret pertoca a aquesta important branca de la narració dels fets passats, el dedicar-li la preferència. En definitiva son els llibres, les fonts primordials de les nostres coneixences i és lògic que comencem donant les notes que s'hi refereixin.

Si sense una explicació prèvia es llegissin dites notes, hom riscaria d'estimar-ne inconnexes algunes que, com la que ens parla del Doctor en Gramàtica, Pere Boshom, en 1365, no té en realitat cap relació amb el llibre. Però si tenim present que la controvèrsia sobre la prioritat de l'establiment de la impremta a Ibèria giravolta a l'entorn de la Gramàtica d'En Mates, ja no trobarem tant desplaçada una nota que indica que a Barcelona l'estudi de la gramàtica ve de lluny.

En un cas semblant es troba la de l'acte mercantil de l'alemany Joan Ompis, de 1412, la de la llicència de la Reina Maria a la Companyia dels Hompis en 1450, la de 1457 que ens parla del protest per Josompis d'una lletra d'Adolf, comte de Nassau i arquebisbe de Magún-

Biblioteca Nacional de España

cia, la del notable testament de Gabriel Eynger, de 1480, que ens assabenta, entre altres dades, de l'existència a Barcelona de la gran societat alemanya amb arrels tan profundes com la de diposar d'un carner per als seus components, la del testament de Vandel Rosenayer, que ens entera de la Confraria de Santa Barbara dels alemanys o finalment d'alguna altra que amb elles guarda relació. Notes realment inconnexes a primera vista, però com sigui que al discutir la prioritat de l'establiment de la impremta a Espanya és impossible prescindir de la coneixença del comerç alemany ni de la relació amb Magúncia on prenia forma l'art admirable que ha fet assequible la cultura arreu, cal que dites notes siguin conegudes per a la major exactitud en la solució del problema.

* * *

Barcelona, València, Saragossa i Sevilla es disputen la glòria d'ésser el bressol de la primera impremta d'Ibèria. Sense els dubtes, més d'ordre moral que material, que s'han ocorregut sobre l'autenticitat de la data de 1468 que consta estampada a la Gramàtica de Bartomeu Mates, ningú no podria discutir dita prioritat a Barcelona, tota vegada que les presumpcions a favor de València no són anteriors a 1474 i les de Saragossa a 1473. A esvair primordialment aquests dubtes d'ordre moral, van, en conseqüència, adreçades algunes de les notes inèdites que donem.

Biblioteca Nacional de España

Els documents de 28 de gener de 1457, de 8 d'agost de 1474, de 10 d'abril de 1472 i el de 29 de setembre de 1480 formen un conjunt d'íntima relació per a esvair aquells dubtes d'ordre moral. Com és sabut, en 1465, Gutemberg estigué al servei d'Adolf, arquebisbe de Magúncia, qui ja en 1457 es relacionava amb la Companyia alemanya dels Ompis de Barcelona. Membre destacat d'aquesta Companyia seria Gabriel Eynger que, com veiem, fa un llegat a fra Erasme de Vallespeciosa, que no és altre que el procurador d'Enric de Saxònia (Botel), en 1474, i que en 1479 publicava a Lleida el *Breviarium Ilerdense*. Si tenim present que fra Erasme de Vallespeciosa, era el lector del monestir de frares ermitans de Sant Agustí, que en dit monestir feia anys que fra Mateu Rella hi havia organitzat una llibreria i que això esdevenia en 1472, no podem de cap manera rebutjar per simples raons d'ordre moral el que quatre anys abans s'hagués imprès, qui sap si en la pròpia llibreria de Mateu Rella, per Gherling, connacional de Botel i de Eynger, la cèlebre Gramàtica. Tingui's present que entre els conventuals companys de fra Mateu Rella i de fra Erasme de Vallespeciosa hi trobem a fra Gerald Ros, i que fou un Guillem Ros qui va pagar les despeses de la impressió de la tan esmentada Gramàtica. I notis finalment que a la dita llibreria si no volem violentar el sentit literal de les paraules, hi hauria un lloc per a la fosa de material d'impremta i que per les molèsties als lectors i altres

Biblioteca Nacional de España

causes es consentiria a fra Mateo Rella separar-lo amb una paret.

Una altra nota donem per a contribuir a la dissipació d'aquests dubtes d'ordre moral. En 29 de desembre de 1473, trobem junts a Bernat Boil i Bernat Mates, prevere del Pi, com prevere de dita església fou Pere Joan Matoses, segons la nota de 1492. Es clar que ignorem les relacions entre Boil i Mates i si entre aquest i Bartomeu Mates, autor de la Gramàtica, n'existí de familiar. El que al nostre criteri no ofereix dubte és que tot el que es digui en contra de l'autenticitat de la data de 1468 impressa en dita Gramàtica, no tindrà cap fonament, a menys de desvirtuar els documents que ara adduïm. Barcelona, mitjançant la Gran Societat Alemanya, els orígens de la qual podem remuntar a molt abans de 1450, pogué produir llibres impressos, coetàniament amb Roma i amb anterioritat a Venècia i les altres ciutats italianes que es pressuposa que l'avançaren. Pot ésser i així ho fou, la primera en editar un llibre amb signatures impresses, per molt que contradigui l'opinió dels que no n'han vist abans de 1472, perquè ni això ni el que altres documents no ens parlin de Gherling abans de 1486 o de Pere Joan Matoses abans de 1492, no poden ésser mai arguments contra l'autenticitat d'una data estampada amb xifres romanes d'impossible confusió. La xifra aràbiga 1486, podria perfectament, per causa d'interpolació, ésser la mateixa de 1468, però M.CCCC LXVIII, es inconfu-

Biblioteca Nacional de España

sible amb cap altra data. Podria equivocar l'impressor, la X per la V, ço que ens donaria la data de 1473, però àdhuc en aquest cas caldria produir una prova material de l'equivocació per a refutar l'autenticitat, si, com és vist, són suficients els documents actuals per a esvair tot dubte d'ordre moral. Ni amb aquesta equivocació es desvirtuaria el fet essencial d'ésser Barcelona la població d'Ibèria on va imprimir-se per primera vegada.

Biblioteca Nacional de España

DESCABDELLAMENT DE L'ART DEL LLIBRE A BARCELONA

Barcelona, evidentment, no seria una excepció en les normes generalment establertes, tant pel que es refereix a la producció com al comerç de llibres.

Abans de la descoberta de la impremta, la producció aniria a càrrec d'escriptors i copistes, amb els corresponents auxiliars, illuminadors i enquadernadors o relligadors de manuscrits.

El comerç, amb les dades que havem seleccionat, correria primordialment a càrrec dels jueus. Cal només veure les notes relatives a Jafunadus Vinaq, a Bonjua Mayir, a Pere de Viners i a Joan Pont per a comprovar-ho. Es notable la de 1384 de Bonjua Mayir, perquè ens parla de la relligadura d'un *Catolicon* que, com és sabut, fou un dels llibres la primera impressió del qual s'atribueix a Gutemberg.

Aquells jueus, antics moradors del nostre Call, després dels avalots de 1391, canviaren de nom, esdevenint els jueus conversos que continuaren els mateixos arts i oficis. El comerç de llibres era en ells tradicional i així podem comprovar que quan es tracta de valorar els llibres del gran jurisconsult vigatà, Jaume Calliç, els pèrits siguin els llibreters conversos Guillem Çacoma i Francesc Bertran.

Biblioteca Nacional de España

Quan esdevingué la descoberta de la impremta, el comerç de llibres va prendre una major amplitud, essent propi d'altres persones el tràfec de llibres que originàriament detentaven els jueus. Els mateixos que es dedicaven als manuscrits continuaren llurs afers amb els llibres d'estampa i els Çacoma, els Ripoll, els Corro i altres compraran i vendran els impresos, de la mateixa manera que abans traficaven amb els manuscrits. Els seus antecedents jueus determinarien més tard l'ésser víctimes dels horribles crims perpetrats en nom dels reis catòlics i de la Santa Inquisició.

La impremta va portar com conseqüència immediata un major tràfec de paper. Els mateixos llibreters s'encarregarien de subministrar-lo als impressors, com és de veure del document de 1481 entre Nicolau Spindaler i Joan Ramon. Més endavant els alemanys farien, principalment, dit subministre, com pot deduir-se del document de 1495, que ens diu el que costaven 11 bales de paper.

Aleshores, com avui, hi hauria qui mitjançant una comissió s'encarregaria de gestionar alguna edició. Val la pena de veure la que va concertar Galceran Descoll amb Rosenbach, en 1497, si obtenia del bisbe d'Urgell la comanda d'imprimir uns missals i altres llibres, i la 26 de febrer de 1501 de Nicolau Spindaler per un concepte per l'estil.

Els llibreters que a mitjans del segle XV estaven ja units corporativament, amb la installació de la imprem-

Biblioteca Nacional de España

ta, deurien prendre una major volada. Es remarcable el document de 25 de novembre de 1506 que ens assabenta de l'existència de la capella de la Santa Trinitat o confraria dels llibreters, la qual fins ara s'havia cregut posterior a 1550. Avancem, amb aquesta nota, una cinquantena d'anys la fundació de la confraria esmentada.

Es de presumir que els impressors alemanys, com Gherling, Botel i Spindaler, que tots els antecedents proclamen ésser els que feren conèixer la impremta a la Península, compareixerien a Barcelona, primer que en qualsevol altre indret, no solament per raó d'existir aquí la gran Societat alemanya, sí que també perquè els primers documents datats que d'ells parlen són la Gramàtica de Mates i els poders d'Enric de Saxònia a fra Erasme de Vallespeciosa. En quant al lloc on practicarien les primeres impressions, és difícil d'esbrinar. Es un fet extraordinàriament suggestiu, que la nova organització de la llibreria del Convent de Sant Agustí per fra Mateu Rella, coincideixi amb l'estada de Botel a Barcelona i que aquest escolleixi per a procurador i administrador de tots els seus afers a fra Erasme de Vallespeciosa, lector de dit Convent. Els afers d'Enric de Saxònia, evidentment devien ésser els de l'art d'imprimir. ¿Seria en dit lloc on es practicarien les primeres impressions? ¿Sortiria d'allí la butlla de 1473?

Deixem als erudits de la història de la impremta el que contestin les anteriors preguntes. Per a nosaltres el

Biblioteca Nacional de España

desenvolupament de l'art del llibre estampat, partint de la prova documental de la Gramàtica d'en Mates i dels poders d'Enric de Saxònia, esdeveniments ocorreguts a Barcelona, permeten una explicació lògica de la difusió per la Península. Gherling, i com ell Botel, recomanats per individus de la Societat alemanya, que, com Eynger, es relacionava amb els frares del Convent de Sant Agustí, comparesqueren allí amb els seus atuells quan fra Mateu Rella organitzava la llibreria i allí practicarien les primeres impressions de les quals, la Gramàtica d'en Mates i la butlla de 1473 poden ésser-ne els únics exemplars que ens han arribat. Les relacions dels frares de Sant Agustí i les dels alemanys de la gran Societat, a València, Saragossa, Sevilla i altres poblacions importants de la Península, són l'explicació més racional per a donar-nos una idea clara de la manera com es difongué la impremta. Seria absurd derivar dita difusió de València o Saragossa, quan, ultra els documents datats a Barcelona, hi ha les proves de relació.

Biblioteca Nacional de España

MOSSÈN PERE POSA, PRIMER IMPRESSOR CATALÀ

Un dels documents de més importància per a l'estudi de l'art del llibre imprès, és, sens dubte, l'inventari de mossèn Pere Posa, que transcrivim literalment en el que té de més interessant. Aquest inventari ens dóna una idea completa de la impremta que posseí el primer impressor català, i no cal dir com, per a tots els que es dediquen al llibre en general, ha de complaure l'assabentar-se de com es practicarien les impressions en el seu origen.

Ultra això, el comprovar el nombre d'incunables que es descriuen en dit inventari i l'assabentar-nos que en la persona de mossèn Pere Posa s'hi refundeix l'impressor, el llibreter i l'editor, obliga a fixar-nos en dit personatge, al qual fins ara no s'ha donat la importància que realment té.

No ens entretindrem aquí a analitzar tots els detalls continguts en dit inventari. Direm únicament que ell acredita que a Catalunya la impremta va florir amb tota vigoria i que el taller de mossèn Posa molt poc tindria que envejar als que durant segles els succeïren. Era la seva impremta un gran taller amb tots els elements indispensables per a la producció de llibres de tota mena i en el qual es practicarien totes les operacions requerides a l'impressor. Des de la fosa del mineral per a fer

Biblioteca Nacional de España

les lletres fins la seva tramesa a les premses, no hi manca cap detall.

Llegint dit inventari, hom veu en mossèn Posa, el veritable geni de l'impressor que es manifesta en la diversitat d'aspectes que li calia reunir per a triomfar. Hi veu també el geni del llibreter a qui li cal seleccionar les obres que imprimeix o adquireix per a vendre. I el de l'editor de les obres de Ramon Llull, de qui seria un admirador.

El lloc i la data de naixença de mossèn Pere Posa, concretament s'ignoren. Pel que es dedueix del seu inventari (el testament fins ara no l'hem pogut trobar), procediria d'una família de la parròquia de Sant Joan d'Avinyonet, on a la seva mort residiria encara el seu germà Jaume Posa, pare de Pere Posa, també llibreter, segons dit inventari, que esdevé heureu seu. Sens dubte els germans Pere i Jaume Posa, foren fills de Bartomeu de la Posa, de dita Parròquia, a qui trobem al final de l'inventari i de qui el gran impressor fou hereu.

Sabíem per Sanpere i Miquel, que mossèn Pere Posa, l'any 1481 s'havia associat amb l'impressor saboià Pere Bru. Amb ell imprimí la Vida del rey Alexandre en català, De ingenuis moribus i Ars Brevis, de Ramon Llull. Bru, que junt amb Spindaler havien imprès en 1477 el Perotus a Tortosa, deixaria, segurament, Barcelona on restarien Spindaler i Posa. Ell sol imprimí en 1482 Janua Artis Raimundi Lulli de Pere de Gui, Arbor Sciencia, del mateix Ramon Llull;

Biblioteca Nacional de España

Phisica Pauperum, d'Albert Magno, Imitació de Jesucrist i Suma de l'art de arithmetica, de Pere de Sant Climent. En 1488 produia la segona edició de Janua Artis; Phocas: de principalis orationibus partibus, Degui: Metaphisica i Tractatus formalitatum i Llull: Ars brevis i Logica Abreviata. En 1490-91 el Super Nicolau i Opusculum totum quimque. En 1492, Vida e transit de S. Geroni i en 1493, qui sap si la lletra de Xpofor Colom explicant el seu primer viatge a les Indies. En 1494, Ars epistolandi de Niger i una segona edició del Consolat de Mar. En 1495, Llum de la vida Xpiana i Pastoral. Altres en produiria fins 1506 com l'Ars Magna, l'ordinari barcelonès, l'Apostrophe Raymundi i l'Arbre de la Ciencia.

Ignorem si mossen Posa faria residència contínua a Barcelona, tota vegada que en el testament de Guillem de Dons, de 18 de gener de 1488, veiem a Pere Posa, prevere, Rector de l'església de Talamanca i Rocafort, de la diòcesi de Vic, signant com testimoni (*). El fet d'ésser el notari Andreu Mir, el qui autoritza diferents documents d'alemanys com els que havem citat d'Enric de Saxònia, el dels conventuals de Sant Agustí i el testament d'Eynger i el no menys sorprenent de la seva relació amb Spindaler, obliga no solament a

(*) Testament de Guillem de Dons, mercader, del que són marmessors la seva muller Isabel, Pere Lopis i F. de Granollacs, mestre en medicina. Ts.: Pere Posa, prevere, Rector de l'església de Talamanca i de Rocafort, diòcesi de Vic. (Protocols del not. Andreu Mir.)

Biblioteca Nacional de España

identificar a dit Pere Posa amb l'impressor, sí que també a concloure que entre ell i els impressors alemanys s'establí una relació que és fàcil derivi dels primers que comparegueren a Barcelona. D'altra banda l'interrupció que va precisament de 1482 a 1488 en les impresions de Pere Posa, obliga a fer dita identificació. Es també molt probable que la relació amb els alemanys esdevingués familiar. El document de 15 de febrer de 1501 ens assabenta que mossèn Posa era oncle del llibreter Joan Alberch (cognom que segurament és la catalanització de Oberch o de Hoberger, mercader alemany de llibres). I l'inventari esmenta la seva germana.

Dedicat de ple a la indústria del llibre, no tingué de moure's de Barcelona per a reeixir brillantment en la seva empresa. L'any 1493 la indústria li hauria proporcionat diners suficients per a adquirir les cases del carrer de la Boqueria, properes a l'església del Pi, per a destinar-les gairebé completament a la indústria dels seus amors, i avui encara ens és possible contemplar llegint el seu inventari tot el material que va reunir per a muntar-la.

Treballador infadigable, destinaria les hores que li deixarien lliures els seus deures sacerdotals en perfeccionar tot el que és necessari a l'art del llibre. Si alguna afició tingué seria la dels escacs i la de la música, segons pot deduir-se del propi inventari. Home sense obligacions de família, pel seu servei, seguint el costum de

Biblioteca Nacional de España

l'època, en tindria prou amb alguna esclava, com aquella Caterina russa que l'any 1499 va vendre al mercader Antoni Mateu.

Així transcorreria la vida privada de mossèn Pere Posa. La impremta i el comerç de llibres que practicaria en la seva botiga installada en la pròpia casa on treballava, li absorvia tot el temps. Quan hom observa el que representa avui implantar qualsevol indústria a malgrat de tenir a mà tots els elements que en la successió d'any altres han acumulat, no pot menys de meravellar-se del talent i de la tenacitat de mossèn Pere Posa per a vèncer tantes i tantes dificultats com se li presentarien per a muntar la seva indústria amb els perfeccionaments que revela el seu inventari.

La producció de llibres del taller de mossèn Posa, necessàriament seria copiosa pel que es dedueix del propi inventari, i la collecció de llibres reunits és realment important. Presumim que a la seva època pocs serien els que posseirien la quantitat de llibres bons que va reunir el nostre gran impressor.

Era el 2 de març de 1506, que mossèn Posa, vesllumant probablement la seva propera mort, prenia personalment l'inventari dels llibres que posseïa i redactava de la seva pròpia mà el memorial, valuós autògraf que es conserva a l'Arxiu Notarial. Els que senten la passió dels llibres poden imaginar-se a mossèn Posa apuntant un per un aquella munió de llibres que transcrivim i les evocacions que cada un d'ells li produiria. No cal que els

Biblioteca Nacional de España

comentem. Es als bibliòfils als qui correspon judicar la seva importància per a glòria del gran català que va reunir-los i que amb el seu memorial ens ha legat un dels documents més preciosos per a la història del llibre imprès en el seu origen.

La mort no trigaria gaire en segar aquella vida dedicada a un treball intens. El dia 20 d'abril següent, atorgava el testament al qual seguiria l'inventari pres pels seus marmessors aquell mateix any. Mossèn Pere Posa, aclucaria els ulls sense poder veure completament acabada l'edició de les obres de Ramon Llull, a la impressió de les quals es veu que dedicà bona part de la seva existència. Aquelles dues-centes cinquanta *Ars Magna,* encara descornades i els cent-cinquanta *Arbres de sciencia,* indiquen prou clar que a la difusió de les obres del gran filòsof va donar-hi la preferència. Amb l'impressió de les obres de Llull, finiria la seva existència i no és possible atribuir-li les de 1518 ja que morí en 1506 com hem dit. En tot cas les obres posteriors a 1506 o portarien el nom del seu taller o bé foren impreses pel seu nebot Pere Posa.

Catalunya reivindica amb mossèn Pere Posa un lloc preponderant en la història del llibre. Veritable geni assimilador de totes les novetats de l'art admirable, qual naixença ocorreria en la seva infantesa, contribuiria a perfeccionar-lo tenint cura de tots els detalls per a fer-lo més admirable. Avui els seus incunables gaudeixen de fama universal i com sigui que quan s'evoca a mossèn

Biblioteca Nacional de España

Posa no es pot oblidar la terra que va donar-li vida, és un legítim orgull per a tots els catalans el que la nostra collectivitat pugui enaltir la seva memòria.

Biblioteca Nacional de España

ELS LLIBRES DEL JURISCONSULT CATALÀ JAUME CALLIÇ

Les notes que transcrivim no són recollides exclusivament per a historiar els orígens de la impremta. Van adreçades a ampliar les coneixences sobre el llibre en general, tota vegada que en definitiva la dificultat de multiplicar els manuscrits és el que primordialment va decidir la invenció de l'art d'imprimir.

Si hem dedicat unes quantes ratlles a enaltir la gran figura del primer impressor català, lògic és que també les fem extensives a la del primer compilador del nostre dret, el gran jurisconsult Jaume Calliç, ja que la sort ens ha deparat, com en mossèn Posa, descobrir els llibres que formaren la seva biblioteca.

Jaume Calliç, no és cap personatge inèdit de la nostra història. El comentarista dels *Usatges,* l'autor de *Pau i Treva* entre altres obres, el diplomàtic que en nom de Ferran d'Antequera discuteix amb el Vescomte de Narbona les seves pretensions sobre Sardenya i el que amb Bonanat Pere realitza la tasca de compilar el nostre dret, no necessita la nostra ploma per a fer-lo

Biblioteca Nacional de España

relluir. Altres s'han encarregat de dir-nos qui era el gran jurista i no és propi repetir aquí el que ja ha estat dit.

Pertoca solament fer un petit comentari sobre el document de l'Arxiu Notarial que ens assabenta de la seva magnífica col·lecció de llibres, perquè amb ella adquirim una coneixença positiva de les fonts jurídiques que imperarien a Catalunya a l'època de la seva grandesa i els que estudien la història del nostre dret (*)

(*) De Jaume Callís es coneixen les obres següents; segons és de veure en Torres Amat: "Extravagantorium curiarum"; "Directorium pacis et treugue"; "Comentario super Usaticos Cathalonie", fins l'usatge "qui fallierit hostes". Varis tractats sobre l'usatge "ex magnatibus"; "Elucidarium soni emissi"; "Viridarium militiae". El trasllat del llatí al català dels "Usatges, Constitucions de Catalunya i capítols de Cort, per ordre del Rei Ferran d'Antequera a dit Callís, Bonanat Pere i Narcís de S. Dionís. "De Moneta"; "Curiales sive extravagancias"; "Margarita Fisci".

Algunes de les obres de Jaume Callís s'imprimiren en 1518 per Pere Posa (que no seria el que acabem de biografiar que morí en 1506), i en 1556, per Joan Guardiola. N'hi ha també de reimpreses per Carles Amorós en 1544, i a Lió, en 1556. Segons document de 12 d'agost de 1549, qual nota devem al comte de Vilanova, entre Galderic Martí, donzell algutzir de S. C. majestat, havent privilegi d'imprimir i estampar, i Pere Montpesat, estamper de Barcelona, va celebrar-se un contracte per a la impresió de les següents obres de Jaume Callís: "Margarita fisci"; "Porrogativa militari"; "Viridari militae" i "Tractatis de monete et afflictione mieres", per un tiratge de 500 exemplars, més 25 per defectes, i a pagar per dit Martí 14 sous per resma de paper.

Segons es de veure de la nota de 3 d'abril de 1481, en dita data existiria imprès un llibre apellat "Fisci", que al nostre criteri seria l'escrit per Callís amb el nom de Margarita fisci, tota vegada que el veiem junt amb el Caliç de pau e de treva i altres llibres propis de la seva biblioteca. D'ésser així, el nostre jurisconsult figuraria entre els primers dels quals s'han imprès obres. Cal notar la importància que té en la història del llibre aquest "Fisci", imprès amb anterioritat a 1481.

Pel que es refereix a la història del dret, totes les obres de Callís són remarcables singularment per ésser el primer en tractar certes matèries

Biblioteca Nacional de España

reben una aportació valuosa, no solament sota el punt de vista de dites fonts, sinó també ampliativa de les coneixences que posseïria el gran jurisconsult vigatà, al qual les dades actuals permeten considerar-lo com el més important compilador de llibres de dret a la seva època.

La biblioteca de Jaume Calliç, no té parió amb cap altre del seu temps. Les que més s'hi aproximen són les de Francisco Pujades, Jaume Antoni i la del també gran jurisconsult, micer Pere Ferrer, i que una cinquantena d'anys més tard posseí en aquells indrets propers a l'església de Sant Just, on finiria els seus dies el notable advocat.

El document de partició d'herència de Jaume Calliç, és en realitat la suma dels llibres que en els començaments del segle xv s'utilitzarien per a l'estudi de la ciència jurídica a Catalunya i el fet remarcable de la seva valoració per experts li dóna un relleu excepcional per al bibliòfil.

No ens estendrem en més detalls sobre dita biblioteca ni sobre el seu posseïdor, al qual altres dades del notable document permeten conèixer millor. Afegirem

que, com "De monete", no les veiem descapdellades fins més tard per altres grans jurisconsults, com Mieres.

En realitat, tots els llibres que servirien per a formar la cultura jurídica de Jaume Callic, són notables, però entenem un deure esmentar l'Eurice buite, el referent a Johan Calderó, que es probable que sigui un precursor de Callís, les "Leges longobardorum" i el "Consolat de Mar", acabat d'escriure a Girona, entre altres, perquè obren nous horitzons a la crítica històrica del nostre dret.

Biblioteca Nacional de España

solament que en l'aspecte jurídic la figura de Jaume Calliç, obre aquell accidentat segle xv que l'altra figura de micer Pere Ferrer s'encarrega de cloure. El dret català, per les seves plomes i les de Guillem de Vallsecha, Socarrats, Marquilles, Mieres i Pau entre altres, florí amb tota ufana, i si un exponent copiós de la nostra cultura jurídica ens mancava, el document de partició d'herència de Jaume Calliç s'encarrega de proporcionar-lo.

Biblioteca Nacional de España

LES ALTRES NOTES DE DOCUMENTS SOBRE EL LLIBRE

Sumàriament hem exposat el criteri que tenim sobre alguns dels documents, les notes dels quals donem i sobre les persones que els originaren.

Encapçalem les notes amb l'inventari dels llibres del gran cirurgià de Jaume II, Bernat Serra, personatge incògnit dintre la Història de Catalunya fins l'any passat, que decidírem escriure la seva biografia dintre la Introducció de la Història de la Cirurgia catalana, actualment en curs de publicació per la benemèrita Acadèmia de Cirurgia de Barcelona.

Aquest document —que ens plau reproduir ací— curiós detall dels llibres del cèlebre cirurgià contemporani de Ramon Llull, Arnau de Vilanova i de Ramon Muntaner, emplena el buit existent fins ara sobre les fonts de coneixences dels nostres cirurgians. Es en aquests aspecte, parió del de Jaume Calliç sobre les fonts jurídiques, i és de creure que el bibliòfil, com el que estudia la cirurgia, hi adquirirà noves coneixences, així com complaurà a l'erudit observar una de les primeres obres de Ramon Llull que guarnirien una biblioteca.

Algun comentari podríem fer també sobre algunes

Biblioteca Nacional de España

figures de les quals transcrivim documents, com són els notaris Guillem de Orta, Pere Pau Pujades i Joan Fuster, els mercaders Pere Çaclosa, Bernat Ponsgem, Berenguer de Junyent i March de Parets, els jurisconsults Francesc Pujades, Jaume Antoni i Antoni Meix, i l'escrivà Nicolau Pere, entre altres, que en tenir per bons companys nombrosos llibres es revelen com interessants personatges del clos de la cultura medieval, però no és aquí el lloc de fer aquests estudis.

El mateix podem dir respecte a la nota que ens assabenta d'un joc de cartes de 44 peces en 1380, precursora del naiper Antoni Pelegrí, de 1482, i àdhuc del joc de cartes grans d'estampa, pintats molt gentilment, de l'inventari de mossèn Posa. I com aquestes notes, les relatives a les impressions de *Tirant lo Blanc* i a Johanot Martorell o als diferents impressors i llibreters que es citen en aquelles. Comentar aquests extrems com el de veure en l'inventari de Joan Buçot un saltiri en lletres gòtiques blanques sobre atzur o el de la diferenciació entre el castellà i l'aragonès en el document de 1454, és tasca que cal reservar als erudits en cada matèria. Pel fi primordial que ens havem proposat amb la publicació de les notes que segueixen, creiem que n'hi ha prou amb el que fins aquí havem dit.

* * *

Les notes que donem, podrien ésser ampliades no solament en el contingut intrínsec, sí que també amb

Biblioteca Nacional de España

moltes que podríem extreure de manuals amb referència a llibres, impressors i llibreters. Els inventaris de certa importància, en general esmenten llibres i en altres actes notarials n'hi ha també de relatius a llibres, impressors i llibreters. Alguns, per ésser ja coneguts i altres per ésser freqüentment repeticions, ens estalvia transcriure'ls. No s'oblidi que aquest treball és de selecció.

Com és de veure, les notes per a l'estudi del llibre són primordialment dels segles XIV i XV. Si hem excursionejat per la primera part del XVI, és perquè, tractant-se dels orígens de la impremta, no és possible prescindir-ne, com ho comprova l'inventari de Pere Posa. Al mateix motiu obeeix la inclusió de la nota de la llicència d'imprimir els llibres de Joan Boscha Almugaver per la importància que té per a la biografia del gran poeta i la de l'inventari de Francesc Serra, davant la quantitat d'incunables que conté i perquè ultra ésser una valuosa aportació per al bibliòfil, ens revela un jurisconsult català, interessant del segle XVI a qui almenys per la seva grandiosa biblioteca cal servar la gratitud del record. S'haurà d'estudiar aquest formidable bibliòfil d'obres de dret pel que representa dintre la cultura jurídica catalana.

* * *

Segurs estem de que a malgrat del que digué el gran historiador Sanpere i Miquel en la seva obra «Introducción de la Imprenta» (Tip. Avenç, 1909)

Biblioteca Nacional de España

pàgina 12, d'haver examinat un per un i full per full, els protocols notarials de l'època dels incunables, existents al nostre Arxiu i a malgrat de les noves aportacions que fem, hi ha encara en dit Arxiu molt per a explorar respecte a la matèria que acabem de tractar.

Han passat pels nostres ulls els documents que vegé Sanpere i Miquel i havem multiplicat les seves descobertes en forma que per a molts serà insospitada si es té en compte aquella seva categòrica afirmació. Donem documents sobre Gherling, Spindaler, Posa, Pere Miquel, Rosenbach i altres que consten en aquells protocols i que indiscutiblement hauria citat el malaguanyat investigador si com diu els hagués vist. No és concebible que parlés com ho fa de Gherling d'haver llegit el valuós autògraf d'aquest i el document que li fa referència, ni el que digué de Spindaler ni del notari Andreu Mir, ni les divagacions sobre Rosenbach qual testament destaca en els protocols de Joan Antoni Benet o Benito que figura entre els consultats per ell ni les fetes sobre mossèn Posa ni finalment tantes disquisicions sobre l'origen de la impremta impossibles d'ésser seriosament proclamades d'haver conegut els documents inèdits que produim.

No li farem retret, evidentment, de no haver parlat dels documents descoberts dintre aquella voluminosa pila dels inclassificats i que com el notable inventari i autògraf de mossèn Pere Posa, serveixen conjuntament amb el compte de les butlles de 10 de juny de 1480

Biblioteca Nacional de España

i aquella liquidació de la Societat de Gherling per a donar-nos una idea bastant completa del funcionament de la impremta a Barcelona en els seus primers temps perquè possiblement va ignorar-ne la existència però sí que cal titllar de lleugera la seva afirmació perquè creient en ella molts investigadors s'hauran abstingut de fer nous estudis.

No hem estimat oportú reproduir els documents que va citar i comentar Sanpere i Miquel —llevat dels que calia corregir— tota vegada que hem volgut donar al present treball el caire més inèdit possible.

Si algun document referent a les notes que segueixen no ho és rigorosament, és perquè no ha arribat a la nostra coneixença la seva anterior descoberta.

Els comentaris que hem fet sobre dites notes, com és vist, és breu. No som bibliòfils ni historiadors del llibre. La única pretensió que tenim és la de que puguin ésser útils a uns i altres.

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

Notes de Documents per ordre cronològic.

Els noms dels notaris van indicats al marge.

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

1338

PERE FOLQUERES

10 de les Kalendes de Juliol.—Llibres que consten en l'inventari del cirurgiá Bernat Serra.

"Quendam librum in pergamento scripto cum cohoptera vermilia de postibus vocato Summa filosofie scriptum in romantio.—Quendam alium librum Cirurgie vocatum Te maiore in pergamento scriptum cum cohoptera vermilia de postibus et in eodem librum sunt glose quatuor magistros.—Quendam alium librum scriptum in pergamento cum cohoptera postibus viridibus vocatum Cirurgia magistri Rotlandi.—Quendam alium librum in pergamento scripto cum cohoptera vermilia vocatum Viaticum salvum textum.—Quendam librum in pergamento scriptum vocatum Thederic cum cohoptera vermilia de postibus.—Quendam alium librum in pergamentis scriptum vocatus Alforismes ypocratis cum cohoptera virmilia.—Quendam alium librum in pergamentis scriptum vocatus Almençor cum cohoptera virmilia.—Quendam alium librum vocatus Albograni de litteras sarracenas scriptum in pergamentis cum cohoptera de postibus de corio alba.—Quendam alium librum Rotgerium post mundi fabricam cum cohoptera viridi de postibus. Quendam alium librum in pergamento scriptum cum cohoptera viridi de postibus de Cirurgia Bruny.—Quen-

Biblioteca Nacional de España

dam alium librum in pergamento scriptum cum cohoptera alba de postibus qui incipit destinatione ad une pagine et vocatur Jhs d'octoribus?—Quendam alium librum vocatum Anthidotari scriptum in pergamentis cum cohoptera nigra.—Quendam alium librum scriptum in pergamentis cum cohoptera viridi qui incipit Postquam complemy vobis et fily.—Quendam alium librum cum cohoptera viridi scriptuque in pergamentis vocatus Compendium Salerti. Quendam alium librum in pergamentis scriptum cum cohoptera viridi de postibus qui incipit Ad cognicionem medicinarum.—Quendam librum vocatus Agregador cum cohoptera vermilia sine postibus.—Alium librum cum cohoptera vermilia de Cirurgia de Rahis. Quendam alium librum vocatum Cirurgia de Regem? cum cohoptera de pergamentis.—Quendam alium librus vetem in pergamentis scriptum vocatum Ysidom.—Quendam alium librum vocatum Magatzem de Galieno cum cohoptera alba de postibus.—Quatuor quatruos scriptos in pergamentis qui incipiunt Rex opifex.—Quendam librum vocatum Cirurgia de Lamfranch in papiro scripto.—Quendam alium librum in papiro scriptum cum cohoptera vermilia de consuetitubus quem composuit magister Jafudanus.—Quendam alium librum cum cohoptera vermilia de Septuaginta duobus gaudibus Beate Marie.—Quendam alium librum vocatum Tracula scriptum in papiro.—Quendam librum de filosofia in papiro scriptum.—Quendam librum vocatum del Duch scripto in papiro in romancio.—Quendam librum scriptum in pergamentum cum cohoptera vermilia de Medicina et inci-

Biblioteca Nacional de España

pit huius opus dei series. — Quendam librum in papiro de ope fratis Raymundi Lulli cum cohoptera vermilia.—Quendam librum scriptum in papiro in que sunt septa septem gaudia Beate Marie. Quendam alium librum scriptum in papiro vocatum Mater de varibus erbarum.

1365

PERE MARTÍ — Març 27.—Apoca de 7 ib., de Jac de Mayans, a favor de Pere Boshom, Doctor Gramatice, civis barcna (*).

1379

ANTONI BELLVER — Octubre 7. — Jafudanus Vinaq, Stationarius sive curritur libros, judeos barcna, ven a Berenguer Fontanals un Digesto per 8 lb. i 10 s/.

1380

B. ARMENGOL — Octubre 26.—De l'inventari de Nicolau Serramona, mercader de Barcelona: "Unum ludum de Naips qui sunt 44 pecie.—Un librum papirum postibus fustis Vocato Genesi.—Una serva vocata Cali de genere tartarorum de 16 anys".

1384

ANTONI BELLVER — Maig 18.—Bonjua Mayir, ligator libros, judeos barcna, reb del fill i marmessor del notari Ferrer

(*) Emplearem correntment l'abreviatura de Barchinona o Barcelona.

Biblioteca Nacional de España

Conamina, 30 sous, "per cornando et cohoprendo, un libro in pergamento vocato Catolicon", llegat pel seu pare a la església de la Seu de Barcna.

1392

B. Armengol Abril 1.—De l'inventari del not. Guillem de Orta: "Unum librum in perg. qui voc. laudibus ecclesie.
It it Regimen sanitatis directum ad inclitum Rege Aragon.
It it in pap. voc. Genesi, depictum.
It it in perg. voc. Instituta.
It it in pap. voc. glosa de rolendi.
It it in perg. voc. canonicos, fratres Martinis ornis predicatorum.
It it in pap. voc. Salterium in vulgari.
It it in pap. voc. Antholino, tractat d'agriculturis, seminibus et aliis.
It it in pap. Regimen de Sanitat de mestre Arnau de Vilanova.
It it in perg. Secret dels secrets d'Aristòtil.
It it in pap. formulari de literas et signis.
It it in perg. voc. Alexandre.
It it in perg. Storie ecclesiastice.
It it in pap. in quo sunt aliqua grammaticalia.
In quidam domo voc. lescriptori:
It it in pap. qontinens inter alia los articles de la fe.
It it in perg. officium divinum.
It it in pap. qontinens aliq. litteras et doctrinas Senece et Aristotilis et alq. philosoforum.
Aquest inventari que, junt amb les apoques de la marmessoria, forma un manual d'un centenar

Biblioteca Nacional de España

de fulls, és importantíssim per la quantitat d'objectes que compta. Entre altres apoques és notable la del pintor Pere Serra, de 45 lb. per la pintura del retaule de Sant Miquel i Santa Bàrbara de la església de S. Pere de les Puelles.

1402

ANTONI COSCO — Juliol 28.—Apoca de Petrus Viners, venedor de llibres, ante vocatus Astruq de Ripoll i Elionor, ante voc. Regina a favor de Pere Lorens.

1406

F. PODIOLO — Novembre 13.—Apoca de Joan Pont, alias Scales, conversus civis barcna, a Francisco Bertran, librarterius, conversus civis barcna.

1409

BERNAT NADAL — Març 9.—Testament d'Arnau de la Pena, Illuminator librorum, civis barcna.

1412

Maig 13.—Apoca de Joan Ompis, oriundus ville Ravesports in Alamanya a Francisco de Podio de 15 lb. per unes peces de tela.

1413

ARNAU PIQUER — Juny 10.—Pere de Puigmarí, canonge i degà de Cartagena, volent començar un collegi per a la

Biblioteca Nacional de España

instrucció de les set arts lliberals; convé amb els seus companys, B. de Puigmarí, Jac de ecclesis, i N. de Podio, batlle de Tordera, que per les compres que cal fer de llibres, siguin pagades 50 lb. a l'any pels estudis de gramàtica i lògica, i el mateix per a els que aprenguin Theologia, medicina i dret canònic.

Agost 30.—Bernat de Requesens, domicellus, Tarracone, reconeix a Berenguer Casera, la restitució dels següents llibres: "Boecium, que comença molt alt e excellent Senyor; Un Griselda, Vida del gloriós Sant Jordi que comença Jordi fou de molt gran linatge...".

1417

PERE PELLICER

Setembre 4.—Guillem de Busquets ven a Pere de Malla, "una Biblia scrita en pergami la qual es tota istoriada en quascun loc amb moltes imatges de homes e fembres de diversos colors e un altre libre apellat lo comencament de la Biblia que al mig de la letra és la imatge de la verge Maria vestida de vermell ab mantell morat e la image de Jhu Crist vestida de blau e en lo peu de qual image hi ha un frare predicador vestit de negre". Preu 82 lb.

1425

JOAN PERICOLIS

Maig 30.—Poders de fra Joan Roiç de Corella, civis Valentie, confessor, Rev. Cardinalis, a

Biblioteca Nacional de España

Johanotu Martorelli, canonicum valentini, nebot seu.

1428

PERE PELLICER

Febrer 27.—Ramon Pinosa, canonge de Tarragona, reconeix a fra Joan de Neya, procurador de Montalegre, la restitució dels següents llibres deixats en penyora per Pere Ragaçol; difunt, canonge de Barcelona: "Un Policrat, en la primera pàgina son les armes de Mur, d'aur; Un Albertus Magnus, amb armes de Mur; Un Flos Sanctorum; Un Epistoles de Seneca que comença Seneca Paulo salutem; Un Tragedies de Seneca".

1429

PERE RUBEI (ROIG)

Octubre 1.—Pere Mascaro, librarius, es testimoni en una apoca del notari Berenguer Padrosell, a Antoni Roig, de part de la venda de l'esclau turc Ali.

1434

Documents per a classificar

Capítols dels hereus de Jaume Callís, sobre la divisió de la seva herència. Valoració detallada de més d'un centenar de llibres i la descripció dels dels mateixos, feta pels llicenciats en decrets, Francisco Castelló, Guillem Pere Ledo i Joan Ferrer, conjuntament amb els llibreters Guillem Çacoma i Francisco Bertran.

El document de referència, forma part d'un

Biblioteca Nacional de España

inventari incomplet, que consta de 52 fulles, en el que es descriuen els llibres i altres béns i amb referència a la partició de la herència diu:

"Capitols fets e acordats per los dos hereus cascu per meytat del honorable mossen Jacme Calliç quondam sobre la divisió de la heretat en la forma següent.

Primerament ses feta divisio dels libres en dues parts solempnament per homes de sciencia notables e libraris experts ço es en dues parts cascuna en summa MCLII florins encuny dor darago E cascu dels dits hereus per la sua meytat de heretat ha aguda la part dels libres a ell contingent sots la dita summa".

It... (segueix la valoració de l'alberc lo qual és situat en lo carrer de S. Just e de la Palma que és pertanyent al pubill integrament per preu de 13.500 sous i dóna les explicacions pertinents per a les compensacions de la partició).

"Libri Infrascripti fuerunt extimati p. honorabiles Franciscum Castilionis legum doctorem Joannem Ferrari In decretis et Guillermum Petrum letonis In legibus licenciatos cives barchne et Guillermum Ça coma ac Franciscum bertrandi libraterios dicte Civitate prout per ordine subsequentum".

"Pars honorabilis Anthoni Calliç"
(Prima pars)

F. F. vella	LXV fl.
Codi	LXV
F. F. nova	LX

Biblioteca Nacional de España

Amforçada	LV
Volum (sic)	XXXXV
Constitucions	LX
Baldo de la imforçada	XV
Baldo sobre lo VI e VIII del Codi en dos volums	XXX
Baldo sobre lo V e VIII del Codi	XVIII
Lo Eyno	LV
La primera e segona part del Angell sobre la FF vella	XXV
Les decretals	LX
Lo Cise	XXVII
Les clementines	XIIII
Lo Johan de Ymola en dos volums sobre les clementines	XXV
Butrio la primera e segona part del primer de les decretals	XXXXV
Anthoni de Butrio sobre lo sinque	XXII
Eurice buite, un volum	LXXX
Decisions de rota consells de barigol e Johan Caldero	XX
Johan Fabre sobre lo Codi	XII
Consells de Frederic de Senis	XV
Addicions de Baldo sobre lo ignocent	XV
Consells de Oldrac	XV
Butrigal sobre lo Codi	XVIII
Rayner sobre la inforçada	X
Repertori de Antoni de Butrio sobre les decretals	XXXX
Raphael de Fulgosis sobre la segona part de la FF. Vella	XV
Encarra sobre les Clementines.	XIII
Pere Jacme	XVIII

Biblioteca Nacional de España

Lo Saltiri	XV
Addicions Jo.an sobre lo speculador	XV
Johan de Linya sobre lo segon de les Decretals	XV
Recollectes Anthoni de Butrio sobre lo terç de les Decretals	VIII
Dionis sobre anatiques e barihol sobre tres libres del Codi	X
Barulo sobre tres libres del Codi	III
Bellaptica sobre la Instituta	IIII
Dominicus de Sancto geminato prima e II pars super sexto	L
Nicolaus Alaxandri super secunda pars FF veteris	XV
Isernia super feus	IIII
Retfre de dret civil	II
Constitucions de Terragona e extravagans	XII
Galiens	X
Gencelli sobre les clementines	III
Constitucions en paper Rex Ferrando, Anfos e R. Maria	II
Pragmatiques	III
Repertori de Decretals e del dret	I
Johan de Blanoscho sobre la Instituta	I
Problemens de Aristotil e gloses dos volums	VIIII
Libre dels Angels	V
Guillermus de Vallesicha super usaticis	III
Antholi de Agricultura	II
Olonfranc	II
Unes ores	II
Un repertori de Constitucions e usatges de forma poca	II

Biblioteca Nacional de España

Tedaric	II
Tacui	I
Casos de Baldo e distincions de Bellaptica	III

Pars Johanneti Calliç
(secunda pars)

Barthols	XXXX fl.
Baldo sobre lo primer Codi	XIIII
Baldo sobre lo segon del Codi	XVI
Baldo sobre lo terç	XII
Baldo sobre lo quart e sete	XXV
Johan Fabre sobre Instituta	XXII
Baldos sobre la FF vella en dos volums	XXXX
Angel auct. e III libres del Codi	X
Decret	LXV
Butrio sobre lo segon de les decretals en II volums	XXXXV
Questions de Lopus Castillo e Butrio super X' decretalium	XXVI
Novella super VI	XXXV
Lespeculador	XXV
Bartholo de Silicet super VIIII C. e auct.	XX
Consilia Anthoni de Butrio e Caldi	XV
Baldo sobre lo speculador	IIII
Johan de Ymola I e X de la inforçada	VIII
Butrigal sobre la FF vella	XV
Dy sobre FF nova e inforçada	XII
Gamfre de Siliac sobre la instituta	VI
Xamelros sobre substitucions	XII
Rayner sobre FF vella	XV

Biblioteca Nacional de España

Repertori Anthoni de Butrio sobre leys	XXXX
Repeticions e tractats de Bartol	X
Bellvis sobre auct. e feus	XV
Consells de Jacme Butrigal e questions	VIII
Rayner nou e nicolau de Spinells	VIII
Biblia	XXXX
Guillem de Eu sobre lo Codi	X
Guillem de Eu sobre la FF vella	VIII
Rayner sobre la Inforçada	VIII
FF vella menor	XVIII
Novella sobre lo primer e segon de les Decretals en paper de la forma menor	VI
Repeticions e tractats de diversos doctors e XI FF vella	VIII
Compostella Abbat Johan monge	VIII
Sise e clementines sotills en un volum	X
Repertori del ignocent e baldo	VIII
Usatges sotils de Cathalunya	II
Constitucions de Sicilia	IIII
Ardiacha sobre VI	VI
Cerimonies de Cort romana	I
Usatges de Barchna e Constitucions de Cathalunya	II
Inforçada sotil	VI
Ffurs de Arago	IIII
Guillem de Eu sotil sobre FF nova	III s.
Obres de mestre Arnau de Vilanova	V
Bernat de guardo de mede	V
Gaufrents de Salinya V volums sobre la inforçada	XXX
La Avicenna	L
La novella sobre la segona part	XL
Ffurs de Valencia e de Arago	XII

Biblioteca Nacional de España

Concordances de la Biblia	V
Flors del Gay saber	IIII
Flors sanctorum	II
Segona part de Nicolau Alexandre sobre la FF vella	XV

Ha atornat micer Antoni al pubil p. lo Nicolau Alexandri lo qual ses trobat en les dues quarts, IIII, lo qual es Romas a micer Antoni deu tornar al dit pubil.

Item li deu per raho de sa part pertanyent per lo Baldo sobre los feus e lo Ignocent de Consells libraris qui foren extimats LII florins.

Item deu mes per altres tractats e obres fetes per mossen Jacme Calliç quondam III, lb. XI, fl. VI".

It es degut al dit micer Antoni Calliç per la meytat de na Caterina sclava les quals ha adonat la part del dit pubill XX ℔

Perque abatudes VII ℔ VIII ²/ VII dn. les quals dit micer Antoni es tornador ha de cobrar lo dit micer Antoni Calliç tots comptes fets fins lo die present que compta XVII del mes de Juliol MCCCCXXXIIII.

En la descripció de l'inventari, figuren alguns llibres ultra els que han estat objecte de la partició i altres amb alteracions o diferències de nom. Així notem:

"Gamfre de Celunyate.

Compostella Abbat Gracias Bernat Ramon Johan monge.

Pere de Bella pxa, sobre la instituta.

Biblioteca Nacional de España

Johan Fabra.
Barthomeu de Silicet sobre lo noven libre del Codi.
Bartol sobre les autentiques.
Johan de Platea lo quart de la Instituta.
Consells de Antoni de Butrio e de Gaspar Caldan.
Angell sobre les autentiques.
Petri de Paduanis problematicis Aristotilis.
It un altre libre forma dun full de paper de forma menor scrit en paper ab cubertes vermelles engrutades ab corretges appellat glosas dels usatges fetas per lo dit mossen Jacme e scritas de ma del dit deffunt.
Un appellat Cirurgie de Theodoric primerament de persones segonament de cavalls terçament de ossells quartament de cavalls.
Un Antoli de letra antiga.
Un scrit en pergami on son leges longobardorum.
Un en paper les leys del gay saber.
It Doctrina del gay saber.
It un altre libre escrit en paper de la forma menor ab cubertes engrutades verdes ont ha pracmatiques e leys de la terra scrit en gran part de la ma del testador.
It Alemfranc de Cirurgia.
It un scrit ab cubertes vermelles engrutades intitulat obra de Pau e de treva feta per lo dit deffunt e scrit de sa propia ma.
Un appellat Ludos Scacorum.
Un doc. d'apendre de tallar.
Un appellat Pe Jacme en lo qual es apres lo sagramental de Guillem de munt legu de retgles de dret e Albertar scrit en pergamins.

Biblioteca Nacional de España

It Constitucions de Tarragona e extravagans de papa Johan.

Un Raphael fulgonis sobre la segona part de la digesta vella scrit en paper.

Un Rayner alias Nicolau despinell de Neapolí.

Un Badariol e repertori.

Un Pere dancarra sobre les clementines.

Un decisiones rote Bartoli censura, Johannis de Linyano questiones e Johannis Calderini autentiques.

Un Jacme Semelros sobre substitucions.

Un Lectures de Di e de Oldrac sobre digesta nova.

Un Concells de Faderic de Cenes.

Un Usatges de barcna. Constitucions de Cathalunya. Commemoracions de Pere Albert. Consuetuts de Cathalunya. Privilegis de barcna Pracmaticas Sancions.

Un los Cabreus.

Un liber phisicorum et metaphisicorum.

Un Consolat de la Mar que feneix en lo derrer mot del derrer corandell de la derrera carta de dit libra Gerona finito libro.

Cinch scrits en paper ab cubertes los tres de negre e los dos de vert intitulats de ma del dit diffunt so es lo primer Camffro de Selinyach sobre lo quart de la Inforçada et sobre lo V. it sobre de legatis, primo, segundo et tercio e es lo pus gros volum de tots. It sobre lo XIII de la Inforçada e lo cinque sobre lo XIIII de la Inforçada e son tots scrits en paper e tots son scrits de una letra.

Un en paper en forma de full ab cubertes de pregamins en coherns de paper tots descornats

Biblioteca Nacional de España

en lo que ha consells e allegacions del dit deffunt e altres scriptors mesclades.

Un lo sisé del Codi e aprés les gloses de Johan andreu e aprés les clementines glosades tot en un volum.

Alguns scrits en paper hon son scriptes algunes substitucions e algunes questions de doctors tot discornat.

...It un cartipas de paper hon ha scrites leys antichs de pocha valor.

Un los usatges de barcna glosats son de pocha valor.

It un cartapaç larguer ab cubertes de pergamins hon ha VIII coherns de paper ab cuyro vermell intitulat manuale advocationum et aliorum concontractum mi Jacobi de callicio.

Un altre libre larguer ab cubertes de pergami appellat manuale advocatum mi Jacobi de callicio.

Continua dit inventari amb la relació d'una important quantitat de mobles, joies, robes i altres objectes del difunt. Pel que sembla, el seu despatx es compondria de:

"Dos banchs petits del studi.

Una brandonera.

La taula del studi.

Un artibanch de pi.

Un candalobre.

Tres tintes.

Uns sperons daurats.

Un tallampenes i un facistolet de fusta abta per tenir llibres".

Biblioteca Nacional de España

Entre els objectes son de notar:

"Un parell de coffrens daurat ab senyal de la casa.
Un rafradador de vin.
Un perol de fer confits.
Un fogo de jueu.
Uns scura peus.
Un ganivet ab manech gornit d'argent.
Una bacina dor aygua a mans.
Un scurador de dens e orelles dargent.
Un oratori deboxat en pergami en lo qual es la pasio de Jhu Xpst appellat la pietat e un mirall daurat gran pintat de flors blanques e ab algunes altres pintures".

Entre els documents:

"Dues canceles en paper una del senyor Rey Don Don Ferrando de CCCXXXIII florins dor darago, e altra del Senyor Rey Don Alfonso ara regnant de D florins dor darago e alguns memorials fahents per les dessus dites quantitats les quals son degudes per los dits senyors reys al dit mossen Jac Callic de mentre que vivia e ara es deguda als hereus del dit mossen Callis q.".

D'altres documents resulten els immobles i censals i que d'un primer matrimoni amb Clara, hauria tingut a Antoni i Eufrasina. Joan seria del segon matrimoni amb Isabel de Vilanova (*).

(*) Diu Torres Amat que Callís naixeria a Orís en 1370. Les notes genealògiques poden ampliar-se amb les següents que devem a l'erudit investigador Comte de Vilanova:

Era fill de Pere Callís i Sibília, de la parròquia de Sant Genís d'Orís, segons resulta del testament del seu germà Bernat Callís, prevere, Beneficiat de la Seu de Vic, pres pel not. Pere Artigas, de Vic, a 8 de febrer

Biblioteca Nacional de España

1443

Documents per a classificar (Not. ANT. VINYES)

Volum de l'inventari de Joan Buçot:

"Un libre en pla dels angels.

It lo segon del Xpria.

Boeci de consolacio.

It un en pargami, los set salms e diverses oracions, era pintada la salutació de la verge Maria e la verge ab lo Jhs al braç e la passio e apres lo scrit en vermello comença Beatus geronimus.

It lo saltiri en lo qual comença lo compter dels mesos pintats e apres la imatge de la verge ab lo Jhs al braç e aprés una oracio en frances.

Un saltiri ab lo compter dels mesos e comença en letres gotigas blancas scrites sobre adzur.

Un en paper en romanç appellat vita Xsti".

Hi ha en dit inventari entre altres descripcions de bens i joies, el contingut en la torra apellada Santa Caterina a Sant Andreu de Palomar on es ressenya:

"Una capelleta petita enrajolada de rajola blava

de 1428. Protocols a la Cúria fumada. Fou casat amb Clara, filla de Pere Cuspineda, de Vic, que féu testament pres per dit not. Pere Artigas a 27 de setembre de 1404. Contragué segon matrimoni amb Isabel de Rajadell filla de Pere i Constança, la que féu testament, pres pel notari de Barcelona Joan Torro a 31 d'octubre de 1410. El 19 de març de 1413 va celebrar capítols matrimonials amb Isabel de Vilanova, filla de Gilabert de Vilanova, donzell Senyor d'Esparraguera, de la Vegueria d'Osona, i de Violant de Castellet, segons resulta dels protocols del notari de Barcelona, Berenguer Alemany.

El seu fill Joan, fou decretum doctor o sigui advocat com el seu pare. En 14 de març de 1488 encara vivia segons és de veure d'un document de dita data en el que signa com testimoni junt amb mossèn Pere Posa, rector de Talamanca que no és altre que el nostre primer impresor.

Biblioteca Nacional de España

de Valencia amb senyals de cabres e de oliveres al entorn pintats en rajoletes de Valencia.
Una imatge de Sta Caterina feta de gis ab pinturas dor e dadzur ab sa spasa e roda.
Un retaule antic ab la imatge de la verge Maria ab lo Jhs al braç ab ses portes ab diverses imatges.
Un altre imatge de la verge que te lo Jhs al braç de vori ab portes en les quals ha diverses imatges".

1450

JOAN SALLENT — Gener 5.—A Perpinya. La Reina Maria, dóna llicència a Frederic Hompis, mercader alemany i a qualsevulla de la seva Companyia per a fer bales de qualsevol robes i mercaderies amb senyal o marca de Gaspar Danat, mercader alemany.

1454

ESTEVE MIR — Novembre 5.—Galceran Burgues, ven a Lope de Angulo els següents llibres:
"Libre de les Leys de Castilla, scrit en castella que comença, Este es el libro de les leys que fizo el noble Rey D. Alfonso; Un altre libre sobre la epistola de S. Pau als romans; Un altre scrit en aragones la primera part de la gran cronica de Spagna. e son XIIII libres".

1456

JOAN ANTONI — Març 21.—Benet Samet, mercader de barcna, ven a Galceran Croanyes:

Biblioteca Nacional de España

"Un libre scrit en pergami en lo qual son scrites les ordinacions del consolat, ab cobertes de vermell. It un altre libre gros apellat cidiach scrit en paper en los quals ha algunes cartes trencades e mal menades ab sos cobertes de pell negre ab son gaffet".

1457

GUILLEM JORDA

Gener 28. "Noverint universi q. anno dni MCCCC LVII, die vero sabati XXVIIII mensis Januari". Acte de protest d'una lletra, pel notari Guillem Jorda, en presència de P. Coll, sutore, Bernat Font, sellerio, ciutadans de Barcna i Ponç Vilardell, de la vila de Banyoles, dioc. Girona, testimonis cridats pel ven. Janfridus Montprat de la Societat de Josompis alamany.

"Constitutus personaliter intus domus quas petrus parri habet et posadet in civitate barcna in vico dels cellers et hostalerius dictus bou e de la campana Interrogavit habitantes in dictas domibus et signantes de societate Adolfi comitis de Nassau archepiscopi maguntinen si dictus comes et archepiscopus erat presens in dictus domibus nec si sciebant aliquidam de ipso. / Qui dixerunt que dictus comes archepiscopus non erat in dictus domus attento que fama publica referebat per istam civitate que ipse modo fugitivo ab eadem civitate recessat hic In absconso crina summo mane cum tribus

Biblioteca Nacional de España

aut quatuor hominibus (*). Ilico dictus ven. Janfridus montprat presentavit ibidem et alta et intelligibile voce legi publice presentavit quandam litteram cambi scriptam cuius epigrama est sequentis / A nos Adolfi comes de nassau archepiscopus maguntinus in bersalona. Ihs. per aquesta primera letra de cambio per todo el presente mes de Janero nos Adolfus comes de Nassau archepiscopus maguntinus cancellerius Sacry Imperi romanorum in Germania prometemos pagar e complir a la companyia de Josompis alamany trescentas nonanta seis lliures de moneda barchna e son por cambio de semblant quantitat que nos fuimos contritos de Antonio de Jaffa porque al tiempo prometemos facer buen cumplimiento. Scripto en Çaragoca a XI del mes de Janero anyo MCCCCLVII. Nos Adolfus comes acceptamos la present letra de cambio. Adolfus comes. Yo Miquel Homedes so fermança en lo present cambi com a principal prenedor. Et presentata dicta littera cambi ac per me dictus Guillermus Jorda, not, alta et intelligibili voce lecta et publicata, incontinenti dictus Janfridus montprat protestatus fuit de dicto cambio et retrocambio et omnibus missionibus licitis contra prenominatus comitis et Micael homedes et eorum bona..."

(*) "Crina summo mane". Tractant-se del carrer dels *Cellers*, on es feien les *selles* pels cavalls, sembla que la frase s'ha d'interpretar en el sentit de referir-se que Adolf s'hauria amagat, per fi, a la matinada, allí entre *crin* amb tres o quatre homes.

Biblioteca Nacional de España

JOAN ANTONI Maig 16.—Joan Ros, ven a Pere dez Valls, licenciat en lleys, els llibres:
"Un baldo sobre lo ignocent.
Un bartoll sobre la inforçada.
Un Joan Fabre sobre la instituta.
Un Suma de Perefort glosada".
Testimonis Guillem i Joan Çacoma, llibraters i Pere Vendrell, mercader.

1459

BART. DEL BOSCH Gener 5.—Francisco de Busquets, ven a Jordi Joan Icard, Sr. de Torredenbarra:
"Una biblia en lati scrita en pergamins molt bella feta a corandells que es tot lo vell testament, es tota la genologia de Jhu Xpt.
Un altre de pergamí en lati intitulat "istoris de mestre Pere manducatoris".

JOAN ANTONI Novembre 15.—"Ego Joannes Colom, textor pannorum lane civis barcna ex certa sciencia constituo" (en blanc). En la pàgina del manual corresponent a dit document hi ha dos manuscrits: Un és una fulla de gramàtica en el que entre altres extrems es llegeix: "adverbium quid est diccio indeclinabilis..." i l'altre un borrador d'una venda per Benedictus leopart canonge de Girona a Margarita, muller de Guillem ces carreres, d'un violari i de "Un breviari del bisbat de barcna ab dos tancadors dargent ab los parxes verts junt dos anells dor en la un dels que ha una pedra apellada amatist embalaxat en laltra senyal de bosc gravats en V pedres smaltades". De

Biblioteca Nacional de España

lletra del mateix manuscrit de la gramàtica es llegeix: "In manus tuas domine comendo spiritum meum redimiste me domine domine domine deus".

1461

Setembre 16.—Bernat Stany, pbre., ven a Joan Montagut, notari, un libre apellat Matafisica que conte en si tres libres scrits en pergamins a corandells e feneix lo segon corandell de la primera pagina, de causa materiali.

1462

ESTEVE MIR

Setembre 1.—Bernat Uguet, librater, ciutadà de Barcna, procurador de Lehonardo Moleres, librater, "olim civis barcna, nunc vero civis Valencie" reb 14 lliures d'Andreu de Marlés de la venda d'una casa.

Novembre 3.—Inventari de Pere Pau Pujades, q. notari pres per la seva vidua Vicenta. Llibres: "Un scrit en vulgar ap. de les dones, la primera carta scrita del qual comence:

A la molt alta e molt honorable senyora mia.

Un Flos sanctorum.
Un Petri de Unçola.
Un it en paper.
Un Usatges de Barcna.
Un de Ultimis.
Un Vademecum.
Un Aurora.
Un Ultimis en paper.

Biblioteca Nacional de España

Un tragedies de Seneca.
Un Terenci.
Un Boeci de Consolacio.
Un de Scolarum disciplinis e a la fi a scrita una comedia de Plauto.
Un Salusti.
Un Patriarcha secreta conflicto.
Un en vulgar Manera de Saltiri.
Un Petrus de Crecensis.
Un Sermons e collacions.
Un Troya e lo soliloqui de S. Agusti.
Un Doctrinal.
Un Geronimus sup. evangelis.
Un petit notes de gramatica scrit en paper la primera carta de pergamins lo qual comença Ut assit Aristotilis e la darrera feneix Et hec de Zelma dictum scuficiarum.
Un Ars dictandi.
Un Bernardus ad sororem.
Un repeticiones de la F. f. vella.
Un en romanço que comença O tu rey Xpia e la darrera vostre manament e de la vostra Sancta esglesia deo gracias.
Un Albertanus de doctrina dicendi et tacendi.
Un Prologus sub ludo scacorum.
Un glosa sobre lo boeci de consolacio.
Un Pars de gramatica.
Un Tobies.
Alguns coherns descomats en paper on son scrites les constitucions.
Un formulari, que comença forma de quadam memoriali.

Biblioteca Nacional de España

Un altre formulari que comença cum hominibus memorie.

Un libre dels scachs scrit en paper que comença Incipit prologus e la darrera carta feneix Lucifer angelus de celo corruit quia non ibi superbia".

Aquest notable inventari consta de dinou pàgines, escrites de les dues cares, i en el que, ultra els llibres esmentats, es descriuen els mobles, objectes, robes i crèdits del difunt.

1463

Documents per a classificar

Setembre 1.—Johannes Musel mercator Ville de Nuremberch in Alamanya procurador de Steffano fixar mercader de dita vila segons poders davant l'infrascrit notari a 12 de Gener de 1459, sustitueix el poder a favor de Steffanum Volfram mercader també de dita vila, present.

1466

Documents per a classificar. (*Not.* ANDREU MIR)

Febrer 3.—De l'inventari de Francisco Pujades, legum doctor.

En lo scriptori. Llibres:

Digesta nova.

Inforçada.

Digesta vella.

XI. sobre lo Codi.

Ardiaconus, sub VI.

Biblioteca Nacional de España

Sextum decretalium, sens gloses.
I, II i III del Codici.
Angellus sobre la primera part de la Digesta vella.
Baldo sobre IV i V del Codi.
Barthol sobre la primera i segona part Digesta vella.
Angel sobre les autèntiques.
Baldo sobre el VI del Codi.
Baldo sobre lo VII.
Barthol sobre la segona de la Inforçada.
Ludovicus de Roma sobre obligationis adquirendi hereditate ab altres tractats.
Lectures sobre la Instituta.
Bartol sobre la primera part de la Inforçada.
Bartol sobre la segona part de la Digesta nova.
Nichlaus, sup. la segona part de la Digesta vella.
Recollectes Jacobi de Tholomeis sup VI Codicis.
Constituciones feudorum ab gloses.
Aniball en pla.
Guido de Tholomedio.
Instituta sens gloses.
Regles de gorill.
Tullius de amicicia et Tullius de Officis.
Summa Raymundus de pena fort.
Repertori.
Constitucions de Catalunya abreviades.
Summam pauperum.
Los notables de Ludovico de ponta de Roma.
Gloses de les Clementines.
Repertori: Comensa en la segona carta, absens nota e feneix zoilus, scrit de ma del deffunt.

Biblioteca Nacional de España

Epigramatorium curiarium.
Oracions modernes de oradors.
Epistoles familiars de Tulli.
(Segueixen uns fulls relatius a la venda de dits llibres en encant públic. La inforçada, figura venuda a Bartomeu Sastre, libreter, per X lb. II sous IIII dn.; l'Aniball en pla, per VI sous a Galceran de Vilanova, i la Summa de Ramon, de pena fort, a Ferrer Jorda, per V sous).

GUILLEM JORDÀ

Març 29.—Guillem Ramon Català, canonge de Barcelona, prior de S. Pau del Camp, ven a Joana, vidua de Bernat Costa els llibres:
"Vita Xpi in romancio.
Alio libro scripto in pergamento in romancio voc. de la Sciencia den Lull.
Un consuetudine Valencia".
Preu tots junts 15 lliures.

1469

Documents per a classificar (*Not.* ANDREU MIR)

Octubre 26.—De l'inventari de Joan Ginebret: Una post abte per tenir libres en la qual eran los libres següents:
Un que comensa Tabellionatus sciencia, lo qual es apellat Petrus de Unçola sup notulis.
Un lo de Ultimis.
Un que comensa la primera pagina en hun titol vermell Comentum sup Comedi de Therenci.
Un Saltiri, incípit psalterium feriarum secundum usum eccl. Barcna.

Biblioteca Nacional de España

Un Ovidi Matamorfoseos.

Un escrit en paper cisternat de pergamí ab posts de fusta cubertes de cuyro blanch ab sinch bolles tres tanchadors e dos gaffets de leuto lo qual comensa la primera pàgina escrita en pergamí Prosodia quedam pars gramatice nuncupatur... Lo qual libre es la primera part del Catholicon.

Un altre en que es la segona e ultima part del Catholicon.

It. XVIII coherns del libre del Patrarcha escrits en pergamins tots cornats ab cubertas de pregamí comensa la primera pàgina del libre obmes lo precedent cohern en que es continuada la taula del dit libre, Cum res fortuna...

It un en lo qual es escrit alguns actes del Rey de France.

Venda dels bens en encant públic:

El 15 de Març de 1470:

Comentaris sup comedia de Therenci a Bernat Castanyer, libreter, II lb. I s. II dn.

Ovidi, lo qual es escrit ab metres, al mateix Bernat Castanyer IIII lb. II dn.

El 2 de juny:

Petrus de Unçola 20 sous 2 diners.

Flores dni rotlandini sub ultimis voluntatibus. 2 sous.

El 2 de agost:

Petrarcha, al canonge Joan Cosida. 34 sous.

El catholicon (les dues parts) a Ludovico Spanya magistri scolarum residente in domo dni Gubernatoris. VIIII lb. VI dn.

Biblioteca Nacional de España

1471

Febrer 27: De l'Inventari de Yolant de Aragó, viuda de Bernat Joan de Cabrera, comitis Moach.
Un libre Dialogos de Sant Gregori.
It Suma de collacions en vulgar català.
It Mellibeu de Prudencia, en vulgar català.
It Compendi loquium Biblie.
It Suma de collacions en vulgar català.
It Sermons de mestre Vicens Ferrer en vulgar català
It De Sermons, en vulgar catalá.
It Vida de Sants pares, en vulgar català.
It Primera part de la Biblia, en vulgar català.

Juliol 13.—De l'inventari de Pere Çaclosa, mercader:
Un libre ab posts cubertes de cuyro blau ab X bolles e IIII gafets de forma de full comu scrit en paper a corandells en vulgar cathala apellat lo Seten libre de la primera decada de Tito Livio e comensa en la letra vermella Aquest es lo capitol de la declaracio E acaba en la letra negre Entor les columnes romanes /E en la letra vermella Assi accaba lo Seten libre de la primera decada de Tito Livio.
It un apellat libre d'armades scrit en paper en vulgar català e comensa Aquesta ordinacio fou feta per lo Senyor Rey E acaba hauria a cobrar VIIII lb. XVIIII.
It un Costums abreviades de Cathalunya, scrit en paper en vulgar català.
It un libre d'ordinacions d'armades scrit en paper

Biblioteca Nacional de España

en vulgar català e comensa Aquesta ordinació fou feta per lo Senyor Rey E acaba per cascu de llur salari demunt dit IIII dn.

It un apellat Consolat scrit en paper en vulgar català comensa en la primera pàgina Aquesta es la electio e stil E acaba se vullen a llur coneguda.

1472

ANDREU MIR Die veneris decima mensis Aprilis anno predicto. Noverint universi. — Nos frater Gabriel Soquerrats prior monasteri heremitarum Sancti Augustini civitatis barcna in sacra pagina magister conventus fratrum eiusdem monasteri... Quia Diebus retrolapsis libraria dicti Monasteri et conventus ultra locum stannorum (*) magna supra modum erat ac diformis in tantum que fratribus in eadem de nocte studentibus propter ipsius deformitate et spacium extremum inutile eiusdem quod animodo pavore (**) et umbras inducebat. Necnon spacium insuplementum remanens ruinam minabatur Quodquidem spacium contiguum erat cuidam camere quam vos Reverendus frater Mateus rella conventualis dicti Monasteri magister in sacra theologia in predicto Monasterio habetis Et decem octo anni sunt efluxi que aliqui patres dicti Monasteri et conventus considerantes

(*) Ultra locum stannorum (sic). — Literalment: Enllà del lloc dels estanys (stannum = estany o peltre, mescla de plom i estany).—Si identifiquem stannorum amb stagnorum, podria significar: Enllà del lloc dels estanys o llacunes.

(**) pavore = temor religiós.

Biblioteca Nacional de España

predicta et plura alia debita consideranda et etiam quia in dicto Monasteri camera non erat idonea ad recipiendum Reverendisimum procuratorem generale dicti ordinis si ad hunc conventum declinaret et si in camera predicta vestri dicti Reverendi magistri Mathei rella dictum suplementum spacium adiungeretur in que fieret quendam parva camera seu studorium quodamodo predicto camera corroboraretur... Quia in quam motu verbo ac consensu dictis patrum vos dictus Reverendus Matheus rella dictum suplementum spacium temporis predictis accepistis et in eodem studorium predictu et alia opatus fecistis ubi magnas peccunias exposuistis ex quibus dicta libraria decorata et magis custodita fuit et in qua satis spacium remansit... Laudantes approbantes ratificantes et confirmantes vobis Rev. magistro Mateo rella parte opera predicta tan antiquibus quam noviter per vos in predicta parte librarie ut pretangitur facta Ex certa sciencia de nove concedimus vobis licencias et plenam facultate hedificandi et construendi omnia vobis bene visa in dicte parte librarie per vos jam accepta et cum quadam parete sive medio de raiola clausa Ita que vita vestra naturali durante sit vobis licitum habere tenere et pacifice possidere cameram vestram predicta et studorium ac alia in predicta parte librarie per vos predicitur facta sine contradiccione et impedimento nostri et nostros in dictu conventu succesores his itaque licencia et facultate damus et concedimus vobis vita vestra naturalis de predictus... Quod fuit actum barcna decima die mensis Aprilis anno anat. .dni

Biblioteca Nacional de España

MCCCCLXX sequndum.—Signa: fratris Gabrielis Soquerrats prioris, fratris Michaelis ferandis, fratris Jacobi Valentini, fratris Batholomei Bofill biblicum; fratris Guallardi Maderassi, fratris herasmi de valle speciosa lectorum, fratris Jacobi de Cumbis, fratris Bartholomei baruta, fratris Thome barrot, fratris Jacobi marquilles, fratris Johannis falco, fratris Petri aguilera, fratris Dominici romei, fratris Geraldi ros predicatorum, fratris Bernardi Pes diaconi, fratris Antoni Johannis, fratris Stephani pinassola et fratris Nicholai de Civilia conventualum dicti monasteri convocatorum et congregatorum ut predicitur conventumque dicti Monasteri...

1473

GUILLEM JORDA — Abril 13.—Testament de Graciosa, muller de Joan Ramon, llibreter, marmessors: El seu sogre Ant. Ramon i Bartomeu Sastre, llibreter.—Sepultura, Sta. Trinitat.—Hereu el seu fill Antoni i usufructuari el seu marit.—Publicat el 15 maig 1473.

PERE PASCUAL — Desembre 29.—Bernat Boil, secretari de l'Arch. de Çaragoça i Bernat Mates, prevere del Pi, són testimonis en el document de donació de Joana, vídua de Jac. Sala, coqui Serenissime dne Regina, al seu fill Miquel Sala, notari de Barcna, d'un censal sobre la universitat de Calatayut que es té per F. de Coromines, als dez Pla.—En 3 de Febrer següent, Miquel Sala signa un document amb Pere Çapata, Archipresbiterum Daroce,

Biblioteca Nacional de España

camerarius major Arcc. Cesarauguste, per saldo de 80 florins en relació amb dit censal.

1474

DALMAU GINEBRET

Juny 7.—Lud. Jorba, ven a Elionor, ux. And. Crexells q. "un collar, auri fini ponderis duorum march. minus unius argenci et medi et novem granorum cum duodecim libris smaltats de blanc cum licteris aureis et cum duodecim peces de mitges rodes in tribus quorum librorum deficiunt los tencadors, loquendo sermone materno.

Documents per a classificar ANDREU MIR

Die lune VIII mensis Augusti anno predicto (1474).—Enricus de Saxonia, magister librorum destampa oriundus civitatis Ehmberc diocesi Maguntinnen dominacionis serenissimi Imperatoris Alamanye Considens ad plenum de fide Industria legalitate et animi probitate vestri venerabilis fratris Erasmi de Vallespeciosa conventualis Monasteri heremitarum Sancti Augustini civitatis barcna Grat. Constituo vos eundem fratrem Erasmum de Vallespeciosa presentem procuratorem meus generalem sup omnibus et singulis bonis rebus mercibus negociis juribus littibus sive causis meis ubique gerendis regendis procurandis gubernandis et administrandis verum quia magis trineri solent expressa q. tacita sine derogacione dicti generalis mandati... Dono et concedo vobis plenam et liberam potestate ac speciale mandatum petendi exhigendi recipiendi recuperandi et heundi per nostra et nomine meo omnes et sin-

Biblioteca Nacional de España

gulas peccunias quantitates res merces bona debita et alia quenisque jura que michi debentur et debebuntur detinenturque seu detinebuntur ubique locorum et inquibusnis mundi partibus per quasius universitates corpora collegia et singulares personas tam racione mutui crediti depositi comande cambi seu cambiorum dictarum campsorium banqueriorium et aliarum personarum q. alias quibusuis racionibus juribus titulis sive causis quocumque nomine censeantur et tam cum cartis et scripturis instrumenta litteras &.

Ts. Johannes Angers conventualis Monasteri heremitarum Sancti Augustini civitate et Petrus Valls mercator, civis barcna.

Die martis VIIII Augusti anno domini MCCCLXX quarto.—Poders de Bartomeu Xpofor de Gualbes, prior de Santa Anna, tutor de l'impúber Joan Carles de Bellafila a Joan Lorenç Gralla, milite Illerde.

1477

Documents per a classificar (*Not.* ANDREU MIR)

Decembre 11.—De l'inventari de Manuel Julia, coraler.

Llibres escrits en paper; en català:

Josephus de bello judaico:

Biblia, ço es lo Genesi. Acaba Isai engendra Dam.

Biblia: Dels Reis fins al saltiri e comensa: La lengua dels caldeus.

Istoria de Job fins al segon dels macabeus.

Biblioteca Nacional de España

1479

JOAN ANTONI

Juliol 3.—Joan Çacoma, ven a Pere Stephan entre altres objectes: "Un libre apellat elios lampridus scrit en pergamins ab pots vermelles empremptades e ab letres d'or".

Agost 19,—Pere Ripol, llibreter, ven a Manuel de Corbera: Un libre voc. Decret. test. e glosa scrit en pergamins i un altre ap. Rosari.

Octubre 2.—Joan Çacoma, ven a Manuel Corbera:
"Un libre apellat segona part de Albertus Magnus, de animalibus".

Decbre 17.—Arnau Font, alias Bastida, ven a Bartomeu Bosch scriptor:
"Un lapis vocatum diamant taula encastat en or, es ver que no es neta la dita pedra i es ver que es mes larga que ampla.
It una Biblia, scrita en pergamí a corandells".

1480

Març 29.—Antoni Corro, librarius, reconeix a Joana uxor de Roderic de Salatzar, difunt, mercader, que li ha restituit un:
"Libre apellat Seneca scrit en vulgar text e glosa a corandells".
"Un altre apellat Biblia, scrita en pergamins a corandells".

DALMAU GINEBRET

Juny 10.—Pere Guillem Travesset, notari de Barcelona, reb de Berenguer Vila, canonge, 32 lliures, 10 sous i 9 diners import del següent:

Biblioteca Nacional de España

Compte del que es degut a mi Pere Guillem Travesset, notari, per lo comissari de les bulles de la sglesia de Sant Pere de Sanctes.

Primo a XVI de Març any Mil CCCCLXXVIIII per sis pergamins compri den Sartre librater maior de dies p. fer los translats de les bulles e dels articles e de la exequtoria del Sr. Rey VII sous. It doni an Ballester pintor per pintar les armes de nostre Sanct Pare e del Sr Rey en los pergamins 1 lliura. It doni an Gual notari per scriure en pergami tota la sustancia de les bulles en romans / e mes en un full de paper XIIII sous. It per sinch dotzenes de pergamins comprats de dit Sartre per fer les cartes de les indulgencies III lliures. It a XXVIIII de dit mes per dues dotzenes de pergamins e per hun pergami compri den planes 1 lliura V sous, It per sinch lliures de cera gomada a raho de IIII sous per liura 1 lliura. It per quatre fulls de paper de la forma maior VIII sous. It a XXX de Març per lna dotzena de pergamins compri den Corro VIIII sous. It compri den Planes de Caldes quatre dotzenes de pergamins 1 lliura XVII sous. It doni al dit Gual notari per dos traslats feu en paper de dits articles VI sous. It dimecres a XXXI del dit mes compri del dit Sartre IIII dotzenes de pergamins 11 lliures VIIII sous VIII diners. It lo primer de Abril compri den Planes XX pergamins 1 lliura. It a dos de Abril compri del dit Sartre tres dotzenes de pergamins 1 lliura XVIII sous. It a VI de Abril per dues dotzenes de pergamins den Sartre menor 1 lliura VI sous. It per quatre mans de paper per les cubertes dels Sagells III sous IIII di-

Biblioteca Nacional de España

ners. It he donat a mestre Nicolau (*) per empremtar dues milia XII cartes en pergamins e per CCXII cartes en paper a raho de un diner per carta nou liures sinch sous e quatre diners. It los quals doni al pronotari del Sr Rey per la licencia de dites indulgencies deu florins dor a raho de XVI sous VI per flori VIII lliures V sous. It per un translat dels articles tramesos a Leyda e per un translat autentic de la licencia del Sr. Bisbe de Barcelona per tot VI sous. It per sis cartells se publicaren per les sglesies III sous. It per un altre translat autentic de la dita licencia del Sr Bisbe III sous. It per la bulla de les animes del porgatori VII sous. It per la potestat del dit comisari V sous. It per la carta de la taxacio de les dites indulgencies X sous. It los quals doni al discret en Pere Colell not. quem haydave a sagellar les cartes per bestreta 11 lliures XII sous. It mes dagut per mos treballs de sagellar e agolar e desenpatxar dites dues milia CC XXII cartes a raho de 11 diners per carta XVIII lliures VIII sous. It per molts e diverse treballs hagui per fer desempaxar la licencia del dit Sr Rey e del Sr Bisbe de Barcelona e per fer pintar dits pergamins e molts altres treballs los quals ramet al dit comissari. Et Ideo renunciando excepcioni peccunie non numerate et non solute et dolo malo facio vobis de predictis Triginta duabus librarum decim solidos et novem denarios barc. presentem apocham de soluto. Actum est hoc Barchinone decem die mensis Juni anno a nat. dni. millesimo quadri-

(*) Segurament Nicolau Spindaler.

Biblioteca Nacional de España

gentesimo octuagesimo. Sig. Petri Guill. Travesset qui hec laudo et firmo.

ANDREU MIR Setembre 20.—Testament de Gabriel Eynger, mercader alemany, oriundo de Ulma, dioc. Constancie, fill de Joan Eynger, difunt i de Bàrbara, vivent. Marmessors, Gabriel Bonanat, civis barcna, i Joan Babtista, mercader alemany. Sepultura al Monestir de Sant Agustí, carnerio Magne Societatis alamanorum. Llegats a fra Erasmi de Vallespeciosa; a la seva mare Bàrbara, a la seva germana Ursula muller de Ermandi Rot, burgensis ville d'Ulme, a Sicilia també germana muller de Vermundi Hillsom. Hereus els seus germans Jaume i Pere Eynger.

1481

JOAN ANTONI Abril 3.—Joan Moner, ven a Joan ros, leg. doctor:

"Un libre en dos volums ap. secunda pars repertori.

Un Decretals de stampa en paper.

Un repertori sobre lo speculador.

Un apellat fisci de stampa.

Un repeticiones de Baldo e ludovico a altres doctors.

Un ap. Andreas de Bartulo sobre los tres libres del Codi e altres.

Un scrit en paper appellat Caliç de pau e de treva.

Biblioteca Nacional de España

Maig 2.—Gerardus alamannus, magister de stampa civis Dertuse ex una, Petrus bru francigena et Nicholaus Pindeler alamanus civis barcna partibus altera que quidem partes fecimus inter nos Societate certis operis de stampa et quia ego dictus Girardus feci aliquas vendiciones de dictis libris de stampa de quibus teneo compotum dicta societate formate et vos Petrus et Nicholaus petitis michi dictum compotum et ego afirmo me non tenere hic libros compotos dicte societas e sich non possum vobis dare dictum compotum. Idcirco fuimus concordes que ego a presenti die ad duos menses ego seu procurator meus cum dictis compotis hic barcna causa daudum compotum vobis".

El 28 de juny es prorrogat per tres mesos a instància de Baltasar Thome, procurador de dit Girard. ("Sanpere i Miquel dóna la data equivocada del 6.—El transcrivim literalment per a fixar bé el sentit del document.—El Girard creiem que és el Girard Franch dels doc. de 1486, 1488 i 1498, que esdevindria ciutadà de Barcelona).

GUILLEM JORDÀ

Juny 26.—Documents citats també per Sanpere i Miquel (Introducción y establecimiento de la imprenta, pàg. 147) en el que cal esmenar respecte al tercer que Ramon rebi una bala de paper en pago de set llibres. Dit document diu:

"Joan Ramon... conf. et rec dictis conyugibus (Nic Spindaler i la seva muller Caterina) dedistis et solvistis michi per debitorio ultimo facto et firmato septem libras in una bala papiri".

Biblioteca Nacional de España

1481

Setembre 19.—Bartomeu Vallescar, canonge, reconeix al Bisbe de Barcelona "que recepi a vobis ex comodati ad usum legendi Rev. in Xpi patri Petro, cardinalis hispaniem, Quendam librum scriptum in papiro, voc. Constantinopolitanus".

1482

DALMAU GINEBRET

Març 9.—Antoni Palegrí, nayperius, es testimoni en el testament de Pau de Gualbes, canonge.

1483

GALCERAN BALAGUER

Gener 9.—Jaume Scola, confesa a Jaume de Gualbes, que li ha restituit varis llibres, entre ells:
"Un libre de full de maior ab posts scrit en paper de letra de stampa apellat Plini de naturali.
Un altre Decretals.
Un altre Lactanci".

1484

Documents per a classificar (*Not.* ANDREU MIR)

Juny 18.—De l'inventari de Bertran Ramon Çavall, militi.
Un libre scrit en pergamí ap. Saltiri.
It scrit en pergami Biblia en forma de breviari.
It scrit en paper Exposicions del saltiri.
It scrit en vulgar. La exposició dels VII volums penitencials feta p. papa Innocenci terç.
It scrit en paper. Libre de les dones.
It scrit en paper. Eusebius sup Hieronimus.
It scrit en paper. Tulli de officis.

Biblioteca Nacional de España

It scrit en paper hon son tres: Dels scachs, de missera condicionis humane e lo Boeci de scolastica disciplina.
It en paper, en pla que comensa: Al molt alt Senyor e princep victorios lo Senyor Don Marti rey 'Arago ffrare Antoni Canals del orde dels frares prehicadors.
It De strologia.
It incipit Summa philosophorum.
It Incipit liber amoniciones editus a beatu Bernardi Abbate Clare Vallis qui fuit missus sorori sue.
It Istories troyanes.
It Ensenyaments e instruiment del princep.
It Albertani, causidici civis brixien.
It Libre dels scachs.
It Tragedies de Seneca.
It Dirivacionis de navis.
It Un de Leis, molt antich.
It diverses legendes de Sants.
It En perg. en vulgar frances ap. Tresor.
It en perg. en vulgar frances Lansalot del lac.
It Epist. de Seneca en lati.
It Albertani de doctrina docendi.
It Ovidie de Vetula que vol dirvelletoria, en vulgar catalá.
It Regles de gramatica, en lati.
It un que comensa: Lo temps de hun Rey de Levant qui hach nom Bochus.
It Libre de eximplis.

Juliol 27.—De l'Inventari de Antoni Coll.
Un libre en pergami: Los tests de Filosofia.

Biblioteca Nacional de España

It en paper: Cirurgia de mestre Alanfranch.
It Salms de mestre Francesch Eiximenis traduit del lati en romanç per en Guillem Fontana.
It Pasos de Mayrons.
It en perg. Summa Rogeri.
It Questiones fratris Bernardi de Trilia de anima conjuncta.
It una part de la Biblia ço es lo genesis.
It De medicina appellat glosa de Joannis Anglici sup Johannem.
It en lenga toscana ap. Selusti dels oficis e dels senadors de Roma e de Catalina.
It De medicina Tacouinum de rebus humanam naturam conservantibus.
It Salms del saltiri e del apocalipsi.
It Glosule Geraldi sup viaticum.
It En pergami en lo qual ha peralies e barbarisme de donat e gloses de pracia e altres obres.
It libre petit de gramatica scrit en pergami.
It Doctrinal.
It De medicina dividitur en dues parts.
It Notes de gramatica.
It Liber viatici a Constantino compositi.
It Joan de Mandavila, acaba en la primera pàgina lo solda; sta cubert de cuyro vermell.
It Metafisica de Bonet.

1485

Documents per a classificar (*Not.* ANDREU MIR)

Novbre 14.—De l'Inventari de Jacobi Antoni q. utroque juris doctor, civis barcna.
En lo studi:
Un libre que comensa en la primera pàgina Incipit

Biblioteca Nacional de España

discordantiam e feneix tam ecclesiastice en la darrera comensa de Sperim e feneix Sti Felicis de bononia.

It Decretals.

It Sise.

It Clementines.

It Digesta vella.

It Volum.

It Inforçada.

It Codi.

It Digesta nova.

It Ignocent.

It Constitucions de Catalunya.

It Alvares sobre los feus de stampa ab cubertes de posts.

It Cardenal florenci sobre les clementines scrit de ploma.

It Les postilles sobre l'Abbat de stampa.

It Ioan de Mola scrit de ploma.

It Biblia de stampa.

It Recollectes de Francisco detzo ab cubertes de posts de forma menor.

It Consells del drach de stampa de forma menor.

It Angel de eretzo de stampa sobre lo titol accions e appellacions.

It Bartol sobre los tres libres del Codi de stampa ab IIII gafets e posts.

It Compendi de moralls.

It Angel de eretzo de exceptionibus de stampa ab posts e IIII gafets.

It Repeticions de diversos tractats ab IIII gafets.

Biblioteca Nacional de España

It Dominico sobre la segona part del sise de stampa ab IIII gafets.
It Dominico sobre la primera part del sise de stampa ab IIII gafets.
It Angel de maleficis de stampa ab IIII gafets.
It Consells de Francisco de erezo de stampa ab IIII gafets.
It Consells de Paulo de Castre ab posts ab IIII gafets scrit de ploma.
It Angel de Erezio sobre la Instituta de ploma ab posts e IIII gafets.
It Bartol sobre les autèntiques e tractat de societate de stampa ab posts e IIII gafets.
It Tercera part de Bart. brixien de ploma ab posts e IIII gafets.
It La segona part del mateix repertori de ploma ab posts e IIII gafets.
It la primera part del mateix repertori de ploma ab posts e IIII gafets.
It Repertori de Antoni de prato de ploma ab posts e IIII gafets.
It Baldo sobre lo primer del Codi de ploma ab posts e IIII gafets.
It Baldo sobre lo segon del Codi de ploma ab posts e IIII gafets.
It Un ab pergami dercornat en que ha molts tractats de diverses actes.
It Summa de Ozo en pergamí.
It Tractats e repeticions de Bertol.
It Baldo sobre lo sete vuite e nove del Codi de stampa.
It Alexandre de Imola de stampa sobre lo sise, del Codi.

Biblioteca Nacional de España

It Baldo sobre lo quart e quint del Codi de stampa.

It Baldo sobre lo primer, segon e terç del Codi de stampa.

It Bartol sobre tot lo Codi de ploma ab ses posts e gafets.

It Bartol sobre la segona part de la Digesta vella de ploma ab ses posts e gafets.

It Bartol sobre la primera part de la Digesta vella, de ploma sisternat ab ses posts e gafets.

It Bartol. sobre la primera part de la Digesta nova de stampa ab ses posts e gafets.

It Bartol sobre la primera part de la Digesta nova de ploma ab ses posts e gafets.

It Bartol sobre la primera part de la Inforçada de stampa ab ses posts e gafets.

It Bartol sobre la segona part de la Inforçada de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre lo quart e quint de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre lo tercer de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre la tercera part del segon de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre la segona part de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre la primera part del segon de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre la segona part del primer de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

It Abbat sobre la primera part del sinque de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.

Biblioteca Nacional de España

It Ioan de Anania sobre lo quint de les Decretals de ploma ab ses posts e gafets.
It De miseria humana de forma petita ab ses posts e gafets.
It Terenci de forma petita en pergamí.
It Lactanci de forma menor en pergamí.
It Morals de Aristotil en paper.
It Directori de pau e de treva en paper forma menor.
It Patrarcha de secrets en perg. de forma menor.
It Dux nentiorum en pergamí cubert de vert.
It Etiques e politiques de Aristotil de stampa.
It Flos sanctorum de stampa.
It Mercurial de Joan Andreu sobre les regles del sise de stampa.
It Retorica nova de Tulli en pergamí.
It Lectura de epis. de ploma.
It Paulo Veg. de educatione liberorum.
It Etiques de ploma.
It Retorica nova de Tulli de stampa.
It Singulars de Ludovico de ploma.
It Summa de Gotfre de pergami.
It Rotfre de ordine iudiciorum en pergami.
It Boeci de consolacio.
It Petrarcha de laudibus cipionis.
It Alegancies de Agosti de Senis.
It Repertoris de Ludovico de cortesis ab altres tractats de ploma.
It Usatges e constitucions en perg.
It Comprensori de stampa.
It Jovenal.
It Tulli de officis en perg.
It Constitucions de micer Sent Dionís.

Biblioteca Nacional de España

It Postilles sobre los evangelis dominicals de stampa.
It Repertori sobre les obres del Abbat, descornat, de forma major de stampa.
It Repertori en paper scrit de ma del dit defunt.
Die mercuri VIIII mensis Novembris.
It Una spasa de una ma.
It Un libre cubert de pergamins ab alguns dictats scrits de ma sua de forma de quart de full.
It Un pes ab ses balances.
It Un capell de feltre.
It Un caxo de fust abte p. scriure lo qual es fet a manera de feristoll en lo qual trobam lo seguent: Unes oras de nostra en perg. istoriades de letra francesa ab ses posts cubertes de cuiro vermell ab dos gaffets dargent blanc.
Un saltiri ab ses posts cubertes de cuiro vermell de pergamí ab un gaffet dargent.
Una carta ab segell pendent que contenia quan se feu doctor.
Un repertori de sa ma de forma petita scrit.
Un cloedor de vori.
It Un libre... gloses sobre lo Tulli de officis scrit en paper.
It Lo saltiri.
It Un que comensa platine, de stampa, descornat.
It Repertori scrit de sa ma cubert de pergami de diverses dictats de forma petita.
It Un en paper scrit de ma de mossen Coll que son sobre los Usatges e altres coses ab cubertes de perg.
It Una taula dels mesos.
It Del Consolat de stampa, descornat.

Biblioteca Nacional de España

It Summa magistri Johannis progranes, scrit en perg.
It Instituciones Iudaicas, scrit en perg.
It Uns tractats.
It Constitucions en paper molt antiguas.
It Etiques.
It Un ab cubertes de pergami appellat acutatoris mentis ad deum e en la fi havia epistola de Sant Bernat scrit de ma del dit deffunt.
It Lectura de logicha.
It Un ab cubertes de posts engrutades de stil de letres de cort scrit en paper.
It Summa de arte dictandi compositum p. dom, (✠) de Capua qui comensa Iuste iudicate fiilium hominis.
It Un scrit en paper ab posts ab un gaffet qui comensa quoniam ociositas et voluntas.
It Un appellat repertorium de sa ma ab alguns dictats de pocha valua a manera de cartipas.
It Un libre dels comptes del studi de Italia.
It Dos o tres covens en los quals ha moltes diverses cartes e scriptures de moltes gents.
It Molts e diversos processos de diverses gents dels quals se tindra compte del quen poseyes e en la fi del dit inventari sera continuat.
It VII posts largueres p. tenir los libres.
Un retaule de Sant Hieronim.
En la capella
Un retaule ab imatge de la veronica.
Un retaule ab imatge de nostra dona embotit.
Un retaule amb imatge nostra dona obre de Flandes.

Biblioteca Nacional de España

Un Sent Francesch a la paret.
Sobre lo altar un saltiri en perg. de forma maior.
Uns quants scrits de cera pintats.
En la cambra maior.
Un retaule de flandes ab la passio de Jhu xpist.
En la recambra de la cambra maior.
Un retaule de Sent Sebastià.

Novembre 25.—De l'inventari del notari Joan Fuster.

Un libre scrit en paper appellat Petrus de Unçola, sup notules de art de notaria.
It Metmorfoseos.
It Un que comensa Quamquam te Marie... ab cap letres dor ab lo senyal e armes del dit defunt dor e de vermell posat en lo marge baix.
It Biblia.
It En pergami de letra antiga ab letres dor e vinyetes de colors ap. Lehonardus Aretinus.
It En paper, Constitucions de Catalunya.
It En perg. Alexandre.
It En paper, comensa Carmina qui condam studio florente.
It En perg. Incipit liber experimentarum magistri petri Ispani qui liber voc. thesaurum pauperum.
It En paper... molt antic. Comensa: Lacet cotidie vetera retentibus.
It En paper. Manuale actum deputaciones generalis perpinyani inceptum die XV Juni anno a nat, dni MCCCC sexagesimo sexto.
It sis libres de apellacions ço es tres de una ma
It Tres manuals de contractes...

Biblioteca Nacional de España

It Un de notes de contractes...

It Un formulari de notaria.

Un manual Curie monetarie sive Sicce Regie Perpinyani anno nat. dni. MCCCC LXX et LXXI.

Un plech de cartes e provisions del Sr. Rei de França fahents p. lo offici de la Secha de Perpinya lo qual lo dit deffunt en dies passats obtenia.

It Un scrit en paper de forma de full ab cubertes de cuiro angrutat ab dos botons descohernat ap. libre dels scachs molt antich.

It Un en paper de letra de stampa de forma de full ab cubertes de posts a la italiana ab dos tencadors de leuto ab parxes de seda negra lo qual comensa Epistola de frare Egidi Roma al Rey de França sobre lo libre del regiment dels princeps tot nou.

Manual d'actes del parlament de Perpinya. (Diversa documentació sobre afers de Perpinya).

Un segell dor ab les armes del dit marit meu sobre una calcedonia de pes set argensos e XXVIIII grans.

It Quatre coherns de paper deslligats en que era lo Josef de mossen Corella e algunes obres de Lluis Gras de poca valor.

1486

P. TRITER

Febrer 3.—Fra Mateo Rella procurador de fra Joan Andreu ara prior de S. Agustí, reb d'Anton Folqueres i Joan Miravet, marmessors del testa-

Biblioteca Nacional de España

ment de Lucia que fou serva i captiva de la Magna societatis alamanorum 12 lb. 7 s / llegats en el testament de dita Lucia.

Maig 12.—Apoca de Girard Franch, alamany, civis barcna, procurador de Paulo Pinch (?) mercader de Constança in Alemanya, als mateixos per un altre llegat de dita Lucia.

Agost 15.—Document de Miquel bernisoni, merc januen, barcna degens, procurador de Pere Pinello i Joan Antoni de marinis, socis habitants a Avinyó, sobre un arbitratge de Geroni de Negro.

1486

Documents per a classificar (*Not.* ANDREU MIR)

Decbre 19.—De l'inventari de Bernat Ponsgem, merc.

Un libre de stampa scrit en pap. cubert de posts ab cubertes de cuiro vermell ab dos gaffets ap. Biblia e comensa en la primera pagina Incipit epistola Sancti Geronimi.

It Biblia en perg. scrit de ploma.

It Consolat en paper de ploma.

It Boeci en paper de ploma.

It Un scrit de ploma en lo qual es sis tractats ço es lo breu parlament dels antics, Seneca de prudencia divina, e altres tractats.

It Un que comensa Tu Rey Xpia qui seus en aquexa cadira.

It Lotarius diaconus .

It Fiameta? comensa Sol als miserables crexer e acaba en la primera pagina ab lagrimes...

It Libre de la paciencia.

Biblioteca Nacional de España

It Compendi de la salut de l'anima.
It Tractatus de Ligno Vite.
It Exercici de la creu.
It Gamaliel.
It una carta de navegar ab dues sestes cuberta de canyamas.
It Una premseta petita de xiprer abte pera premsar letres.

1487

Documents per a classificar (Not. B COSTA)

Març 17.—Gabriel Prats, librater, atorga poders a Henricum Triner, mercader alemany de llibres de stampa, presente, pera reclamar a Joan Xemine, librater de Borges, Regni Francie, 4 lb/ 15 s/ 10 dn. per la venda de "Quibusdam libris de stampa". Ts: Joan Comes i Lorenç Baruç.

P. TRITER

Novbre 24.—Nos Berengarius Dei gratia Episcopus Gerunden con. et rec. vobis Joannis gherlinch empremtatori librorum de Alemanye presenti que debemus vobis Quadragintas quinquaginta libras barcna ratione et pro precio trescentos voluminum de breviaris empremtatos in papiro de dioc. Gerundem quos a vobis emimus habuimus et recipimus promitendo volvere vobis in presente civitatis barcna hunc ab sex menses proximo et immediate sequturos sine...

Biblioteca Nacional de España

1488

P. TRITER Gener 12.—Geronimus de nigro (*) merc. januen barcna mercantile degens ex una parte et ego Johannes gherlinch empremptater librorum alamanus ex parte altera... Que ex causa societatis que sup empremtandis libros inter nos dictas partes facti que per nota sunt quontinuati. In domo mei dicto Geronimo de negro fuerunt expensas e solute quantitates peccunie scripte continuata in medio folio papiri scripto manu mei dicti Gheronimo de nigro a not. inf. tradito tenoris sequentis (**). Deuen los breviaris obrats per mestre Johan per despeses fetes per menut dacord lb. 385 mes per paper pres de Jordi res lb. 20 mes per paper pres de Carles Ferrer lb 21 12 8 mes per paper pres de Girard Franch 24 mes per despeses fetes per mestre Johan lb 10 4 4 mes per despeses fetes per mi 45 10 3 mes del ferrer Caselles lb. 3 16 6 mes per los sis breviaris furtats lb. 4 5 9 mes per vernis pres de calbo specier lb. 9 5 3 mes per despeses fetes en les galotxes 25 19 5 mes per pergamins presos den sastre en dos partides 9 6 mes per la soldada de mestre Johan per XIIII mesos a *rao* de VI ducats finits a XIIII de decembre 1487 100 16 mes per la soldada

(*) Aquest Geroni de Nigro, era fill d'Angel de Nigro i cunyat de Lucas Spindola, i estava establert a Barcelona abans de 1473, segons document de novembre de dit any que el relaciona amb Xpofor Centuric.— Protocols del Not. Joan Mateu.

(**) Vegi's al final la fotocòpia d'aquest notable autògraf de Geroni de Nigro. El document notarial transcriu més del que consta en l'autògraf. La Societat havia estat fundada en 1486, segons Duran i Sanpere.

Biblioteca Nacional de España

de adria per dit temps a *rao* de 1 ducat 16 16 mes per la soldada de bernat per VIII mesos y mig a *rao* de 11 ducats 20 8 mes per la soldada de marti per XI mesos a *rao* de 1 ducat lo mes 13 9 mes per la soldada de Johan Pla per sis mesos a rao de XXX sous 9 mes per la soldada de luis per tres mesos XXV dies a *rao* de 11, 8 8 8 mes per la soldada de peres per V mesos i deu dies 6 8 mes per la soldada den roger per tres mesos y dos terços a *rao* de XXX sous 4 9 mes per la soldada de Joan davinyo per dos mesos y XXIII dies 3 8 mes per serts lançols e flaçades per tot 18 20 mes doni a Pobla per logue de la mula 1 8 mes per les despeses e soldade de mossen Marques 4 3 mes per lo paper pres den corro y de prats e de Girard franch mes per les despeses de mes per les despeses dels demunt dits obres del temps que son stats en casa mes per lo que habia despés Ottobo ".

Confessen les dues parts que la relació es encara deficient i que dit Geroni de negro ha fet mes despeses de propis diners d'ell i Johan gherling confessa i li assegura de pagar-li de propis diners.

"Ts. Bartomeu Gentil, merc januen, Balt. Tomas flaçaderius i Antoni Figueres, çabaterius, civis barcna".

"Johannes gherling, predictus insolutum et satisfactionem prorrata maiores peccunie quantitates que vos Geronimo de negro merc. januen predictis expedidistis de vestro proprio et recuperantis estis ex societatis que int. me et vos contracta fuit sup empremptandis libris... de que receptum fuit inst. ap not infrascriptum ut

Biblioteca Nacional de España

in eo quontinet... Grat. do cedo et mando vos dicto Geronimo de negro presenti e vestris omnia jura omnesque acciones reales michi compentiun competentes et competere deben et debentes tam in illis CCCL libris barc. quas Rev. dnus Berengarius dei gracia Epi Gerunde michi confessus sunt debere ratione e pro precio CCC vol. dictis breviaris Episcopatus Gerunde / et in quibusquimque peccunie quantitates quos diversos sacerdotes e clerici dti. dioc. Gerunde michi solv. tenetur per breviaris per me eos venditos".

"Johannes gherling, predictus", atorga poders generals a Geroni de negro per a retirar de la taula de canvi i dels banquers, tot el que hi tingui fins que estigui saldat de les deespeses de la societat i li constitueix hipoteca sobre tots els seus bens.

GUILLEM JORDA

Octubre 25.—Joan Michael Gilabert, not, ven a Pere Miquel, librater, quatre grosses de pergamins a rao de 12 dotzenes per grossa al preu de 5 lliures la grossa. (*).

1489

Gener 30.—"En nom de Déu e de la gloriosa verge madona Santa Maria mare sua amen: Concordia

(*) Són tants els individus de cognom Miquel o Michaelis que registrem en dita època que es fa difícil l'identificació del que fou llibreter i impresor. El 26 de novembre de 1489 trobem un document de Eulàlia, muller de Petri Michaelis, de la parròquia de Sant Salvador de les Guinyoles, diòcesi de Barcna (Protocols del not. Miquel Fortuny). Hi ha també el testament de Columba ux Petri Michaeli de 23 de març de 1501 (Prot. del not. Pere Pascual).

Biblioteca Nacional de España

feta per entre mestre Johan Garlinc, mestre de Stampa, alamany de una part e en Pere Miquel librater ciutada de barcna sobre certs diornalls fahedors per lo dit mestre Joan Guarlinch son entre les dites parts fets e concordats los capitolls a cartes seguents Primerament que lo dit mestre Joan Garlinch sia tengut de fer Quatrecents diornalls de Stampa de paper de senyal de Pilar o de cap de moro si fo daltre senyal que sia també com aquell de aquell bisbat que lo dit Pere Miquel li dira segons la forma e mostra de un full que te lo dit Pere Miquel lo qual lo dit mestre Johan li ha donat e fets aquells ha haver lo dit mestre Johan sinch sous per cadascu diornal caplenat de vermell acceptats los caps dels oficis que son per tots los CCCC diornals cent lb. barn".

Pactes de lliurament i execució. Ts: Hieronimus de Nigro.

Segueix apoca Joan Garlinch a Pere Miquel de 50 lb. a prorrota dels 400 diornalls.

(El 15 d'abril, hi ha el contracte de dit Garlinch, amb Pere Miquel, Antoni Robinell i Ramon de Isach, citat per Sanpere i Miquel).

Febrer 10.—Capitols entre Pere Miquel i Gabriel Tortosa del lloc de Constanti, sobre la venda de certs diornals.

"Lo dit Pere Miquel do e liura al Gabriel Tortosa tants diornals del bisbat de Vich de stampa quant lo dit Gabriel podra vendre en lo dit bisbat de Vich".

Preu:

Biblioteca Nacional de España

"Set realls d'argent aixi en diners com en forment per cascun dels dits diornalls".

Gabriel no podrà vendre al bisbat de Vic, "diornalls ne altres libres de stampa sino los del dit Pere Miquel".

GALCERAN BALAGUER — Març 7.—Inventari de Rafaela, vídua de Francisco Gerona mercader. Entre altres llibres:

"Epistoles de Seneca; Logica; Stories troyanes; Dialegs de Sant Gregori; Elench de Aristotil; Art de oratoria; Tracte de forme de letres; Ratorica nova de Tulli; Gramatica; Politiques de Aristotil; Tulli ab diverses gloses en romanç". etcètera.

Documents per a classificar (*Not.* ANDREU MIR). — Juny.—De l'inventari de Nicolau Cardona, scriva portionis dni. regis: En lo scriptori: Una gramatica de stampa de Nicolau Peroti cuberta de posts cubertes a la italiana.

1490

PERE PASCUAL — Maig 30.—Testament del notari Andreu Mir, fill de Esteve i Margarita difunts. Marmessors: Aldoncia muller, el seu padrí Pere Mir, mercader, F. Joan Colomer, cunyat, Eulàlia, germana, Esteve i Lluís Carles Mir, germans, Jaume Mir i Pere Pascual, notari i Joan Forn. Sepultura: Monestir de S. Agustí, capella de la Pietat. Les escriptures han de passar al notari Tomas Costa pera regirles el seu germà Lluís Carles Mir fins que un dels seus fills sigui creat notari, preferint el de major edat. Fills, Pere Miquel, Andreu Miquel, Esteve

Biblioteca Nacional de España

i Galceran Mir al que fa hereu. En un memorial declara: "Item debeo Gondisalbo de Sanctes, mercatori, quatordecim libras parvita racione provisionis quam sibi feci per magistro Nicholao Spindaler quam per Johanne baster cui Joanni nolo imo expresse prohibeo q. aliquid sibi petatur".

GALCERAN BALAGUER

Octubre 14.—Pere d'Urrea, clericus barcna, fill de Lupi de Urrea difunt, vice rege Sicilie, confesa a Stefania de Carros et de Mur, que per mans del ven. Steve Malet li ha tornat varis llibres entre altres:

"Un caseyda; Nicolau de Lira; Tulli de oficis; Johan Bocasi; Ovidi metamorfoseos en tosca; Ystorie Yspanya dni Roderici Arch. Toletani; Sonets de pretarcha; Origine Vita; Pamphilos; Filostroto; Panormita de dictis et factis Alfonsi Regis; Leonardus Aretinus de bello italico".

La majoria escrits en pergamí.

1492

PERE PASCUAL

Novembre 3.—Guillem Joan Colom, miles, per raho de les quantitats que deu al seu germà Melcior Joan Colom, li cedeix els drets que té contra Pere Joan Matoses, prevere del Pi, sobre les 8 lb. i 15 sous "mihi restante, ad solvendi ex logueiro domo scolas majorem dicta civitatis et adversus heredes mag. Joannes de Ladernosa" en virtut de la cesió de fra Galceran Joan Colom de framenors.

Biblioteca Nacional de España

El mateix dia s'intima dita cessió a Pere Joan Mathoses.

BART. TORRENT — Novembre 23.—Francisco Valta, ven a Perot Ferrer, diversos llibres. Es descriuen en una nota.

1493

PERE PASCUAL — Març 30.—Poders de Petrus Joannes Mathoses presbiteri in artibus magister et beneficiatus In eccl. Beate Marie de Pinu a favor de Pere Planes, paratorem pannorum lane civis barcn. Segueix una comparecència de dit Pere Planes al palau episcopal sobre qüestions d'un benifet.

BART. TORRENT — Abril 3.—Serena, vídua de Pere Falco, ven a Francisco Franc, varis llibres. En una nota diu:

"It un altra libra forma mitjana de pergami de de ploma quatre gafets cordon vermell dobles comença prima carta rublica de vermello liber rerum familiarum e feneix letra negra utile et cetera e la darrera carta comença vermello epistola e fineix quorum gaubis a corandells petrarca amorum.

It un altra petrarca de viris ilustribus forma de full menor parxe ab quatre gafets antic cobert vermell tira en blanch".

JOAN ANTONI — Maig 4.—Joannes Rossat (Rossenbach?) magister libros de stampa, reconeix a Pere Miquel Carbonell, notari, que li ha restituit tots els pergamins que li va vendre pera seguretat de 30 s/ l'any 1492.

Biblioteca Nacional de España

Agost 5.—Joan Uguet, fill de Jaume Uguet mercader de Barcna que viu a Nàpols, es lloga per dos anys a Joan Trinxer, librater, per apendre l'ofici de librater.

ESTEVE PONT — Agost 30.—Bertran Boscha, lliura en dipòsit, 36 lb. a Pere Miquel llibrater (*).

1494

Documents per a classificar (*Not.* BART. TORRENT) — Gener 21.—Joan Trinxer, libraterius, civis barcna, atorga poders a Bartomeu Padrosa, traginer, pera afers amb el seu germà Gaspar Trinxer, libraterius. El 6 d'agost hi ha l'apoca de 5 lb. que Bartomeu Padrosa li lliura de part del seu germà Gaspar Trinxer librater civis Valencie (**).

LUIS CARLES MIR — Març 7.—Capitols entre Carles de S. Climent i Pere Miquel ciutada de barcna. sobre la venda de "Mil libres de stampa apellats Ovidi", traduït al vulgar català per mossèn Francesc Alegre, preu 8 s/ c/u.
Entre altres pactes hi ha el de pagament "en aquesta forma ço és que lo dit mestre Pere Miquel se retrague vers fi cent liures per lo hun quart que ell pertany en la dita obra e les res-

(*) Sanpere i Miquel, cita aquest doc. com corresponent a l'any 1484 i a nom de Bertran Basea.—Bertran Boscha, era fill de Joan Francesch Boscha i germà de Joanot Boscha, pare del poeta Boscan Almugaver.

(**) El 10 de juliol de 1487, Joan Trinxer, textor velorum, i la seva muller Agnès, feren donació a Antònia, muller de Martí, francmunt de les cases de la plaça de la Trinitat, i entre altres objectes: cinch telers fornits ab taules e plegadors, dos pintes i un ordidor gran ab una caixa de ordir.

Biblioteca Nacional de España

tants CCC lb. haie de pagar lo dit mossen San Climent ara de present cent lb. e acabada la mitat de la dita obra altres cent lb. e les restants, cent lb. a complement de tot lo preu encontiment que sie acabada tota la dita obra".

JOAN FLUVIA Març 21.—Poders de Joan Rosembach, stamperius, civis barcna a Joan Sala.

Abril 14.—Joan Rosembach pera atendre una reclamació de la vídua de Joan Rosinell, ven una taula a Joan Luzner, Vindelin Rosenheyner i Pere de la Pedra, stamperius, residents a Barcelona.

GALCERAN BALAGUER Inventari de Joan Berenguer de Junyent. (Sense data; el testament és de 17 de juliol de 1494). Entre altres llibres hi ha. En pergamí:

"Terenci; Leonardo Aretini; Comedia de Dant scrit en lenga catalana; Virgili; Tulli de Oficis; Comedies de Plauto; Salteri de nostra dona; Salusti ab la Catilinaria e lo Yugurta".

En lletra de Stampa:

"S. Tomas sobre les etiques; Tractat de logica; S. Tomas sobre les posteriors de Aristotil; Lactanci; Hores de nostra dona; Politica; Etiques; Sobre l'art vell de Porfidi e de Aristotil; Instituta; Flors sanctorum en lenga catalana; Alexandre en lenga catalana".

Entre altres bens d'aquest important inventari cal remarcar:

"Un drap de ras antich ab imatges de homes e dones a peu e a cavall ab cassa de onso lo qual tira entorn cinch canes de llarch e poc mes de dues de caiguda.

Biblioteca Nacional de España

Una post ab son gorniment en la qual era pintat o sculpida la imatge o figura del pare del dit difunt.

Un oratori fet en forma de armari en lo qual era figurat Jesus Crucificat e en laltra part nostra dona en lo Jesus al braç de pedra marbre.

Una granota de vidre de diverses colors.

Un oratori petit de vori o de os ab ses portes en lo qual estava figurat la imatge de nostra dona ab lo Jesus al braç e dos imatges en cascuna de les portes una imatge.

Un oratori petit fet a forma darmari en lo qual es figurada nostra dona en cascuna de les portes un sant.

Un altre oratori petit gornit de fusta en que es figurada Santa Elena.

Un drap de pinzell molt vell en lo qual es figurat lo crucifix al mig e alentorn los set goig.

Un oratori gran embotit en lo cual es figurat la salutació, la nativitat e circunsició de Jhx e en les portes quan sposaren nostra dona ab Josep e laltra la adoració dels tres reis.

Dos spallars de ras ab imatges de homens y dames que cassen tiren ço es lo hu te mes de dues canes e l'altre mes de tres canes".

1495

PERE TRITER Decbre 16.—Joan Rosembach, Joan Luxner, Venden Rossmaya (Rosahaya?) i Gerardus Pranis, stamperius teutonicos habitants a Barcelona, reconeixen deure a Franci Ferber, mercader teutònic de Barcelona 66 lb. import de 11 bales de paper pera imprimir els missals per la ciutat de Vic.

Biblioteca Nacional de España

PERE PASCUAL — Octubre 5.—Poders de F. de Casasage, "magister ascentus Sedis et magister gramatice", a Guillem Colom, milite, "ad intercessendum in electione particionis lectionem scolarum maiores et eligendum in lectores gramatice ven. Johannem Ferrer magister in artibus et magister Petrum Johannem Mathoses presbiterum si residencia fecerit in dictis scolis".

1496

BART. TORRENT — Agost 23.—Blanquina, vídua de Pere Çalom, ara muller de Marti Baro, coloca al seu fill Antoni Çalom, a casa de Joan Trinxer, pera aprendre l'ofici de librater.

DALMAU GINEBRET — Octubre 18.—Poders de Carmini Ferrer, librater a Joan Caulet, librater.

DALMAU GINEBRET — Decbre 30.—Mateus de Bonet i Vicens de Casal, impresores librorum, prometen baix pena de 10 ducats d'or, a Carmini Ferrer, librater de Barcelona que li lliuraran tres formes del llibre vulgarment dit tirant lo blanc ab pacte de que dit Carmini Ferrer donarà pel treball a dit Mateo 3 lliures i a dit Casal 2 ducats cada mes mentres es faci dita obra ultra totes les despeses que siguin necessàries. Carmini Ferrer accepta prometent pa- a cada hu d'ells dos ducats cada mes (*).

(*) Es probable que les formes lliurades per Bonet i Casal, no convinguessin a Carmini Ferrer, i que això determinés el contracte de 18 de febrer de 1497 amb Diego de Gumel, que no repetim per ésser conegut.

Biblioteca Nacional de España

1497

JOAN ANTONI BENITO

Maig 7.—Johan Rosenbach, magister stampa, civis barcna, promet a Galceran descoll, la quarta part del lucre que obtingui d'imprimir els missals i altres llibres del Rev. bisbe d'Urgell si aquest li encarrega l'obra.

1498

P. TRITER

Setembre 28.—Nic Franch alias Montell, mercader teutònic ciutadà de Barcna, reconeix al seu oncle Gerard Franch, mercader de dita ciutat que 36 onces de franges d'or, trameses a Lud. Salafer mercader de Ans Spindaler mercader teutònic habitant a Avinyó, un quinta i 80 lliures orellanes a la casa de la Cruci d'or de Lio i 21 salteris de pater noster de tarongetes amb alguns grans grossos de coral a Johan Bosser, mercader teutònic resident a Lio son adquirides amb diners del dit seu oncle.

Octubre 19.—Franck Ferber, mercader teutònic ville de Ulma in Alamanya, pera pagar la quantitat que deu a Pere Boscha, custodi maris, li cedeix les accions sobre 139 lb 4 s/ que a comptar del 29 de juliol passat a set mesos deu pagar-li Johan Rosenbach empremptator librorum de stampa.

Decbre 31.—Ulrich Vizlant, mercader teutònic civis et habitator civitate de Hisna in Alamanya i Franck Ferber, convenen en que el primer rebi

Biblioteca Nacional de España

unes lletres per saldo de la mitad que li correspon en la venda d'una barca que dit Ferber te a Palamos.

GALCERAN BALAGUER — Abril 29.—Doc. de Pere Bosch, librarius, fill de Cristòfor Bosch, difunt, librarius i Mandina.

1499

PERE TRITER — Març 26.—Ciriacus Oberch mercader alemany, procurador de Joan Habener, alemany de Nuremberch segons poders fets a Lugduni el 10 de setembre de 1498 per Jacobum Burgandi, clerico oficialis notari, reconeix a Antoni Guanteri de Burgundia, habitant a Napols que per mans de Nicolau Massan llibreter ciutadà de Barcna, ha rebut 200 lb. 8 s/ pels llibres de stampa que el seu principal tenia en una botiga situada a la Plassa de Sant Jaume, "in capiti vici de Paradis".

Març 7.—Apoca de Franck Ferber a Enric Tribe, de 109 lb. 8 dn acreditades pel difunt Lehonardo Ongis de Lleida soci del dit Tribe. Ts: Ciriacus Hoberges, teutonicus, mercator librorum de stampa i Jac Lehet domicellus Alemanye.

Març 26.—Nic. Massan, llibrater, ciutada de Barcna, reconeix a Johan Coberger, mercader alamany de Noremberg 94 lb. 18 sous que resten de les 133 lb 10 sous import de 5 balas de llibres de stampa trameses de Lio.

Biblioteca Nacional de España

1499

BART. TORRENT

Juliol 6.-- Pere Posa, prevere, ven a Antoni Mateu, merc. la esclava blanca Caterina de nació de rossos de 40 anys per 24 lb. Declara que la posseeix de bona guerra i respon d'evicció a us i costum de "cossari".

Juliol 11.-- Poders de Gabriel Prats, librater a Pere Posa, prev. pera reclamar a Joan Trinxer, librater.

Documents per a classificar

Sense data. Correspon a les derreries del segle xv (*):

"Elisabet, muller de March de Parets, tenint son dot i es creix en los bens del seu marit. denuncia al Rev. pare inquisidor que te del dit son marit los bens e credits seguents per dot i spoli":

Entre altres;

Una carta de navegar ab sa sesta.

Dos jochs de flautes.

Una spasa daurada molt antiga.

Un gran paper en que es pintat Rodes e altres papers pintats que estan ficats a la paret.

Un mirall ab peu sotil.

Una ampolleta de ores ab arena ab son gorniment de fusta.

(*) El figurar entre els deutors, segons el memorial que s'esmenta, al final del document a Joan Valentí Boscha, que va morir abans de 1494, permet datar aquest inventari amb anterioritat o dit any. Això ho corrobora també el citar un doc. en poder del notari Andreu Mir, que en dita data també era mort.

Biblioteca Nacional de España

Una sort de letres missives.
Un libre de stampa apellat Tulli de retorica.
Un it, Juvanal.
Un it, Lactanci.
Un it, Probo Emilio.
Un it, en forma de full comu, scrit de ploma en lo qual son les sinquanta de Johan de Mena e alguns sonets e triumphos de Petrarca cubert de posts cubertes de cuyro lehonat ab bolles.
Un de full comu stampat en paper apellat Assuatoni de duo de dictis Sesaribus de posts ab cubertes de cuyro vermell.
Un altre stampat Aulus gelius cubert de posts cubertes de cuyro lehonat a la italiana ço es ab miges cubertes.
Un de ploma apellat Dant.
Un altre libre de forma de full scrit de ploma en paper apellat cansoner en lo qual ha diverses obres de mossen Ausias March e de altres cubert de post cubertes de cuyro lehonat.
Un altre scrit de ploma apellat lo libre dels angels de mestre Francesc Eximenis.
Un altre scrit de ploma apellat Boeci de consalació en vulgar catala.
Un stampat, ap. Consolat de Mar.
Un it. Epistoles de Tulli.
Un de ploma en pergami ap. Suma de Philosophia en vulgar catala.
Un scrit de ploma que tracta de Amor.
Un stampat ap. Oraci.
Un it, ap. Marchus tulli cicero de sumibus bonorum et malorum.

Biblioteca Nacional de España

Un scrit de ploma en pergami en lati ap. pecia dictatorie et oratorie facultatis.
Un it, ap. Alexandre.
Un it, en paper, ap. Boeci de scolarum discipline.
Un it en pergami ab lo qual son les obres seguents:
Les Padotxes de tulli, lo tulli de amicicia e lo tulli de senectute.
Dos coerns scrits de ploma e ligats qui es Sumari de algunes coses de la biblia.
Un Saltiri.
Un Biblia en lati.
Un rotllo de vuit pergamins prims en que son scrites de ploma les generacions e altres coses sumades de la Biblia.
Un stampat en paper ap. Nic de Lira, sub materiis e altres libres.
Un it, Nic. de Lira, sub epistolas Sancti Pauli.
Un it, Nic. de Lira, sub esdras, job e altres libres.
Un it, Nic. de Lira, sub Ysaies e altres libres.
Un it, Nic. de Lira, sub Genesis e altres libres.
Un scrit de ploma ap. Boeci de consolacio en lati.
It un de full comu scrit de ploma tot squinsat en vulgar catala (no indica el que és).
Un it, que hauria algunes istories.
Un it, bocolicas e georgias de Virgili.
It dos coherns sens ligar lo principi de Virgili.
It un libret scrit de ploma en paper ab algunes obres franceses.
Un scrit de ploma en pergamins Faules de Isop.
Un it, Liber Macrobi.
It uns libres petits ab diverses coses de istories

Biblioteca Nacional de España

e altres ensemps ab alguns coherns tot de poca valor.

En la cambra que trau dues finestres al born.

Dues clotxes negres de dol de la persona del mossen March marit meu.

Un stoch frances ab veina vermella.

Un oratori pintat sobre tela de la adoració dels reis d'Orient.

En la recambra que trau la finestra al born:

Una tranacha blanca de tela de Alemanya ab una clau daurada al mig ab les armes del Sr. mon marit e mies...

Un cofre en que hi ha: Set Canalobres petits de una candela e un perfumador tot obra de Domas. 33 trossos de pesses d'Almeria.

Un oratori ab la salutacio de nostra dona pintada sobre tela ab una tovallola morisca a l'entorn...

En la cambra major qui trau finestra al carrer de les mosques:

En la recambra... it una caxa de navegar ab son pany e clau e diversos calaxos en que hi ha:

Set canalobres damasquins.

Una copa de coure de Domas ab sa cuberta.

Un tenidor de pols de coure obra de Domas...

En una cambreta que trau finestra al terrat:

...Los sclaus e sclaves.

Una de nacio de turchs apellada Catherina.

Una altra de la dita nacio apellada Magdalena.

Una altra de la dita nacio apellada Capsa.

It un bort de edat de XVIII anys, de la dita nacio apellat Miquel.

It un alta bort de XII anys apellat Francisco.

Biblioteca Nacional de España

It ha en una botiga LXII pesses de stelles abtes pera fer rems de galera.

Memorial dels deutes lexats per exigir p. lo dit March de Parets a la Senyora sa muller:

Mossen F. Burgues, cavaller.

F. Sant Just doncell.

Ant. Folqueres del General.

Mossen Amat.

Mossen Miquel Setanti, cavaller.

Lo governador general de Catalunya, mossen Requesens.

Joan Icard, cavaller de Tortosa.

Guerau des pluges.

Joan P. de Sentmenat.

La muller de mossen Pages.

Miquel Piquer, contracte en poder de Andreu Mir.

Mossen Ximeno de Briuega, cavaller.

Sebastia Pons, cambiador.

Joan Valenti Boscha, cavaller hi penyora un pitxer.

Francesc Boscha penyora un pitxer.

En Francesc de Villena hi penyora un tros de benjuhi.

La muller de mossen Pere Torrelles a mi penyora un parell de manilles d'or".

1501

BARTOMEU TORRENT

Gener 28.—Poders de Pere Posa, prevere, com procurador de Isabel Gràcia, muller de Pere Trilla, agricultor de la vila de Murvedre del Regne de València a Pere Blanch, librater de Barcelona.

Biblioteca Nacional de España

PERE ÇARAGOÇA — Febrer 9.—Poders de Joan Mateo de Prada, botiguerius libros de stampa, civis barcna, a Dalmau de Navel, civis barcna, pera usar les franquititatibus et immunitatibus civivus barcna, concessis.

BARTOMEU TORRENT — Febrer 15.—"Johannes Alberch, librateriu in Barcna degens, rec. vobis, Petri Posa, prev. avunculo meo, 10 ducats venecians o sigui 16 lb, moneda de Mallorca", que li deu Bernat Cladera, llibreter, olim paratore, ciutadà de Mallorca i Miquel Cladera, pare seu, per rao dels llibres que els hi ha venut.

PERE ÇARAGOÇA — Febrer 26.—Nic. Spindaler, magister stampa, civis barcna, promet una comissio a Joan Ramon Corro librater i a Laurenç Folgueres cinter, d'import 12 ducats si li encarreguen "quandam opum stampe per me fabricandum".

Documents per a classificar — Març 28.—Testament de Micaela, muller de Didaci de Gumiel, stamperi, civis barcna, filla de Pere Carner, hostaler de Manresa, i de Clara, difunts, en el que entre altres testimonis hi ha: Joan Uguet, librateriu, Anton Teramflor, librateriu i Carolus Amoros stamperius.

1502

BARTOMEU TORRENT — Març 3.—Poders de Pere Posa, prev. a Miquel Ciuro, impresore libros, habitant a Barcelona.

Biblioteca Nacional de España

1503

P. TRITER — Desembre 18.—Apoca de Gabriel Prat, librater a Pere Spinola mercader genoves resident a barcna, de 4 lb. 16 s/ preu de "2 raymorum papiri forma maioris".

1504

PERE ÇARAGOÇA — Març 5.—Anna Rossa, filla de Gerald Ros, doncell de barcna, lloga per 3 anys a Joan Mateu de Prada, librater, ciutada de barcna la casa que te prop de la esglesia de S. Miquel.

PERE TRITER — Setembre 9.—Violant, vidua de Geroni de Nigro mercader, civis barcna, hereva universal del seu marit amb benefici de inventari, atorga poders al causidic Joan Aynes.

Violant, predicta, absolt i cedeix a Carmini Ferrer i Miquel Riera, libraters de barcna, tot el lucre que com hereva del seu marit li pertany en la Societat de llibres de Stampa constituïda entre dit Jheroni de Nigro d'una part i d'altre els dis Carmini Ferrer i Miquel Riera, que havia cedit a Pere Spindola, mercader genovés, resident a Barcna.

Desembre 7.—Apoca de Carmini Ferrer, librater, al Rev. Joan Urgel de 200 ducats d'or per 40 breviaris stampats pera la Mercè.

LLUIS CARLES MIR — Inventari de Antoni Meix, legum doctor.—Entre una gran quantitat de llibres cal notar:

Biblioteca Nacional de España

"Un libre de stampa apellat lo llibre del Consolat de Mar.
Un it, regimi sanitatis d'Arnau de Vilanova.
Un it, Eneologia dels comtes de Barcelona e alguns reis".

1505

Ioan Antoni Benito

Abril 24.—Apoca de Carles Amoros, stamper, provincie prohensa, a Antoni Boxero, stamperio.

1506

Documents per a classificar

Març 14.—Inventari de Nicolau Pere, scribe dni regis, que viu a la casa del carrer de Sant Domingo que es te per Joan Guillem Colom, cavaller:
Entre altres bens:
"Una bossa amb 8 ducats, dobles alfonsins, 2 dobles castellanes, 1 doble denari d'or, 1 aguilluxo d'or, 83 ducats d'or de diverses stampes, 7 i mig ducats d'or, 8 castellans d'or, 4 florins d'or d'Aragó, 4 miges florins d'or d'Aragó.
Una altra bossa ab 210 reals d'Aragó que valen 31 lb..."
(Altres monedes, robes, joies, etc.).
Entre altres llibres hi ha:
"Les georgiques de Virgili, scrit a ploma en pergami.
It, Alexander de alis compendium theologie.
It, liber sextus magister sentenciarum.
It, magistri Golfredi anglesi de pohesia novella, prologui ad dni papa Ignocencium tercium.

Biblioteca Nacional de España

It, Usatges de Barcelona de forma de 8 cartes lo full".

Escrits en paper:

"Leonardo Aretini de vita Marc Antonio, magnus basilius et plutarcus.

Tulli questiones tusculanorum.

De ultimis voluntatis.

Juvenalis.

Salusti.

Compendis moralis philosophia sub Egìdi.

Cato en pla.

Salms del Salteri en pla.

Justini sub libris 44 trogi pompili.

Per lo art de notaria.

De conreus de vinyes e arbres e altres conreus e ampletar.

Cirurgia dels cavalls que feu mestre Tederic.

Evangelis repertits per les dominicas e festes de l'any ab exposicions sobre aquells.

Drets e rendes reials del regne de Sicilia.

Tractatus Petri de Unsola..

Diverses formess de privilegis e actes de cort.

Diverses obras scrites per la retorica nova, un tractat de Sèneca i les faules de Isoxelo pagi e algunes formes de art de notaria.

De Stampa:

Un en castellà que comença Prologo fecho a la senyora dna Francisquina de Bardaxi muger del Magnifico Juan Fernandez.

Epístoles del benaventurat S. Agustí.

Epístoles familiars de Tulli.

Les elegàncies de S. Agustí e les epístoles de Ciceró e altres obres de poesia.

Biblioteca Nacional de España

Privilegis de lorde de frares ermitans de S. Agustí.
Antonius nebrixen Isabelis principisque.
Pii secundo Istorie rerum.
Tulli de oficis.
Elegancies encontrades del de brixa.
Gramatica Sulpici Verulam.
Antonio nebrixen, gramatica.
Diffencia excerpi ex Laurentio Valla nomo Marcello Servio honorato ab Antonio nebrixensis.

JOAN PALOMERES — Maig 27.—Apoca de Joan Lusner, oriundus Regni Alemanye, magister de stampa i de la seva muller Maria, a Brigida Castello de 14 lb per 10 canes panyo mescla.

Documents per a classificar (BART. TORRENT) — Inventari (*) de Pere Posa, pbre., pres per Antoni Pujalt, pbre., rector de la esglesia de S. Miquel de Molins de Rei i vicari de S. Jaume de Barcna i Francisco Salelles merc. barcna, marmessors s/ el testament de 1 Abril p.p. de totes les coses del difunt al carrer de la boqueria.

En la entrada:

...
Un banc gros...
Un torn sobre lo pou ab sa larga corda...

En lo seller:

...
Un cup, una gabia de premsa sotil...

(*) Es un plec de 36 fulls, del que extractem el que ens ha semblat de més interès. Hem copiat íntegrament el que es refereix a llibres i material d'impremta.

Biblioteca Nacional de España

En el pastador:

...

En la cuyna:

...

En la Sala o menjador:

...

En una cambra contigua a la cuyna que trau fenestra al passatge:

...

It, dos draps de pinzell en lo un es pintada la creació del mon en laltre diverses pintures.

Un plat de malica.

Una taula a joch de schachs...

En una cambra al entrant de la Sala a ma squerra:

...

Diverses robes: Hi ha una fulla escrita de ma de Mossèn Posa que diu: Memoria de la roba de li que comani a madona Eularia a VII de Decbre 1504 e despuix a la francesa — Lansols XXV, Tovalles, XXV, Tovalloles XV, Exugamans III, Torcaboques XX, Mocadors XV, Capells III, Tocados I, Coxineres VIIII...

It un cofre gran o caixa de navegar obrat obra de Tarcia, en lo qual havien la roba de vestir seguent:

It, una post penjada a la paret quince peces de libres los quals apres seran descrits.

Una caixa en forma d'artibanc en que hi ha un laut gran sens cordes i l'altre petit ab cordes.

Una viola d'arc ab cordes e clavilles.

Unes premses de cloure lletra.

Biblioteca Nacional de España

En la cambra major:

...

It, una imatge de nostra dona.

Un claveller de fusta d'alber ab guarda pols ab sis clavelles.

Una strada de fusta dalber ab son puntapeu e dos coses en la una de les quals havia un relotge o quadrant dins una capsa de cuiro.

En lo petit estudi al cap del pasatge:

...

En lo passatge va al Studi:

...

It, un paperet dins lo qual havia tres famelles de tancador de libres e un mascle e una sivella de correja dargent.

It, un altre quadrant molt petit.

It, una bandera embolicada de seda blanca e vermella ab cordons e flochs e lletres d'or.

It, un motllo de fer rotlons de trompa sotil.

It, una cabellera embolicada ab un paper.

It un joch de nayps grans de stampa pintats molt gentilment e algun paper pintat.

Un breviari scrit en pergamins de stampa ligat amb pots cubertes de cuir gros e gaffets e parxe comença ab letra negra Jam sua e feneix la darrera carta videlicet fuit.

It un altre breviari semblant de totes coses ab el predit. Nou.

It un petit libre de stampa ligat ab cubertes de pergami apellat tractatus de potestate.

It un petit libre stampat en paper de stampa apellat ordinari de sglesia nou.

Biblioteca Nacional de España

Un libre de forma de full mija de paper stampat lligat ab pergami apellat Matina?

Dos libres de paper stampat ligat quisqun ab post e cuyro ab dos gafets apellats Catholicon.

It un it Pastoral.

It un ligat en pergami ap. De scriptoribus ecclesia.

It un altre també stampat ligat en pergami intitulat Ars Magna Arbri Sciencia.

It in Summa angelicum.

It un libret scrit de ma sisternat de pergami apellat Blanquerna ab dos tancadors.

Un it ap .medicinarum simplorum.

Un it, libre de Albeyteria.

Un it, Theologia naturalis.

Un it Directorum inquisitorum.

Un it de pergami scrit de ploma ap. Incipit summa dni Hugonis cardinalis que dicitor speculum ecclesie.

Un it de forma de full gran en pergamins scrit intitulat de letres d'or en la primera pagina Arbor Sciencia ligat ab posts cubertes de cuyro.

Un it en paper stampat int. Fortalimentum fidei.

Un it Sant Tomas sobre el mestre de sentencies.

It un volum en paper stampat apellat Lo Marquilles, es den Pere Trinxer sta penyorat per un ordinari li deixa mossen Posa.

It un libre en paper de ma scrit ligat ab pergamins tancador aluda intitulat In isto volumine libri sequentis Codissilus sive theorice Ray. lull et alia quatordecim o pe eiusdem lull ibi nominate et specifice designata et inventariata.

It un stampat int. Catalogus Sanctorum.

Biblioteca Nacional de España

It it Sacramental.
It onze peces de Sants e santes en paper stampats forma gran per sobre portals.
It un plech de comptes de ordinaris.
It quatre ordinaris en paper stampats ligats ab un plech.
It un plech de sobres de ordinari.
It un petit libre apellat Ars brevis magistri Raymundi Lulli de stampa descornat.
It un libre gran en pergami ap. Mestre Ramon Lull.
Un de paper scrit es de comptes.
Un en paper scrit la meytat de ploma laltre tot blanc e comença la primera pagina Jhs. o pater mi.
It vintisis peces de librots e cartapasius dolents mig squinsats e podrits.
It una senalla de palma mijanera plena de letres e papers.

En una gran cambra al cap de la scala dita porxo:

Un caxo de fusta fornit de letres missal de plom.
It dos caxons de letra mijana de plom.
It dos de letra comuna de plom.
It quatre de letra menuda.
It tres premses guarnides dues ab caragols e femelles de coure altre ab caragol e femella de fust ab sos bastiments a tot compliment.
It hun taulell de fust ab quatre petges clavats e hun faristol al mig ab hun puntal o caragol per pujar o devallar lo faristol.
It hun entivat o bastiment de fusta engrutat.
Dos banchs corrents al dit taulell.

Biblioteca Nacional de España

Setze caixetes de compondre del dit taulell.
Dos petges o banquetes per tenir los peus.
Hun altre gran taulell la meytat encaxat o armari ab un caxonet e sos petges planets en lo caixonet hi ha diverses lames de ferro e de plom en lo caixo o armari ha diverses olles de tinter e colos.
It diverses loses de pedra marbre grans de forma de full major.
It altres dues loses més grans de les predites per mullarlo ab son gran pilo de pedra.
It un pilo de fust ab son pilo de ferro.
It una capsa de fust ab la cuberta de fust en que hi havia tatxes.
It una aforma de carabassa rodona nansas de ferro ab cuberta e una cordeta.
Un taulellot petit ab los petges clavats.
Un banch curt per menar la tinta.
Una gaveta de fust dins la qual hi havia tres tenalles de ferro, un martell de ferro gros ab manec de fusta e una sort de claus e onze barrines entre grans e xiques.
Un altre taula o taulellot de fust ab los petges clavats.
Una gran losa de pedra per a menar la tinta.
Una altra losa petita pera menar lo vermello.
Dos martells o picasses de fust ab son manec de fust.
Una enclusa de ferro petita.
Quatre limes una mijana e tres petites.
Hun tinter o tenyador de almonguent.
Quatre dressedors de fust.
Tres plomes petites.

Biblioteca Nacional de España

Dos parells de cordes de perayre.
Una petita aixa de fuster.
Un gran compas de ferro e un passador petit d'aludes.
Tres scarpes una gran altres petites.
Dos scarpes petites de ferro.
Un limbell de fust ab son plom.
Una petita gaveta ab un poch de guix.
Una sort de trossos de posts sota dit taulell.
Un parpal o barra de ferro.
Un petit caixo sotil sens cobertor.
Quinze telaris abtes per lo exercici de la stampa de fust.
Un cor de caragol de fusta.
Una ampolla de vidre ab oli de linos.
Una taula gran de sis frontisses ab patges de fusta.
Un taval cubert a sotana abte per lum.
Un plech de butlles de la merce son provincial de dit ordre de la ciutat de Valencia.
Un banc de fust mijancer stava damunt la taula.
Set gerros cantes.
Dues posts pera portar loses dun loc en laltre.
Un corredor de premsa.
Una petita caxeta molt petita.
Una altra maioreta ab aludes.
Set posts petites primes.
Una celada de ferro per armat.
Un pages o tenidor de lumaner.
Tres tisores de ferro.
Quatre scarpes.
Dos parells de tenalles e un martell de ferro.

Biblioteca Nacional de España

Una grua e un scaire de ferro.

En lo terrat sota la parra:

...

En altra cambra sota dita parra:

...

En una cambra sobre carrer contiga al porxo designat:

...

Un gran taulell o calaix de fusta d'alber ab tancadura e clau loba petita ab son cubertor a forma de faristol pintat ab un scut groch e blau e hun griu vermell e una creu del Sant Sperit blancha dins lo qual havia diverses planxes de stampa tant de fusta com de stany com de coure altre.

It una taula o taulell ab sos petges clavats ab una petita balda de fusta.

It un taulell de fusta ab sos calaixos e scribania al mig ab sos petges de boix altre calaix obert e dins hi havia diverses letres e una sort de libres de poca valua.

Un cofre alsat sobre petges sobre el que hi ha diversos paperots sotils.

Una caixeta de fusta en la qual hi ha diverses planxes de fusta per stampar sotils.

Un cofre de fust prim en el que hi ha vint peces de aluda.

Una gran premsa de premsar libres en forma maior.

Un lidotxo de fusta ab cubertor clavat dessota.

Un tresponti ple de palla.

Sis batedors tres ab planxe de metalls los altres tres de fust.

Biblioteca Nacional de España

Una forma composta.
Diversos papers blanchs.
Quatorze planxes o taules de fust.

En altra cambra al cap del passatge qui trau finestra al carrero que va al Pi:

Un taulell de fusta ab dos caixonets ab tancadors e claus ab cubert ab torn de ferro ple de diversa ferramenta abte per fer letres de stampa.
Un altre taulell ab dos calaixos de fusta ple de diverses ferramentes gavetes e altres coses.
Un paner ple de ferro vell ço es golfos, armellat, claus e altres.
Un banquet de fust e una post sobre ell plena de letres grosses de plom.
Una petita caxeta plena de letreria.
Una a forma de caxeta ab diversos caixons ab diverses planxes de coure grans e petites.
Una cadira de casteller de fust ab una post e caxons diversos plens de letres.
Un a forma de cofre ab diversos caixons buits.
Dos agualadors de agualar letres.
Una gran taula larga plena de ferramenta.
Tres posts plens de diversos baxells de vidre axi nous com trencats.
Una taula o taulell sobre la qual havia diverses capses e vaxells de vidre.
Una altre taula ab quatre petges clavats sobre la qual havia ferramenta e diverses barrals e vaxells de vidre e sota diversos librots e papers.
Un forniment pera fer ayguardent.
Unes manxes".

Biblioteca Nacional de España

"Die martis VII mensis Decembris 1507".
(s'ha d'interpretar 1506)

"Presente et vocate me Bart. Torrent, not. presentis Miq. Miro et Dionis Pares, testis, afirmavit Jacobus Pose, parroquia S. Joannis de Avinyonet, pater et legitimus administratorem bonorum Petri Posa stamperius hayadoni dicreti Petri Posa quondam presbiteri barcna patrini sive oncle ut dixit recuperare boni dicti fili sui apud hon. F. Salelles qui paratur est ipsi sibi tradere et de facto attenti per dicti prelapsa fuit fermata definitio per inter me ex una et dictus F. Salelles ex altera et addidit bona sequenta presente beneficium inventarium Jacob Posa acceptando sequent:

Primo:

Tres premses de fer stampa ab sos arreus de fusta e altres.

Vuit caxons de fusta de diverses coses fornit de letres de stampa ço es letra grossa e letra mijana e letra de globar e letra menuda.

Una caxeta de fusta en que es tot lo letrer de la stampa axi metrices com buidadors.

Una caxeta de fust ahont ha ymages de fust.

Una caxeta o caxo de fust en que ha tres caxons de planxes de coure, es com a caxo de argenter que es pot tancar ab clau.

Un petit cofre ferrat o migencer en que ha letra grossa de plom.

Un caxo o faristol de fust dins lo qual ha tres generes de scriptures de stampa e potse tancar.

Una gerra plena de vernis.

Dos caxonets de fusta plens de planxes de fusta.

Biblioteca Nacional de España

Sis planxes de fusta grosses.
Un caxonet petit encordat ple de ferro vell o ferralla apte per stampa o letra menuda.
Un canter e una gerreta de terra.
It trobi en dita botiga cent cinquanta pesses de libres de stampa descornats apellats Arbres de sciencia o circa.
It doscents cinquanta pesses de libres de stampa descornats apellats Ars Magna.
It una summa de libret apellat Apostrophe.
It una suma de beceroles circa doscentes.
It de Setsalmps circa quatrecents.
It francelms circa cent pesses.
It de libre de tres circa doscentes.
It corvatxos circa doscentes.
It doctrinals circa doscents.
It apistoles de nigro dues.
It logica breu sinquanta.
It logica asmerica dos centes.
It Ars breu dotze.
It testament de Serradell cent.
It unes decretals de Stampa de forma major.
It un ase y unes aventures de la forma menor tot en un volum.
It Plini de la istoria natural de stampa.
It la tercera part de Sant Tomas de stampa.
It una summa de librets de pocha valua de diverses maneres.
It libres appellats vide de nostre dona circa sinquanta.
It Quasus del Albert gran circa vintisinc.
It una caxa gran... (segueixen tres pàgines totes en blanch)...

Biblioteca Nacional de España

It un banquet de fust sobre lo qual havia una gaveta de fust plena de plom e stany e tres balances.

Unes manxes petites per encendre lo foch.

Dos plats e tres o quatre canons de stany.

Un martinet gros e unes rexes de ferro.

En lo terrat de dita casa:

...

Un gran test de clavells blanchs florits...

En lo porxo apres dit terrat:

...

En lo cap de la scala entrant en la cambra gran de la stampa:

"It Jatsie en lo damunt continuat com es en la cambra entrant en la sala a ma squerra en lo studi petit del cap del passatge... per quant havem trobat en dita heretat un memorial dels libres del dit mossen Posa. Per ço posam aquell e es del tenor seguent scrit de ma del dit mossen Posa dels libres tenie poch abans la sua mort":

L'original, escrit de ma de Pere Posa, diu:

I H S

Memorial dels llibres que yo Pe posa tinch fet lo segon de Març 1506.

(Vegis l'autògraf al final, que essent tan clarament escrit ens estalvia de ressenyar-lo).

Segueix l'inventari repetint els llibres del memorial i relacionant: Propietats de Barcelona:

"Tot aquell hospici del carrer de la bocaria que es te per lo presbiteriat o altar de S. Joan constituit en la Seu de Barcna en nom d'aquell per

Biblioteca Nacional de España

lo monestir de S. Pau de maresma de l'ordre cartoxa a cens de 88 sobre e per mostrar que perteneix al difunt trobam un acta en pergami feta pel notari Bart. Costa a 16 Decbre de 1493 que mostra com mossen Miquel Orta e Johan Torres canonges pbres beneficiats de Santa Maria de la mar actors de la comunitat de pbres la veneren a mossen Pere Posa pel preu de 155 lb. It apoca de 15 lb. preu de la basa de dites cases.

It una carta en pergami de la gracia que lo rey nre Sr. feu a dita comunitat com a bens confiscats al real patrimoni ates que eren de Bartomeu Rodriguez e Joan Puigmija absents condemnats ab sentencia de 30 de Maig de 1493.

It aquelles cases que foren de Dalmau Sirera de dit carrer de la Bocaria que es tenen per mossen Luis Ros a cens de 9 s/ contigues a la de dit mossen Pe Posa.

E per mostrar etc, una carta publica feta a 18 d'Abril de 1494 pel not. Joan Palomeres scriva de la cort civil de la Santa Inquisició que mostra com mossen Dionis Latzaro de dita inquisició les vengue al dit P. Posa. It tot aquell pati que antigament havie construides cases que foren de Jaume gili, mestre de cases en lo carrer del roser prop l'esglesia de Santa Maria del Pi.

It unes cases ab tres portals en lo carrer den roser per lo qual se va a Santa Maria del Pi que es té per la comunitat de preveres de Sant Jaume.

E per a mostrar... etc. una carta publica feta

Biblioteca Nacional de España

a 22 de juny de 1486 pel not. Luis Jorba tenint les scriptures del difunt Bart. Costa, fent establiment per mossen Bernat Ferrer, pbre. procurador de la dita comunitat al cens de 22 s/ 6 dn. ab entrada de 8 lb.

It un censal de 8 s/ que fa Johan de la Plana de la parroquia de S. Johan de Olo del bisbat de Vich, E per mostrar... etc. carta publica feta en la dita parroquia de Sta. Maria de Olo a XVI del mes de desembre any mil CCCCXXXXVI, closa per mossen Pere de Soler rector de S. Andreu de Oristany, per la que Johan de la plana e Margarida veneren al Sr en Bartomeu de la posa de la parroquia de S. Johan de Avinyonet los dits 8 s/ censals pel preu de 8 lb....".

It, un altre censal mort de pensio 8 sous e propietat de 8 lb. que Antoni de Vilanova de la parroquia de S. Andreu de Oristany e Pere Serra e lus hereus fahen quiscun any al dit mossen Pere Posa defunt en la festa de Santa Margalida, en lo qual censal feren fermança en Luc de Vilapudia sobirana de la parroquia de Sta. Eugenia de Relat, Pere de Altarriba e Pere Joan de la rocha guinarda de la parroquia de S. Andreu de Oristany e quiscun a soles. E per mostrar titols del dit censal trobam una carta publica feta en la parrochia de S. Andreu de Oristany a XIIII de Juliol any Mil CCCC XXXX VIII closa per lo dit mossen Pere de Soler, prevere, rector e notari predit la qual se mostra com los dits Antoni de Vilapudia e lo Serra veneren al dit Barthomeu de la Posa e als

Biblioteca Nacional de España

seus personalment los dits vuit sous censals per preu de dites vuit lliures.

It un altre... E per mostrar titols... Una carta publica feta en la predita parroquia de Oristany a XXI de Maig any Mil CCCC LVII, decretada per lo batlla del castell de Tornamira de lo Illm. Senyor rey e fermança de mossen Andreu de Paguera Senyor del dit Castell, com en Jaume de Sola de la dita parrochia de Oristany vene al dit Barthomeu de la Posa e als seus dotze sous censals per preu de dotze lb.

It un altre de set sous e sis diners per set lb. e X sous, segons escriptura de XX de Janer any Mil CCCC LV closa pel dit Pere de Soler.

It un altre de quatre sous e tres diners, per quatre lb. sinch sous, que Joan del Coll, Franci Clari, Andreu de Raxach e Guillem de la Guarda, fermances, fahen al dit Pere Posa q. segons carta publica feta en la parroquia de Sta. Maria de Olost a XI de Març de Mil CCCC LX closa pel dit Pere de Soler, mostrant com dit Johan del Coll vene al dit Barthomeu de la Posa los dits quatre sous tres diners.

It una altra carta publica o memorial de les quantitats o deutes deguts al dit Barthomeu de la Posa fins el dia que morí e dels qui ell tenia.

It un testament den Bernat de Canamasses prevere, rector de la sglesia de Olo en lo qual se tracte de un benefici sots invocacio de Sant Ilari instituit en la sglesia de Olo e es de linatge.

It un altre... censal d'un parell de gallines segons carta publica feta a S. Andreu de Oristany a XXIIII de Agost de Mil CCCC LII que Jaume

Biblioteca Nacional de España

e Miquel del Ciuro (*), hereus dels masos del ciuro, feien al dit Barthomeu de la Posa.

It dues cartes plegades ab tres plechs... Totes fahents per cases e dines en la parroquia de Olo diuse son de la germana del dit mossen Posa. ...Actum est hoc Barcna decima nona die mensis Junii anno anat. dni. Millesimo quingentesimo sexto.—Signa: Antoni Pujalt, Francisci Salelles, et Petri Posa predictos...

Segueixen dues planes en blanc i després comença amb data de 26 de juny de 1506, la relació de la venda de bens del difunt mossèn Posa, en encant públic a instància dels marmessors. Amb referència a llibres i material, no més hi ha:

Un llibre ab moltes obres de mestre ramon lull e de altres doctors a mossen Johan de Porta, prev. per X sous.

Dos, lo hu ap. Blanquerna e laltre logica de mestre ramon lull al dit mossen Johan Porta per X sous.

Dues posts per tenir libres a fra Johan Faber de la marca. II s/ VI dn.

Unes manxes e dos parells de premses a Bernat Johan farrer. II s/ VIIII.

Quatre mans de paper de la forma maior a P. Trinxer, VI s/.

Molta manera de libres e un armari vermel, tot pel preu, II lb. III dn.

Una sort de papes co es Ymages e sancts engrutats y los mesos del any an Jaume leo. V s/. V dn.

(*) Es probable que sigui el llibreter Miquel Ciuro, apoderat de Mossèn Posa, segons el doc. de 1502.—

Biblioteca Nacional de España

Un caxo de fusta de noguer a Luis Trinxer VI s/ V dn.

Un teulell de squachs ab sos squachs e conseguent a dit mossen Salelles, IIII s/ I dn.

Una premsa de ligar libres a Guillem Planella IIII s/ VI dn.

BARTOMEU TORRENT

Novembre 25.—Capitols sobre la fabricació de 'un joyell a forma de reliqiari a lahor del nostre St. Pare, fill e Sant Sperit, tres en trinitat, per la capella sots invocació de la Santa Trinitat, instituida e fundada en la present ciutat per mossen Miquel de sos (*) e los honorables monsenyors en Domingo Carbonell botiguer de teles e Joan Trinxer librater l'any present maiorals, Gabriel Prats, librater, e Vicens Serra, colector del dret de la aiuda almoines e Rafael Sos, caixer o clavari de dita cofraria de una part e en Ferrer Guerau, argenter".

El Ferrer Guerau, s'obliga a

"fabricar de bon art segons de bon artista argenter se pertany",

a fabricar-lo

"d'ací a Pascua de Resurrecció, al pes de 6 marcs, mes o menys, ben daurat ben obrat e ben ab perfeccio acabat".

Els maiorals pagaran 12 lb. 10 sous, per marc.

Decembre 16.—Apoca de Pere Posa, studens in artibus, habitant a Barcna, legatoris ven. Pere

(*) Miquel de Sos, fill i hereu universal del noble Leonardo de Sos, poeta, segons testament atorgat a Florència, a 21 de juny de 1461 (any de l'Encarnació).

Biblioteca Nacional de España

Posa, quondam, prevere, a Francisco Salelles i Antoni Pujalt, marmessors del test. de Pere Posa.

1511

JOAN MODOLELL — Març 22.—Apoca de Joan Cleny, alamanus habitator Lugduni, regni Francie, a Bartolomena vidua de Baltasar riera, sastre de Barcna, de 25 ducats d'or a compte de major quantitat per un llibre de stampa que li ha de comprar a Lyon. Ts: Joan Agramunt.

Id., íd.—Joan Cleny, atorga poders a Guillem Bou, Jac. Flotis mercaders i Joan Agramunt, librater de barcna, pera reclamar els bens de Enric Esquirol, alamany difunt in Castri Callari.

1512

JOAN ANT. BENET — Febrer 12.—Testament de Constança vídua de Benet Castanyer librater.

1514

PERE MIQUEL CARBONELL — Agost 16.—Poders de Franciscus de Asala, "bibliopola sive libraterius nacione venetus", al seu amic Marcu de Prada, "bibliopola Venetu" pera vendre uns llibres.

1520

Documents per a classificar — Octubre 22.—Concordia entre la pnioresa del monestir de Jonqueres i Joan Trinxer, librater, ciutadà de barcna, sobre 50 breviaris stampats:

Biblioteca Nacional de España

(Hi ha el nom de les monjes i uns fulls estampats de dit breviari, completament nous com si fossin proves acabades de sortir de la impremta).

JOAN BENET

Decembre 17.—Testament de Elisabet muller de Joan Rosembach stamperius civis barcna, filla de Joan Rexac carnicer i de Joana difunts. Marmessors: Joan Rosembach marit seu i Rafel Lastis oncle. Sep. a St. Agusti. Hereu el marit. Publicat Març 1/521.

Documents per a classificar.

Inventari de la vídua de Pere Ferrer de la carniceria:

"Decisiones rothe; Repertori de Bartolo; Repertoris baldo; de Joan Andree; Dominico de Sant Genisia; It super feudis; It Baldo sup uni; It baldo sup. secunda; It sup prime; it sup quarto, it super sexto; Digesta; It inforçada; Baldo sup tercio; Bartolo sobre la segona part; Bartolus sup secunda Digestis; Decretals en pergamí; Baldo sup sexto codicis; It augustinus; Constitucions Valencia i Catalunya.

It Deu llibres scrits de ma de micer Ferrer difunt marit de la dita difunta".

En el testament de Pere Ferrer, legum doctor, civis barcna, atorgat el 14 de març de 1506, existent en els protocols del not. Luis Jorba (n. 2 t. testament) declara que viu a la Plassa de S. Just i entre altres disposicions ordena la seva sepultura al vas del claustre de la Seu, un llegat a la seva esclava Caterina a la que ultra la llibertat li deix diverses robes, a la seva muller Maria, filla de Joan de Luxa, del regne

Biblioteca Nacional de España

d'Aragó, el dot, les joies nupcials, vestits, manills, anells, etc. i els mobles on és l'oratori dels tres reis d'Orient,

"amb l'obligació de lliurar al vicari de Sant Just, els altres quatre oratoris e lo retaule del crucifix daurat e la maria pintada de la cambre major e quella saiga de posar al altar maior de la sglesia e la veronica e laltra maria del studi fora lo portal de les reixas de la capella de la sepultura".

"Los libres del studi meu sien conservats en aquesta manera: Aquells que yo e scrits de ma mia sobre lo dret civil e canonic e de la terra e que son en nombre de quinze volums o quinze libres intitolats sien de continent per los meus marmessors posats e mesos dins la caixa gran que es dins lo dit studi e les altres scriptures e cartes de la casa o heretat sien meses a laltra caixa gran que es en lo dit studi demunt la barralet de la tinta que sap ma muller... exhibent aquells e mostrar a qui los volra veure pus no isque del studi meu. E si partit sen pot trobar que sia util a la heretat mia o be public e de la terra la determinacio e coneixença sia al rev. mestre Francisco de Casasagia e si volra lo dit Pelegri hi consenta em plaura molt. Los altres empero libres que no son scrits e lecturats o glosadors de son estudiat e postillats de ma mia com es lo barthol sobre la inforçada en un volum e los barthols sobre lo codi en dos volums e lo X sobre lo codi en un volum e les clementines aquets sien refermats fins que se tropia com-

Biblioteca Nacional de España

prador ab los nous volums del baldo que aixi mateix son de ma mia postillats e valen molt per la utilitat de aquells qui studien... Los altres libres e glosador exceptats los XI sien venuts tot al encant en lo temps e disposició que i pora mes trobar...".

1528

JOAN BENET — Juny 6.—Testament de Vandelinus rosenayer, stamperius, hab. Barcna, natural d'Alamanya. Marmessors: Joan Rosembach i la Ursula muller de dit Rosembach. Sep. Eccl. Santa Caterina in carnerio confratrie Santa Barbara dels alemanys. Hereva Ursula muller de Rosenbach. Ts: Petrus Montpesat i Antoni Ascuder i Joan Adrian, estampers habitants a Barcelona. Publicat el 24 de juny de 1528.

1530

JOAN ANT. BENET — Setembre 5.—Testament de Johan Rossanbach, magister stampe civis barcna, filius Johannis rossanbach domicelli ville Alsberch dioc spiram terre imperatoris. Mar: Joan Rossell apotecari i Pere Rossell mercader, ciutadans de Barcna. Sep. fra menors vas d'en Rossell. Entre altres disposicions pera la seva anima hi ha tres trentenaris a l'esglesia de Montserrat a celebrar pels frares del Monestir i per caritat dona 4 lb. 10

Biblioteca Nacional de España

sous.—Hereva Universal la seva muller Ursula. Publicat el 7 de novembre de 1530 (*).

1542

Documents per a classificar.

Juny 24.—Testament de Ursula, muller que darrerament es stada de mestre Joan Rosenbach q. stamper, filla de mossen Miquel Carreres, q. mercader i de Ursula.

1543

Documents per a classificar.

Febrer 18.—Carlos, Emperador de romanos, etc: Por cuanto por parte de Doña Ana de Rebolledo, viuda de Joan Boscan caballero de Barcelona, nos ha hecho relación que su marido compuso una satira contra l os avarientes, dos eglogas pastoriles, una canción y dos sonetos a la muerte de Garcilaso de la Vega y otra canción, dos epistolas una es respuesta de una que le embio D. Diego de Mendoza en cosas familiares y de amistad, un capitulo en cosas de palacio ciertos sonetos y canciones del dicho Garcilaso una octava rima una elegia a la muerte de Garcilaso Don Bernardino de Toledo hermano del duque de Alva / otra obra de la historia o fabula de Leandro segun se halla en Museo autor griego y traducida en verso castellano, una tragedia de Euripides a su mesmo autor griego y otras algunas obras del dicho Garcilaso de la Vega y

(*) Les notes d'aquest document, de l'anterior i del de 17 de desembre, de 1520, foren preses en 1931 per l'erudit investigador, J. M. Armengol i Viver.

Biblioteca Nacional de España

del dicho Boscan / suplicandonos que attento que el se ocupo mucho tiempo en componer aquellas y trabajo mucho y que es cosa util y provechosas fuese de nuestra merced daros licencia para que vos o quien vuestro poder huviere y en otra persona algun pudiere hacer imprimir las dichas obras en todos los reynos y señorios nuestros y venderlas por el tiempo que fuesemos servidos y nos acatando lo susodicho... Por tanto damos licencia a vos Doña Ana de rebolledo viuda de dicho Boscan o quien vuestsro poder tuviere para que por tiempo de 10 años a contar del dia desta provision puedan hacer imprimir en estos nuestros reynos de Espanya y de la Corona de Aragon las dichas obras del vuestro marido por qualesquiera impresores de dichos reynos... Madrid a 18 de Febrero de 1543 (*).

(*) Juan Boscan, de veritable nom Joan Boscha, era fill de Joan Valentí Boscha i de Violant Almugaver. Nét de l'historiador Joan Francesc Boscha i de Joan Almugaver, que, amb Rebolledo, ajudaren poderosament a Joan II en la guerra dels deu anys entre dit monarca i la Generalitat de Catalunya; visqué l'ambient castellanitzador de la cort de Ferran el Catòlic, de qui el seu pare Joan Valentí, o Joanot Boscha, fou un gran servidor, combatent per ell per mar i per terra, singularment en la guerra de Castella contra Portugal, essen armat cavaller a Toro.

Nasqué abans de 1493, a Barcelona, probablement a la casa del carrer de Lledó, pròpia del seu besavi Joan Brigit Boscha, que, junt amb tots els mobles, figura cedida per aquest al seu pare Joan Valentí en els capítols matrimonials celebrats amb Violant Almugaver el 7 de setembre de 1480. Els seus antecedents familiars i el seu matrimoni amb Anna Giron de Rebolledo, expliquen abastament la formació espiritual del poeta que, entre altres obres, escrigué les que transcriu la llicència d'imprimir esmentada concedida per Carles V a la seva vídua, i que el colloquen entre les més grans figures de la poesia castellana.

Amb referència a les famílies Boscha-Almugaver, podem ampliar les dades de Menéndez Pelayo, amb nombrosa documentació inèdita, que hem descobert a l'Arxiu Notarial. Entre dita documentació, ens plau esmentar:

El testament de Guillem Almugaver, fill d'Antic Almugaver i d'Isabel dez Valls, de 6 de Juny de 1429.

Biblioteca Nacional de España

El de dita Isabel de 14 de juny de 1441, en que fa hereu al seu net Joan Almugaver.

El de Joan Boscha, de 13 de Gener de 1455, del que són marmessors el seu fill Joan i el seu net Joan Francesch Boscha.

El de Joan Almugaver, fill de Guillem i Violant de 12 d'Abril de 1473, publicat a Elna el 6 de Juny de dit any, en el que fa hereu al seu fill Antic, de 10 anys d'edat, i sustituta a la seva filla Violant. (Es de notar una nota al marge de dit testament, que ens assabenta d'haver-se tret una còpia del mateix a instància de Joan de Almugaver, olim Boscha, el 14 de març de 1539.)

Els capítols entre Joan Almugaver i Marquesa filla de Joan Francesc Boscha i Elionor dez Valls de 27 d'abril de 1473.

La dispensa del Papa pera contraure dit matrimoni de 5 de Maig de dit any.

Els capítols de Fernando de Rebolledo, camarlenc, fill de Fernando Geron i Teresa Gonçales, difunts, domiciliats al Regne de Castella, amb Isabel, filla de Ant. Pere de Rocacrespa, de 5 d'Agost de dit any.

Els capítols entre Felip de Ferrera, amb Marquesa, filla de Joan Francesch Boscha i Elionor, de 15 Gener de 1474.

El testament de Joan Francesch Boscha, fill de Joan Brigit Boscha i de Joana Sirvent, de 5 de febrer de 1480, que parla dels seus fills Pere, Marquesa, Francisco, Bertran, Caterina i Joan Valentí, a qui fa hereu universal, un cop extingit l'usdefruit que reserva al seu pare Joan Brigit durant la seva vida natural.

Hipoteca de Joan Brigit Boscha i el seu net Joan, fill del difunt Joan Francesc, de la casa del carrer ample, vulgo d'en Marquet i abans de la dreçana vella, a favor de Joan Cabastida. Resulta de dit document que Joan Brigit, era fill de Joan, segons test. de 13 Gener 1455 i aquest de Pere, segons test. de 29 de Juny de 1393 i aquest de Pere, segons test. de 9 de Març de 1362 qui va comprar dita casa el 3 d'Octubre de 1357.

Els capítols esmentats de 7 de setembre de 1480 entre Joan Valentí Boscha i Violant Almugaver, en els que dit Joan Valentí reb del seu avi, entre altres bén, la Castlania de Cubelles.

El testament de Joan Brigit Boscha, fill de Joan i Marquesa Marquet, publicat el 26 d'abril de 1484, en presència dels seus nets Francesch i Bertran Boscha.

Una apoca de 25 de maig de 1493, de Guillem Ramon dez Valls, en nom de l'impuber Joan Bosca, fill del difunt Joan Valentí Bosca i de Violant, vivent.

El testament d'Elíonor de So, vídua de Bernat de So, Senyor del lloc de Talavera, filla de Joan Valentí Boscha i de Yolant Almugaver, difunt, de 25 de setembre de 1552.

Un document sense data, corresponent a les derreries del segle XVI, que diu: "Albara de la venda del Castell de Cubelles". "Tot hom que vulla comprar perpètuament tot lo dret que la Ilustre Senyora Doña Mariana Diaz de Guevara, Aragon, Bosca y de Bardes, filla del Senyor Joan de Bosca y de Almugaver, difunt, te en lo Castell de Cubelles... digali lo que voldrà, car lo magnific Federic Font, donzell de Barcna, com procura-

Biblioteca Nacional de España

dor de Doña Mariana, sustituta per D. Martin de Bardaxi, marit de aquella, fara lliurar les coses dites al mes donant en lo encant públic en la lotja de mar o en la Plaça de San Jaume de la present ciutat de Barcelona..."

Amb aquestes notes, creiem que n'hi ha prou per a què per sempre més quedi desfet el que Bofarull (T. VI, pàg. 153, de la "Història de Catalunya") qualifica d'*enredo fabricat* pels historiadors a l'entorn dels Boscha. Hi hagué Joan Francesch Boscha, que no fou el poeta com cregué Mariana, però sí historiador, com digué Zurita, i que fou cèlebre durant les guerres de Joan II, si bé no fou cap català desapasionat, com esmenta Feliu de la Penya, com tampoc ho fou el seu fill Francesch, continuador o autor de la segona part del manuscrit de la Biblioteca Nacional de Madrid, que prou clar ens assabenta que el seu pare va morir el 5 de febrer de 1480 (exactament la data del testament), dia de Santa Agueda. Finalment, hi hagué el poeta Joan Boscha Almugaver, nét i nebot respectivament d'ells, i de qui no pot dir-se que és sabut que nasqué al segle XVI, perquè prou clar comprovem la seva existència abans de 1493.

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

1584 - 1592

(Documents per a classificar)

Inventari dels llibres de mossen Francesc Serra, doctor en lleis, segons resulta d'una còpia autèntica lliurada pel notari Joan Jeroni Talavera, per ordre del regent de la vegueria de Barcelona, de consell del magnífic Miquel Pinyol, doctor en lleis, a instància de Bernabé Serra, menor, donzell, a Barcelona a XI del mes d'abril de MDCX. (Nota que figura en una fulla dintre de dita còpia.)

L'inventari fou pres pel notari Montserrat Mora, entre els anys 1584 i 1592, segons pot deduir-se de la data dels llibres més moderns que figuren en el mateix (3 vol. de Iacobi Menochi, 1584, Lugdu, i 2 del mateix any impresos per Jaume Cendrat, a Barcelona), i la de 1592 que és la més reculada dels protocols de dit notari (*).

La còpia que transcribim, íntegrament i literal, forma un plec de 15 fulles, escrites de les dues cares, llevat de la de la portada, i diu:

Pertany al Inventari dels Béns de Moss. Francesch Serra, Doctor en Lleis, pres en poder de Montserrat Mora, not. de Barcelona.

(*) Prescindim de classificar els llibres per ordre alfabètic d'autors i d'impresors, així com de la cronologia de les impressions, perquè és tasca que correspon als bibliòfils.

Biblioteca Nacional de España

(*estripat*)... dels llibres de micer Francesch Perra es la seguent.

DOCTORUM IN IURE PONTIFICIO LECTURE COMMENTARIA ET REPETITIONES

VOLS.

4 Textus iuris canonici cum glosa ordina. Parisiis, 1536, in of. Joan Parvum.

IN DECRETUM

1 Archidiaconus, 1535, Lugdu, p. Melchio. et Gaspare Trechsel.
1 Dominicus de Sancto Gemini, 1504, Venet. p. Luca Ant. de Giunta.
1 Prepositus, 1522, Lugdu, p. Vincen de Portonaris.
3 Ioan. Cardina. de Turrecremata, 1535, Lugdu, p. blasi Guido.

IN DECRETALES

1 Innocentius, 1562, Lugdu. p. Claudi Servanium.
3 Ioan Andreas, 1523, Veneti, p. Philippu Pincium.
2 Hostiensis, 1536, Parisiis, ap. Ioan Parvum.
1 Baldus, 1561, Lugdu, p. Claudi Servanium.
1 Bernardus Compostellanus, 1516, Parisiis, p. Bertoldum Renboult.
8 Abbas Panormitanus, 1559, Lugdu, p. Claudi Servanium.
7 Antonius de Butrio, 1556, Lugdu, p. eund.
3 Francis Zabarella cardina. 1558. p. eund.
1 Henricus Bohic, 1557, Lugdu, p. Thoma. Bertellum.
3 Ioan de Imola, 1547, Lugdu, p. Ioan Prellonum als de Tridino.
6 Aegidius Bellamera, 1548, Lugdu, ap. Senneto, fratres.
4 Felinus, 1561, Lugdu, p. Mathe Bernar et Stepha. Servanios.
1 Philippus Decius, 1559, Lugdu, p. Petri fradin cum Addi Moliner.

Biblioteca Nacional de España

5 Andreas Barbatia, 1511, Venet. p. Georgium Anicrabenum.
1 Francis Aretinus, 1520, Tridini, impensis Ioan de Ferraris als de Jolis.
1 Marianus Socinus, 1533. Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
5 Agustinus Besoius, 1551, Lugdu, p. Niccolaum Baccaneum.
3 Petrus de Ancharano, 1535, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
1 Prepositus in 4 decreta. 1522, Lugdu, p. Vincen de Portonaris.
1 Ioan de Anania, in 5 decreta, 1511. Venet. p. Bernardi Benalium.
1 Philip Francus in titre de appellatio, 1496, Venet. p. Philip Pinzi.
1 Petrus de Anchara, repert. c. c. de Constitutio.
1 Guiller Benedictus, in c. Raynutius de testa. 1552, Lugdu, ap. Ant. Vincen.
1 Ant. de Burgos ..... (estripat) ..... p. Jacob Socon.
1 Didacus Covarru. in 4 decreta, 1558, Lugdu, ap. heres. Jac. Giunte.
1 Petrus Crassus, 1538, Tholose, p. Nic. Viellardum.

IN SEXTUM DECRETA

1 Archidiaconus, 1534, Lugdu, p. Ioan Moylin.
1 Dominicus, 1535, Lugdu, p. Francis Fradin/et 1562, Lugdu, p. Servanios.
1 Philip Francus, 1537, Lugdu, p. Melchio et Gaspare Trechsel.
1 Ioan Monacus, 1535, Parisiis, p. Petrum Vidoneum.
1 Joan de Vanquel, breviarium, sexti et clementi. 1514, Parisiis, p. Bertol. Renboult.
1 Dinus de regu iuris, 1535, Lugdu, p. Benedic Bonnin.
1 Aemanuel Costa, si pater de test. in VI. 1556, Salmati, in edi Vince a Portona.

Biblioteca Nacional de España

1 Georgius Matta, in VI. 1518, Lugdu, imp. Vince. de Portonaris.
1 Didacus Covarru. in. c. nis. pactum et c. possesor, 1558, Lugdu, ap. her. Jac. Giunte.

IN CLEMENTINAS

1 Bonifacius et Vitallinis, 1522, Lugdu, p. Joan Ionuelle, dictum Piston.
1 Abbas, 1511, Mediola, p. Ioan Angel Scinzekeler.
1 Petrus de Anchara, 1534, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
1 Fran. Zabarelle cardina. 1551, Lugdu, p. Mathe Bonhomum.
1 Didacus Covarru, in cle. si furiosi, de homici. 1558, Lugdu, ap. Jac. Giunte.
1 Regule cancellarie aposto. 1538, Lugdu, p. Theobal. paganum.
1 Reg. cancella. cum glo. hispani, 1516, Ancone, expen. Hiero. Soncini.
1 Ludovici Gomezius, in regu. cancella, 1543, Parisiis, in edi. Ponceti le preux.
1 Caro. Molineus, in regu cancella, 1552, Lugdu, ap. Ant. Vincen.
1 Pragmatica sanctio cum glo. Cosme Guymier, 1510, Parisii, sub signo Ioan Parvi.
1 Consilium Tridentinum, 1564, barcino, ap. Claudi Bornat.
1 Constituciones provinc. Tarracone, 1557, barcino, ap. Claudi Bornat.

DOCTORUM IN IURE CIVILI LECTURE COMENTARIA ET REPETITIONES

6 Textus iuris civilis cum glos, ordina. Parisiis, 1512, p. Andre Boucard.

Biblioteca Nacional de España

2 Pandecte Florentine, Florentie, 1553, in of. Lauren Torretini.
5 Odofredus, 1550, Lugdu, p. Francis et Claudi Marchal fratres.
1 Dinus, 1513, Lugdu, p. Jaco Myt.
1 Cinus de Pistorio, 1493, Venet, impensis Andree de Torrefassis.
1 Guill. de Cuneo, 1513, Lugdu, p. Simon Vincenti.
1 Iaco Butrigarius, 1516, Parisii, p. Ioan Parvum.
1 Iaco de Arerra, 1541, Lugdu, p. Hugo a Porta.
6 Bartolus, 1561, Lugdu, p. Benedic Pignotum.
5 Baldus, 1562, Lugdu, p. Claudi Servanius.
4 Angelus Penisi, 1561, Lugdu, p. Thoma Bertellum.
9 Albericus de Rosate, 1545, Lugdu, p. eund Bertel.
7 Paulus Castren. 1546, Lugdu, p. Georgi. Regnault.
2 Raphael Cumanus, 1544, Lugdu, ap. Hugo et here, Aemonis a Porta.
2 Raphael Fulgosius, 1544, Lugdu, ap. eosdem.
5 Ludovicus Romanus, 1547, Lugdu, ap. eosdem.
2 Ioan de Imola, 1533, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
2 Francis de Aretio, 1538, Lugdu, p. eundem.
3 Bartholo Salicetus, 1560, Lugdu, p. Claudi Servanium.
5 Alexan. de Imola, 1562, Lugdu, p. Ioan Ansoult.
2 Bartholo Socinus, 1559, Lugdu, p. Claudi Servanium.
3 Petrus Phili Corneus, 1553, Lugdu, ap. here Iacobi Iunte.
9 Jafon Maynus, 1553, Lugdu, p. Claudi Servanium.
1 Phili Decius, 1559, Lugdu, p. Petri Fradin cum Addi Moliner.
1 Lancellotus Decius, 1496, Papie, p. Christo. de Canibus.
1 Joan Maria Riminaldus, 1556, Lugdu, ap. Vidua Blasi Guidonis.
1 Benedic de Plumbino, 1517, Lugdu, p. Ioan Marion.
1 Francis Purpuratus, 1553, p. Claudi Servanium.

Biblioteca Nacional de España

1 Francis Curtius Junior, 1553, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
1 Claudius de Seysello, 1535, Venet. p. Thoma Ballarium.
2 Iacobinus de Sancto Giorgio, 1521, Lugdu, p. Ioan de Ionvelle, dict. Piston.
1 Ioan Franciscus de Ripa, 1559, Lugdu, p. Thoma Bertellum.
6 Andreas Alciatus, 1571, Basilee, p. Thoma Guarinum.
4 Udalricus Zazius, 1548, Lugdu, ap. Senneto fratres.
1 Marianus Socinus Iunior, 1571, Venet. ap. Francis Franciscum Senen.
1 Petrus Paulus Parisius, 1574, Bononie, ap. societate tipogra. Bononie.
2 Marcus de Mantua, 1539, Venet. p. Aurelium Pinerium.
4 Ioan Bolognetus, 1571, Venet. ap. Ioan Variscum et socios.
1 Ioan Igneus. 1541, ap. Vincen a portona.
1 Ioan Faber in Codi brevia, Lugdu, ap. Mathe Bonhome.
1 Lucas de Penna in 3 lib. Codi, 1544, Lugdu, p. Iaco Giunta.
3 Ioan Hieroni Albani cardina. additio ad Bar. 1571, Veneti.
1 Bernardi Alphani, collectanea, 1572, Lugdu, ap. Simphorianum Barandum.
1 Petrus Calefatus, 1564, Florentie, ap. filius Lauren. Torretini et socios.
2 Petrus de Peralta, 1563, Salmatice, p. Ioan Maria a Terranova.
1 Didacus de Segura, 1547, Salmatice, ap. Viduam de Portonaris.
2 Antonius de Padilla, 1563, Salmatice, ap. Mathia Gastium.
1 Aemanuel Costa, 1564, Lugdu, ap. heredes Iaco Giunte.
1 Hipolitus de Marsilis, 1532, Lugdu, p. Dionisi de Harsi.
1 Constancius Landus, 1549, Placentie, ap. Ioan Mutiro.
1 Ferdi Loazes, in. c. filius. q. divi. 1548. Papie. p. Bernardi de Garaldis.
1 Andre Barba, in titu. de verbo. obli. 1497, Bononie. p. Iustini de Ruberia.

Biblioteca Nacional de España

1 Carolus Moline, in titu. de verbo. obli. 1562, Lugdu, ap. Claudi Senneto.

11 Andre Barba, in l. cum accutissimi. 1513, Papie. p. Iaco de burgo franco.

1 Laurenci Silvan, in l. cum aliena, de pigno, 1543, Casali. p. Ant. Guidone.

1 Petrus Rebussus in titu de verbo. signi. 1576, Lugdu, ap. Guill. Rovillium.

1 Bartholo Cepola de verbo signi, 1551, Lugdu, ap. Senneto fratres.

1 Philipus Decius de regu iuris.

1 Guill. Maynerius de regu iuris, 1545, Lugdu, ap. Ant. Vincentium.

1 Hieronimus Cagnolus, de regu iuris, 1562, Lugdu, ap. her. Iacobi Giunte.

1 Petrus Rebus. in l. uni. c. de seten. pro eo. 1548, Parisi. ap. Carolo Guillard.

1 Ioan Visorius, in l. frater a fratre, 1556. Illerde. ap. Lauren. Ortueny.

1 Hieroni Zanchus, in cum ita. l. heredis mei, 1560, Brixie, ap. Damia Tarlinum.

1 Arias Pinellus, in titu. de bon. mater. c. 1560, Lugdu. ap. Here. Jaco Giunte.

1 Ioan Rogerius, a mota in titu de pedi et de testa, 1531, Lugdu, p. Ioan David alias la Monche.

1 Ludovi de Cresolles, in. l. c. de pact. in emp. 1544, Tholose ex. pre. Guido de Brodeville.

1 Philibertus Bonetius in. l. neq. natales, 1536, Lugdu. ap. Scipio de Gabiano.

1 Ioannes Corasius, in titu. de servitu et alia, 1548. Lugdu, ap. Dominici de Portona.

1 Guillermi Buder, ad nota in pandectas, 1536, Parisi, ap. Ioan Parvum.

Biblioteca Nacional de España

1 Ioan Nicola, Arelatanus et alii in titu de secu. nup., 1536, Lugdu, ap. fr. Iustin.
1 Codex Theodosianus, 1510, Parisi, ap. Caro. Guillard.
1 Udalri Zazius, in titu de verbo, obli, 1546, Lugdu. ap. fratres beringos.
9 Repetitiones Diversorum in iure civi. 1553, Lugdu. ap. Hugo a Porta et Ant. Vincentium.

IN INSTITUCIONES IUSTINI

Angelus Areti. sup. institu. 1540, Lugdu, ap. Senneto fratres.
Ioan de Platea sup. institu, 1539 Lugdu, ap. Ioan Moylin.
Christopho Porerius, sup. institu, 1561, Lugdu, p. Benedic Pignotum.
Viglius Zuichenius, sup institu, 1575, Lugdu, sub. Philippi Ringhi.
Hipolitus Riminal, sup institu, 1555, Lugdu, ap. Sebasti, Bartholomei honorati.
Iason in titu de actioni, 1539, Lugdu.
Ludovicus Gomezius, in titu de actione, 1522, Parisiis, p. Vincen de Portona.
Ioan Ronchegallus in titu de bone posse, 1548, Florentie, ex of. Lauren. Torretini.
Francis Hotomanus in .4 .libros institu, 1567, Lugdu, ap. Ant. Gryphi.
Institutiones Theophili, 1573, Lugdu, ex of. Ludovici Cloquemin et Stephe Micaelis.

IN USUS FEUDORUM

Baldus 1550, Lugdu, p. Claudi Servanium.
Iacobus Alvarotus, 1535, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.

Biblioteca Nacional de España

Prepositus 1534, Lugdu, p. eiusdem.
Mathe de Afflictis, 1560, Lugdu, p. Claudi Servanium.
Fran. Curtii Iunio, de feudis tracta, 1561, Colonie, ap. Ioan Birckmanum.
Ioannes Ferrarius Motanus, 1555, Lugdu, ap. Sebasti Gryphi.
Ioan Raynaudus, 1561, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
Udalricus Zazius, 1561, Lugdu, ap. eosdem.
Ioan Bap. Caccialu, in. c. i. de feud. cogni.
Ioan Thomas de Marinis, de feudis, 1565, Neapoli, p. Mathi Lacer.

IN AUCTENTI. SEU NOVELLAS IUSTINIANI

Angelus Perusi, 1535, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
Francis Balduinus, 1548, Lugdu, p. Sebasti Gryphi.
Maturinus Motanus, 1549, Lugdu, p. eunde.
Leonar. Alesmius, de trien et semisse, Tolose.

IN VARIAS CONSTITU. LEGES ET CONSUETU.

3 Petrus Rebusus, in constitu Regni Gallie, 1552, Lugdu, ap. Senneto fratres.
Bartholo Cassaneus, in consueti Burgun. 1552, Lugdu, ap. Ant. Vincen.
Nicolaus Boen, in consuetu Bituricen, 1543, Parisi, ap. Ioan Roigni.
Pirrus Engleber, in consuetu Aureliane, ibid.
Ioan Samson, in consuetu Turonenses, ibid.
Constituciones Regni Sicilie, cum glos. 1560, Lugdu, ap. her. Iaco Giunte.
Mathi de Afflictis, in constitu Sicilie, 1535, Lugdu. p. Dioni. de Hassi.
2 Las siete partidas de las leyes de Castilla ,1542, cum glos. Montalvum, en Alcala.

Biblioteca Nacional de España

Compilación de las leyes de Castilla, hecha por el doctor Contlavo por mandado de los Reyes Catholicos, 1485 en Çamora p. Ant. de Centenera.
Compilación de algunas bullas apostólicas en favor de la iurisdiccion Real de Castilla y de todas las pragmaticas etc. 1503 en Alcala, p. Laucelaum Polonum.
Recopilacion nueva de las leyes de Castilla, 1569 en Alcala, p. Andres de Angulo.
Antonius Gomez in ll. Tauri 1560, Salmantice p. Andre. a Portonaris.
Iacobus de Villalpando in ll. Aliquot partite, 1522, legioni, p. Petrum de Celada.
Rodericus Xuares in ll. aliquot. Castelle, 1539, Vallisoleti, in edi. Dida. Fernand. de Corduba.
Marcus Salon, de Pace Burgen in ll. Tauri, 1568, Pincie, ap. Fran. Ferd. a Corduba.
Ferdinan. Gomez Ariaz de Talavera in ll. Tauri, 1542, completi, p. Ioan Brocarium.
Tellius Ferdinandez in ll. Tauri, 1566, Granate, p. Hugo a Mena et Renerium Rabut.
Carolus Molineris, in consuetu, Parisi. pars 2, 1558, Parisi, ap. Ponce le preux.
Fueros de Aragon.
Michael del Molino, reperto fororum Aragonum, 1554, Cesarauguste, p. Augus. de Millian.
Constitucions de Cathalunya.
Glosa et comentaria in usaticos barcino.
Jaco Marquilles, in usati barcino.
Thomas Mieres in Constitu Cathalonie.
Ioan Socarrats, in commentu Petri Alberti.
Iaco de Calicio de sono emisso et alia opera.
Francisci Solsona, Lucerna Laudimionum.
Ludovici a Peguera, in c. item ne sup. laudi. 1577, barcino,

Biblioteca Nacional de España

ap. Petrum Mali.
Hieronimns Olives in ll. Sardinie, 1567, Madriti, in edi. Alfonsi Gomez.

TRACTATUS SUMME ET ALIA OPERA IN UTROQUE IURE

11 Tractatus diversorum doct. utriusque iuris, 1535, Lugdu, ap. here. Simon Vincen.
1 Hostiensis summa, 1556, Lugdu, p. Claudi Servani.
1 Azonis Summa, 1557, Lugdu, p. Petri fradin.
3 Specu. Guiller. Durandi, 1541, Lugdu, ap. Gaspar Trechsel.
1 Alberi de Rosati, dictionarium, 1548, Lugdu. p. Th. Bernan et 1572, Venet, ap. Guerreos fratres.
6 Nicolai Vigelli, Digestorum libri, 1568, Basilee, ex of. oporiniana.
1 Francis Hottomani, de verbis iuris, 1563, Venet, ap. Nic. Bevilacquam.
1 Francis Connani, commenta iuris civilis, 1566, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
Baldi Margarita, 1525, Lugdu. p. Vincen de Portona.
Rocus de Curte, de iure patrona. 1520, Lugdu. p. eund.
De pignoribus et hipotecis, tract. diversorum, 1570, Venet. ap. Fran. Franciscum.
Ant. Augustini, emenda et opinio, 1544, Basilee.
Leli raurelli, ad Gallum et leg. velle et alia, 1544, ibid.
Ludovici de Molina, de primogenie hispanie, 1573, compilati p. Andre de Angulo.
Juli Clari, recep. senten tractatus, 4, Mediolani, 1565, ap. Metios fratres.
Ioan Lupi, de regno Navarre.
2 Ferdinan. Vasqui, de succesionibus, 1564, Venet, ap. Domini. Nicolinum.

Biblioteca Nacional de España

Eiusdem controversi usu frequen. lib. 3, 1563, barcinone, p. Claudi Bornat.

Eiusdem controversi illustrium, libri 3, Veneti, 1564, ap. Francis Rompazetum.

Iacobi Menochi, de adipiscen et retinen posse, 1571, Venet, ap. Ioan Bap. Somaschum.

Eiusdem, de recuperanda posesio, 1567, Venet, ap. Somaschos fratres.

Eiusdem, de arbitra iudicium caus, 1573, Colonie, ap. Ioan Gimmicum.

Iacob. Septimacensis, instituta catholice, 1552, Vallisoleti, ex of. Egidi de Colomers.

Petrus Nunyes de Avendanyo, de exequen. manda regum, 1564, Salmati, p. Ioan de Canova.

Petri Duenyas, Reguli iuris, 1554, Salmatice, ap. Andre de Portona.

Gaspar Bactius, de dotibus, 1566, Granate, ap. Hugo Menam.

Bartholo Cossanvi, Cathalo. glorie mundi, 1575, Venet, ap. here. Vincen Valgrisium.

Ant. Augusti, nominibus propiis, etc. 1579, Tarracone, ex of. Phili. May.

Sebastianus Vantius, de nullitatibus, 1552, Lugdu, ap. Mathia Bonhome.

Singularia diversorum, 1560, Lugdu, ap, here. Iacobi Giunte.

De succesionibus tractatus diversorum, 1570, Venet. ap. Francis Franciscum.

De dote tractatus diversorum, 1571, Venet, ap. Mauritium Rubinum.

Andreas Tiraquel, de utroque retractu, 1545, Parisi, ap. Iacobu Kerner.

Eiusdem de legibus connubiali, 1546, Parisi, ap. eiusdem.

Eiusdem 1535, Parisi, ex. of. Ludovici Cianeri.

Biblioteca Nacional de España

Eiusdem, de cessate causa et alios tractatus, 1559, Lugdu, ap. Guill. Rovillium.

Eiusdem, de prescripcionis et alii tracta. 1560, Lugdu, ap. eund.

Gundisalbus de Viladiego, contra hereti, 1519, Salmati, p. Laure. homdedeu?

Ferdinan Loazes, de matrimo. Regis Anglie, 1531, barcino. p. Carolus Amoros.

Roffredi bonaventani, ordo indicia, 1561, Lugdu, ap. her. Iaco Giunte.

Roberti Marate, ordo iudicia, 1557, Lugdu, p. Mathi bonhome/et 1547, Venet. p. Comi. Tridino.

Ioan Bernardi Diaz de Luco, practi. canonici, 1565, completi ap. Petrum Robles.

Hieronimi Pauli, practi cacella aposto, 1546, Lugdu, p. Mathis Bonhome.

Stibus e parla? Parisiens, 1542, Parisi, p. Galiotu a Prato.

Masueri practica, 1546, Parisi, ap. Poncetum le preux.

Octaviani Vertini, practi Romana, 1547, Veneti, ap. Micha. Trasnezi.

Petri Iacobi, practica, 1535, Lugdu, p. Iaco Myt.

Uberti de Bonacurso, pract, 1540, Lugdu, p. Benedic Bonnin.

Andree Alciati, processus iudici compen. 1555, Colonie, ap. here. Arnoldi Birchmani.

Angelus Areti, de maleficis, 1526, Lugdu, p. Benedic Bonnin.

Petri Folleri, practi crimina. 1556, Lugdu, ap. here Iaco Giunte.

Iacobi de novello, prac. crimi, ibid.

Marc. Ant. Blanci, prac. crimi. ibid.

Aegidi Bofii, prac. crimi. 1562, Lugdu, ap. eosdem.

Iuli Clari, prac. crimi. 1568, Venet. ap, Ioan Gryphi.

Iodoci domfraude, enchiri crimi, 1555, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.

Biblioteca Nacional de España

Imberti Rupellani, institu forenses, 1542, Lugdu, ap. Ant. Vincen.

Ioan diosci, methodus iuris, 1545, Parisi, ap. Maturinum Dupuis.

Ant. Massa, Galesius de exercici iurisperi, Rome, ap. Doricos fratres.

Ioan Berberi. Viatorium iuris, 1526, Lugdu, p. Benedic Bonnin.

Imberti Rupellani, enchiri iuris, 1556, Lugdu, p. Ant. Vincen.

Stepha. Federicus, de interpre iuris, 1549, Lugdu, ap. fratres de Roxio.

Constantino Harmenopoli, promptu, iuris, 1556, Lugdu, ap. Mathii Bonhome.

Petri de Ravena compendium iuris canonici, 1521, Parisi, impen. Galioti Dupre.

4 Ioan Bertachini, repertorium, 1562, Lugdu, p. Claudi Servanium.

3 Communi opinionem, tom. 3, Lugdu, 1576, sup. Philip. Tinghi.

Ant. Gabrieli, Comm. conclusiones, 1574, Venet. ap. Fran Zilettum.

Communes opinio. diversorum, 1569, Venet, ap. bologni. Zalterium et guerreos fratres.

Ioan Baptis. Vilalobos com. opini. 1550, Mindoni p. Augusti de paz.

Paphaelis Scileri, remisiones, 1571, Francofurti, p. Marti Leckler.

Ant. Gomes, varie resolutio, 1572, Francofurti ap. Grego Cornisium.

Didaci Covarru, varie resolutio, 1557, Lugdu, ap. Sebasti. Barth. honorati.

Eiusdem practice questiones, 1558, Lugdu, ap. here. Iaco. Giunte.

Catelliani Code memoralia, 1556, Lugdu, ap. Ant. Vincentium.

Biblioteca Nacional de España

Nicolai Guerardi, Topica legalia, 1545, Lugdu, ap. Guill. Rovillium.

Stephan Forcatuli Nenomantia, 1549, Lugdu, ap. Ioan Tornesium.

Hieronimus de Monte, questiones, 1574, Veneti, ap. Jorda Zilattum.

Vaconii a Vaccuna, declarationis iuris, 1564, Venet, ad nigi. Salamaneba.

Ant. Masse Galessi, praxis iudicia, et alia opuscula, 1549. Venet. ap. M. Tramezini.

Hieronimi de Monte, questiones, 1574. Venet. ap. Iorda. Zilettum.

Augustini Beroni, questiones, 1555, Lugdu, ap. here. Iac. Giunte.

Tractatus crim. diversorum, 1570, Venet, ap. here. Ioan Marie Bonelli.

Tractatus de testibus diversorum, 1569, Venetis, ap. Georgi de Caballis.

Robertus Lancellotus, de attentatis, 1580, Lugdu, ap. Simpho. Beraud.

Simon de Pretis, de interpreta ultima voluntatis, 1583, Francofurt, p. Christo Cornimanu.

Sfortia Oddo, de compendiosa substitu, 1571, perusie, ap. Val. panizzani.

Arnaldus Albertinus, de hereticis, 1534, Valentie, p. Francis Romanum.

Bernardus Choveronis, de publi concubi, 1550, Lugdu, ap. Senneto fratres.

Ioan Matienzo, dialogi relatoris, 1558, pincie, p. Sebasti. Martinez.

Matheus Pacus, de manda apostoli, 1537, Tolose, p. Nicolaum Veillard.

Biblioteca Nacional de España

Benvenutus Stracha, de mercatura, 1558, Lugdu, ap. Sebasti. de honoratis.

Petrus Santerna, Lusita, de assecurationibus, ibid.

Ioan Nicler, de contracti mercatorum, ibid.

Baldus de Ubaldi, de constituto, ibid.

Marcus Mantua, de solven arg. et obser. legales, 1546, Lugdu, p. Ioan pollonum.

Ioan hieroni albani, de potesta pape, 1558,, Lugdu, ap. Ioan Tortazium.

Francisci Marzari, epitome fideicomi, 1570, Parme, ap. Seth. Viotim.

Paulus Leonius, de substitutionibus, 1563, Venet, ex. of. Marci de Maria.

Ioan a Rojas, epitome successionum, 1568, Valentie, ex. tupo, Petri a huete.

Ioan Fran. de Paninis, de of. et de potes. copi. sede. vaca. 1516, Parisii, p. Iaco Ponchin.

Tindarus, de testibus, ibid.

Angelus de Perighis, de Societate, ibid.

Bonicotus, de appellationis, ibid.

Fran. Curtius, de Sequestris, ibid.

Antonius de Canario, de insinuatio, ibid.

Paris de Puteo, de Ludo, ibid.

Iaco de Arena, de expensis, ibid.

Iaco Butrigarius, de compromisso, ibid.

Ioan Lupus, de matrimonis et legitimatione, ibid.

Philip. Franchus, de petitorio, ibid.

Petri gerardi, sigularia, ibid.

Bartholo Salicetus, de mora, ibid.

Gaspar de Perusio, de refer. apostoli, 1539, Roma. impe. M. Tramezini.

Paulus de Roma, de pensioni eccl. ibid.

Biblioteca Nacional de España

Ioannes Staphileus, de gratis ex pecta. et aliis 1540. Venet. ap. M. Tramezi.
Ioan bap. Caccialu. de pensioni, 1531. Rome apud Fran. Minitium.
Eiusdem de unionibus, ibid.
Marcus Mantua, de legiti filiorum et alia, 1548, Lugdu, ap. Guill. Rovilliu.
Marc. Ant. pataninus, de compromissus, 1549, Lugdu, ap. here. Iac Giunte.
Remigius Goñi, de caritate subsidio, 1550, Lugdu, ap. Theobald paga.
Ioan Dilectus, de arte testamenti, 1546, Lugdu, ap. Guill. Rovillium.
Aymon Cravea, de antiqui temporum, 1559, Lugdu, ap. here. Iac. Giunte.
Nepos de Monte Albano, de exceptioni, 1546, Parisii, ap. Ponce le preux.
Ioan Mauricius, de restitu in int. 1548, Parisi, ap. Ponce le preux.
Marc. Ant. Blancus, de indiciis, 1549, Venet. in edi Francis bindoni.
Francis Bruni, Guido de Suza et Bal. de Perig. in indici et tortu tracta ibid.
Marcus Mantua, de iure prothomisi, et alia, 1547, Venet, ap. Ioan Gryphi.
Bartholo Cepola, de servitu, 1547, Lugdu, p. Beringos fratres.
Nicolai Avilis, Repertorium, 1522, Lugdu, impensis, Simon Vincenti.
Stepha Aufreri, de officio ordi, 1533, Lugdu, p. Bene. Bonnin.
Ioan Nanizannis, silva nupcialis, 1545, Lugdu, ap. Ant. Vincentium.
Marcus Mantua, de solven argume, 1555, Colonie, espens. Ioan Ofsenburg.

Biblioteca Nacional de España

Ioan Corasius, de Sacerdotis, 1549, Parisi, ap. Arnoldum le Angeliet.
Phanu de Phanutis, de Lucro dotis, 1562, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
Eiusdem, de inventario, 1574, Venet. ap. here. Vincen Valgrisi.
Andreas ab Exea de pactis, 1542, Lugdu. ap. Sebasti Gryphi.
Ant. Negusatius, de pignori et hipote, 1562, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
Ioan Nicola Arelatanus, de hereticis, 1536, Lugdu, ap. Vincen Portona.
Tractatus de iure patronatus, 1573, Lugdu, ap. Petrum Landri.
Andreas Alciatus, de presumsio, 1538, Lugdu, ap. Vincenti Portona.
Alfonsus de Castro, de potesta, legis penalis. 1556, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
Eiusdem, de iusta hereti punitione, ibidem.
Guiller. de Montserrat, de succe. Regum francie, 1529, Lugdu, p. Ioan Marion.
Ioan de Grassis, de cessione et de substancia procuratoris, ibid.
Ambrosius de Vignate, de ususris, ibidem.
Guillermus bont. de Ususris, ibid.
Ioan de Vischu, de immu. eccl. ibid.
Ioan de Lignano, de plurale beneficio, ibid.
Dimes, de succesii. de prescrip. de glosis contrati, ibid.
Conradus de Gerlenhusen, de scismate, ibid.
Rayneri de Forlinio, propositio maiores et minores ibid.
Ioannis episcopi Vaurien, summa, ibid.
Henrici de Bovenco, singularia, ibid.
Bonagni, de summa, ibid.
Damasi brocardica, ibid.
Iaco Venetus, de annua prestacione, 1544, Bononie, p. Bartholo Bonarduum.

Biblioteca Nacional de España

Sebastia. Medices, de morte, 1579, Lugdu, ap. Caro. Pesnot.
Luci pauli Roselli, flores legum, 1546, Lugdu, expeu. Iaco Giunte.
Claudius Coteseus, de privi militum, 1539, Lugdu, p. Steph. Dolers.
Franciscus Mantica, de Coniectu ult. volunt. 1581, Lugdu, p. Ant. Tardif.
Andreas Tiraquellus, de nobilita et iure, 1566, Lugdu, ap. Guill. Rovillium.
Ioan ab Otalora, de nobilitate, 1559, Salmantice, ap. Andre de Portonaris.
Gabriel Palleotus, de nothis, 1550, Bononie, ap. Angel Giaccareli.
Matheu Gribaldus, de ratione studen, 1564, Lugdu, ap. Guill. Revillium.
Francis Zoanettus, rerum quotidiana, 1547, Bononie, ex. of. Barthol. Bonardi.
Hipoli de Massili, singularia, 1537, Lugdu, p. Iacob Myt.

DECISIONES DIVERSORUM

Rote Romane, 1550, Veneti, ap. Micha. Traverzinum.
Aegidi Bellamere, 1556, Lugdu, ap. her. Iac Giunte et 1578, Lug. sup. Philip Tinghi.
Guill. Cassador, 1547, Lugdu, p. Petrum Compatre et Blasi Guidone et 1578 ubi. s.
Ioannis Mohedani, 1578, Lugdu, sup. Philippi Tinphi.
Capelle Tholosane, 1560, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
Guidone Pape Dalphina, 1562, Lugdu, ap. eosdem.
Antoni, capricii Neapolis, 1555, Lugdu, ap. eosdem.
Mathei de Afflict, Neapoli, 1552, Lugdu, ap. eosdem.
Thome Gramatice Neapoli, 1555, Lugdu, ap. eosdem.
Iaffredo Lanfranci Balbi, 1535, Lugdu, ap. here. Simon Vincenti.

Biblioteca Nacional de España

Ioannis Luci, Plauta, summa apud Gallos, 1553, Lutetie, ap. Caro Stephanum.
Ioannis Galli, arresta, 1542. Parisi, expeu Galioti a prato.
Ioannis Papon, arresta francie, 1559.
Francis Marci dalphina, pars 1 et 2, Lugdu, 1560 et 1564, ap. here. Iaco Giunte.
Nicolai Boeci Burdegalen, 1561, Lugdu, ap. Ioan Fran. de Gabiano.
Petri Roizi Maurei Lituanice, 1572, Venet. ap. Bartholo Rubinum.
Ioseph Ludovici, Rote Lucensis X pars, 1577, Florentie, ap. juntas.
Eiusdem, Rote perusine, 1582, Lugdu, ap. Caro pesnot.
Iacobi Putei, Rote Romane, 1583, Lugdu, ap. eund.
Marci Ant. Belloni, Rote Gennuensis, 1582, Venet.
Octaviani Cacherani, Pedemon, 1570, Venet. ap. Barth. Rubinum.

DIVERSORUM IN UTROQUE IURE CONSILIA SIVE RESPONSA ORDINE ALPHABETI

A

libri
2 Abbati Panormitani, 1559, Lugdu, p. Claudi Servanium.
7 Alexandri de Imola, 1556, Lugdu, ap. Tho. Bertellum cum addi Moliner.
1 Alexandri de Nevo, 1560, Venet. ap. Cominum de Tridino.
2 Alberti Bruni, Venet. 1548, sub. iuri fontis et 1576, ex Ioan Bap. Somaschu.
1 Angeli Perusini, 1539, Lugdu, p. Ioan Moylin als de Cambray.
1 Angeli Aretini, 1576, Venet. ap. Marcum Amadorum.
4 Andree Barbatia, 1526, Veneti, ap. philip. poncium.
1 Ant. de Butrio, 1541, Lugdu, p. Iaco Giunta.

Biblioteca Nacional de España

9 Andree Alciati, 1575, Venet. ap. Ioan Bap. Somaschu.
3 Augustin Besoii, 1577, Veneti, ap. Francis Zilettum.
5 Aymonis Cravette, 1551, Lugdu, ap. here. Jac. Giunte/et 1581, Venet. p. Francis Zilettum.
1 Elusdem, responsum pro genero, 1564, Montis rega. ap. Leonar. Torrentinum.

B

2 Bartoli de saxo ferrato, 1561, Lugdu, p. Benedic pignotum.
5 Baldi Perusini, 1559, Lugdu, p. Claudi Servanium.
4 Bartholomei socini, 1551, Lugdu, p. Petrum fradin.
1 Bartholomei cepole, criminalia.
1 Bartholomei cassanei, 1531, Lugdu, p. Dionisi de Harsi.
1 Baptiste Martianessi, 1573, Veneti, ap. Marcum Amadorum.
1 Benedicti Capre, 1556, Lugdu, ap. here Iaco Giunte.
1 Bernardini Bombini, 1574, Venet. ap. Francis Franciscium.

C

5 Caroli Ruini, 1557, Lugdu, p. Claudi Servanium.
1 Caroli Moliner, 1561, Lugdu, ap. Ant. Vincentium.
1 Celsi Hugonis, 1575, Veneti, ap. here. Hieronimi Scoti.
1 Claudi Cantiuncule, 1571, Colonie, op. Theodori Graminer.

D

2 Diversorum criminalia, 1571, Veneti, ap. fratres Zilettos.
1 Diversorum feudalia, 1553, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Diversorum matrimonialia, 1572, Venet. ap. Vincen. Valgrisium.
2 Diversorum ult. voluntatis, 1568, Venet. ap fratres Zilettos.
1 Diversorum pro Trimultis, 1574, Venet. ap. frat. Zilettum.
1 Divi Mugellani, 1551, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Dominici de Sancto Geminato, 1533, Lugdu, p. Iaco Myt.

Biblioteca Nacional de España

E

1 Aegidi Bellamere, 1579, Veneti, ap. Francis Zilettum.

F

1 Federici de Senis, 1488, Senis. p. Henricum harlem.
1 Felini Sandei, 1552, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
2 Federici Scoti, 1572, Veneti, ap. Vincen Valsgrisium.
1 Francis Zabarella, cardina, 1552. Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Francis Aretini, 1546, p. Icao Giunte, Lugdu.
1 Francis Curtii senioris, 1534, Lugdu, p. eund.
2 Francis Curtii Junior, 1551, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
2 Francis purpurati, 1579, Veneti, p. Fran. Zilettum.
3 Francis Bursati, 1572, Venet. ex of. Dami Zenari et 1579. Fracfur ap. Coriu.
1 Francis Decii, 1575, Venet. ap. Fran. Zilettum et Fran. Portonarium.
1 Francis Marzari, 1570, Florentie, ap. Caro. pectinarium.
2 Francis Zoanneti, 1542, Veneti, in edibus fratrum de Sabio.

G

1 Gerardi Mazoli, 1575, Veneti, ap. here. Aloisi Valvasoris.
1 Gomezi Leonii, 1564, Hispali, p. Petrum Martinez a banyares.
1 Guidonis pape, 1519, Lugdu, p. Iaco Mareschal.
1 Guidi Panciroli, 1578, Veneti, ap. Francis Zilettum.
1 Guillermi de Perno, 1553, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.

H

2 Hieronimi Grati, 1544, Lugdu, ap. Hugo et here. Aemonis a Porta.

Biblioteca Nacional de España

1 Hieronimi Gabrieli, 1573, Venet. ap. Francis Zilettum.
1 Hieronimi Gigantis, 1580, Venet, ex of. Damiani Zenari.
2 Hipoliti de Marsilis, 1537, Lugdu, impen. Hugonis a porta.
2 Hipoliti Riminaldi, Venet. 1574, et 1576, ex of. Damiani Zenari.
1 Hieronimi Zanchi, adnotationes ad consilia diver, 1577, Vene. Dami. Zena.

I

4 Iasonis Mayni, 1544, Lugdu, ap. Hugo et here. Aemonis a Porta.
1 Iacobi Aemiliani, 1565, Venet. ap. Vince Valgrisium.
1 Iacobi Machelli, 1572, Venet. ap. Francis Franciscum.
2 Iacobi Philippi Portii, 1567, Venet. ad Salaman, insigne.
1 Iacobi Berette, 1582, Venet. ap. Ioan Bap. Somaschum.
3 Iacobi Menochi, 1575, Venet. p. Francis Zilettum et 1584, Lugdu.
1 Ioan Calderini, 1550, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Ioan de Imola, 1581, Venet. ap. Philip et fratres Iuntas.
1 Ioan de Anania, 1534, Lugdu, p. Iaco Giunta.
Ioan Francis Ripe, 1559, Lugdu, p. Thomam Bertellum.
3 Ioan et Iacopi Riminaldi, 1559, Lugdu, p. Claudi Servanium.
3 Ioan Croti, 1576, Venet. ex of. Daminani Zenari.
1 Ioan Ant. Rubei, 1534, Lugdu, p. Ioan Moylin.
2 Ioan Bap. Ferreti, 1572, Venet. sub insigni fontis.
1 Ioan Bologneti, 1575. Veneti ap. Ioan Variscum et socios.
1 Ioan Nanizanis, 1560, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Ioan Hieronimi Albani, 1573, Rome, p. fratres Doricos.
1 Ioan Bap. Ploti, 1578, Novarie, in edis Francisci Sesalli.
5 Ioan Cephali, 1571, Pisauri, ap. Hiero Concordia et Vene. 1575 et 1578, ap. Guerreos fratres et Fr. Zilettum.
1 Ioan de Amicis, 1544, Venet. sub insigni fontis.

Biblioteca Nacional de España

1 Ioachimi Minsingeri, 1576, Basilee, ex of. Eusebi episcopi et Nicolai fratris.

L

1 Lopi de Castellhono, 1532, Lugdu, p. Benedic Bonnin.
1 Laurenci Calcanei, 1549, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
2 Laurenci Silvani, 1551, Lugdu, ap. Theo paga et 1556 ap. Senneto fratres.
1 Laurentii de Pinu, 1579, Venet. ap. Francis Zilettum.
1 Ludovicum Romani, 1539, Lugdu, p. Ioan Moylin.
1 Ludovici Bolognini, 1556, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Ludovici Gozadini, 1549, Lugdu, ap. eosdem.

M

1 Mariani Socini, senioris; in p. lib. consiliorum Bartholo socine. s.
4 Mariani Socini, Iunioris; 1550, Lugdu, p. Petrum Fradin et 1569, Venet. p. Comi de Tridino.
2 Marci de Mantua, 1543, Venet. ap. Aureli Pincium.
4 Marc. Antonio Natte, 1558, Lugdu, ap. Senneto frat. et 1572, Venet, ap. Somascum et socios.

N

1 Nicolai Guerardi, 1554, Lovani, p. Servatium Sasserum.
1 Nicolai Boerii, 1554, Lugdu, ap. Michae. Parmenterium.
1 Nicolai Belloni, 1550, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.

O

1 Oldradi Lauden, 1550, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.

Biblioteca Nacional de España

P

2 Pauli Castrensis, 1554, Lugdu, p. Claudi Servanium.
1 Petri de Ancharano, 1549, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
4 Petri Philippi Cornei, 1531, Lugdu, in of. Iaco Myt.
4 Petri Pauli Parisi, 1553, Lugdu, ap. Dionisi de Harsi.
7 Petri Antoni Angusole, 1572, Veneti, ex of. Ioan Bap. Somaschi.
2 Philippi Decii cum Addi. Molineri, 1556, Lugdu, p. Blasi Guido.
1 Prosperi Pasethi, 1575, Venet. ex of. Damiani Zenari.

R

1 Raphaeli Cumani, 1521, Tridini, p. Ioan de ferraris als de Iolitis.
1 Raphael Fulgosi, 1521, ibid, p. eundem.
1 Roderici Xuarez, 1539, Vallisoleti, in edis. Didaci Ferdi. de Corduba.
3 Rolandi a Valle, 1566, Lugdu, ap. Clau. Ranot et Venet. 1570 et 1573, ap. Somaschus et Francis de Portonaris.

S

1 Signoroli de Homodeis, 1549, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.
1 Sigismundi Lofredi, 1572, Venet. ap. Iuntas.
1 Simonis de Pretis, 1575, Venet. ex of. Damiani Zenari.
8 Stephani Bertrandi, 1560, Lugdu, p. Claudi Servanium.

T

3 Tiberi Deciani, 1579, Venet. ap. Hiero et Ioan Zenarios.
1 Tobie Nonii, 1573, Venet. ap. Lucianum Pasinum et socios.

Biblioteca Nacional de España

2 Thome Gramatici civilia et crimi. 1566, Lugdu, ap. here. Iaco Giunte.

V

2 Udalricus Zazii, 1538, Basilee. ap. Michaelem Isignirium.
1 Vincenci Cigault, allega. de bello italico, 1512, Parisi, ap. Ioan Frellon.

A

Alani parabole cum comento, 1491, per Ioan de Prato.

Alberti de Eys, I.V.D. canonici Bambergen et Pii pape II cubiculari, Margarita poetica de arte dictandi ac practicandi epistolas. Et summa oratorum poetarum historicorum et philosophorum. 1487.

Divi Antonini summa, Lugdu, p. Iacobum Mareschal, impensis eius ac Vincenti de Portonaris.

Angeli de clavasio summa, 1534, Lugdu, ap. Scipionem de Gabiano, industria Iacob Myt. Et altera eiusdem 1489, Venet. p. Georgium de Rinabenis.

Andree Hierosolimitani archiepiscopi cretensis. In dormitionem Beate Marie virginis sermo p. Rapha. Volaterranum in latinum versus. Impressus post eiusdem Volaterra, lib. de institu. christiana. in fine.

Antonii Gazii patanini medici florida corona, 1514, Lugdu, p. Gilbertum de Villiers.

Aloissi Lepomani de vitis S. S. patrum tomi. 6 et 7, 1560, Rome, p. Vince Cachinum.

Antonii Bonfinii, rerum hungaricarum decades, 1568, Basilee, ex officina oporiniana, p. Bartholomeum Franconem et Paulum Quecum.

Angeli Politiani opera, 1528, Lugdu, p. Sebasti. Gryphium, vol. 3.

Biblioteca Nacional de España

Appianus Alexandrinus de bellis civilibus, 1521. Parisis, op. magistri Petri Vidone impensis Ioannis Parvi.
Aristotelis Politica et aeconomica.
Aristotelis Sentencie, 1574, Lugdu, ap. Gill. Rovillium.
Divii Aurelii Augustini opuscolorum Tomi 3, 1545, Venet. ex officina Erasminiana ap. Vincentium Valgrisium.
Aulus Gelius, Noctium Athicatutu, 1496, Venet, p. Ioan de Tridino als Tacuinum.
Astensis summa, 1519, Lugdu, op. Guillermum Haym.
Ambrosi Calepini dictionarium, 1570, Lugdu.

B

Baptiste Tronamala, summa Rosella, 1495, Venetis, cura et studio Georgii Animabeni Mantuassi.
Baptiste Mantuani, opera, 1502, Bononie, p. Benedictum Hectoris.
Baptista Platina de vitas pontificum et alia opuscula 1572, Lovanii, ap. Ioannem Bogardum.
6. Babtistae Fulgosi, de dictis factisque memorabi, 1541, Basilee, ap. Bartholomeum Vuesthemerum. Eiusdem, 1509, Mediolani, p. Iacobum Ferrarium.
Bartholomei Furni, sum Armilla, 1567, Barcino, ap. Claudi Bornat.
Bartholomei Carrançe, summa conciliorum et pontificum 1549, Venet.
Divi Bernardi opera, 1538, Lugdu, op. Nicolai petit.
Divi Bernardi, de contemtu mundi, et liber floretus in versu cum commento, 1491, Lugdu, p. Ioan de Prato.
Biblia, 1569, Lugdu, ap. Guill. Rovillium sub scisto veneto.
Biblia, 1534, Parisiis, ex of. Simonis Coliner in. 8. vol. 5.
Biblia cum apostillis Hugonis cardinalis.
Blondi Flavii, Roma instaurata, Italia illustrata et de gestis venetorum 1503, Venet. p. Bernardinum Venetum de Vitalibus.

Biblioteca Nacional de España

Boetius, de consola. philoso. et de disciplina scolastica, 1528, Lugdu, p. Claudi Dabost als de Troys.

Bonifacius Simoneta, de christiane fidei et Romano ponti. persequtionibus, 1509, Basilee, p. Nicolaum Kesler,

Breviarium Romanum, ex decreto sancti concilii Tridentini restitutum, 1573, Antuerpie, ex of. Christophori Plantini.

Breviarium romanum, 1557, parisiis, p. Ioan Albus, p. Guil. Merlin.

Breviarium Romanum, 1548, Lugdu, p. Theobald Paganum.

Breviarium Romanum, 1537, Lugdu, p. Dionisium de Harsi.

Breviarium Romanum, 1519, Parisii, p. Nicolaum Higman Alemanum.

Breviarium secundum ritum ecclesie Celsone, 1514, Cesarauguste, p. Georgium Cocum.

Bernardini Gomezii Miedes, de vita regis Iacobi II, 1582, Valen. ex tipo. vidue Petri Huete.

C

Caii Suetonii Tranquil. XII cesares, 1547, Lugdu, ap. Sebasti Gryphium. Eiusdem, 1508.

Caii Plinii secundi naturalis historia, 1554, Basilee, p. Hiero Frobenium et Nic. episcopum.

Caii Sueto. Tranquil. de clasis grammati. et rethori 1527, Lugdu, in ed. Ant. Blanchardi.

Caii Plinii secundi, epistole panegiricus et de viris illust., 1527, ubi. s.

Caii Crispi Salusti, op. cum commento, 1528, Lugdu, p. Ioan Cleyn.

Caii Lucretii poete opera cum comment. Ioan Bap. Pii, 1514, parisi, in chaleogra. Afrensiana.

Catonis poemata cum comment., 1531, Lugdu, p. Antonium du Ry.

Biblioteca Nacional de España

Catulus poeta cum comment., 1502, Venet. in ed. Aldi.

Claudii Ptolomei geographia, 1540, Basilee, ap. Henricum Petrum.

Claudii Roseleti. I. C. Lugdune, epigrammata, 1537, Lugdu. ap. Sebasti Gryphi.

Conciliorum 4 qualium et aliorum romi dno... Colonie, etx of. Thome Quentel.

Cassiodorii historia ecclesiastica tripartita, 1566, Parisiis, ap. Stepha, petit, in clauso brunello sub insigni portis pinus. Eiusdem, Parisi in edibus, Francisci Regnault.

Cassiodori Chronicon, 1536, Basilea, excudebat Henricus Petrus.

D

Diogenes Laertius, de vitis philosopho, 1497, Venet. p. Philip. Pinzi.

Dionis greci, vite imp. Nerva, Traja. et Adria. p. Georgium Mesalam in latinum verse, 1503, vesatis per Bernardinum Venetum de Vitalibus.

Dionis Casii, Romana historia, Guillelmo xilandro interprete, 1559, Lugdu. ap. Guill. Rovillium.

Dionisii Alexand. Halicarnassen. de Antiquita Roma, 1549, Basilee, p. Hieronimum Frobenium et Nicolaum episcopium.

Dominici Soto, de iustitia et iure, 1558, Lugdu, apj. Her. Iacobi Giunte.

Diurnale romanum, parisis, 1579, ap. Iacobum Kerner.

Diurnale romanum, 1579, Lugdum, ap. Guill. Rovillium.

E

Egesipi, historia de exer. hierosoli. urbis. expens. ap. Santa Coloma, in edibus Ioannis Soteris, 4. non. Iunii.

Enee silvii, postea Pape Pii 11, cosmografia Asie et Europe et

Biblioteca Nacional de España

Bohemia historia, 1503, Venetis. p. Bernardinum Venetum de Vitalibus.

Enee silvii, eiusdem epistole et alia opuscula Lugduni ap. Stephano Gueynard alias pinet.

Eusebii Pamphili, cesarien chronicon cum adictionibus Hieronimi presbitehri, Prosperi aquitani, Mathei Palmerii et aliorum, 1536, Basilee p. Henricum Petrum.

Erasmi Rothesoda, de conscriben. epistolis, 1536. Lugdun. ap. here. Simon Vincenti.

Esopi, fabule in versu eum comment. 1491, Lugdu. p. Ioan de Prato.

F

Faceti liber in versu cum comment. 1531. Lugdu. p. Antonium de Ry.

Fasciculus temporum, 1485, Venet. p. Erhardum Ratdolt Augusten.

Franciscum Patritii, de Regno et Regis institu. 1531, Parisi, excude. Marcus Petrus Vidoneus in edibus Ioannis Parvi.

Francisci Petrarche, opera, 1503, Venetis, p. Simonem Papien, dict. Bevilaquam.

G

Guilielmi Paradini, de antiquo statu Burgundie, 1542, Lugdu, ap. Stph. Doletum.

H

Henrici Glascani chronologia, 1544, Basilee, p. Hieroni Frobenium et Nic. episcopium.

Hermanni contracti chronicon, 1536, Basilee, p. Henricum Petrum.

Biblioteca Nacional de España

Herodiani historia Angelo politiano interprete, 1513, Argetorati, ex edibus Schuverianis.

Divi Hieronimi epistole vetustissima impresionis.

Divi Hieronimi epistole, 1525, Lugdu, in edibus Iacobi Maneschal, cum Scholiis Erasmi.

Hieronimi perboni omiliarum libri, 1533, Mediolani, p. Vincentium Medda.

Hieronimi balbi. de civili et bellica fortitudine. Et de rebus turcicis 1526, Rome. ap. F. Minitium Calvum.

Homeri, Ilias, Laurentio Valla interprete, 1527, Euscharius cervicornus excudebat.

Hugonis Cardinalis in bibliam postille.

I

Iacobi Almain a 14. distinc. et super. senten. 1526. Parisi. ex of. Clau Chevalerius.

Iacobi Philippi bergomen. supplementum chronicarum, 1490, Venet. p. Bernardum Rizum. de Novara, Et 1485, Brixie. p. Boninum de boninia de ragusia.

Iacobi Maynaldi Galerati, de titulis philippi regis catholici, 1573, Bononie ap. Peregrinum Bonardum.

Ioani Anisii, satire, 1532, Neapoli, ex of. Ioan Subsbacchii hagenovetis germani.

Ioannis damasceni, sermones duo in dormitione beate Marie virginis p. Raphaele Volaterra, in latinum versi et post eiusdem volaterrani tracta de prima philosophia impressi.

Ioannis naucleri chronica, 1516, Tubinge, p. Thomam Anghelum badensen.

Divi Ioannis Eustachii, Bonaventure opera, 1564, Venet. ap. Domini Nicolinum.

Ioannis Methine, de penitentia et de restitucione, 1544, completi p. Ioan Brocasium.

Biblioteca Nacional de España

Ioannis Ranizii, Textoris officina 1532, Parisis. p. Petrum Vidoneum.

Ioannis Iiuniani May, equitis partenopri de piscotum proprietate verbotum 1490.

Ioannis Antoni compani op. 1495, Rome, p. Euchasium Silver, als Franck.

Ioannis de Turrecremata, tractatus 73 questionum super potestate et auctoritate papali ex sententiis divi Thome collectarum, 1496, Lugdu. p. Ioan Trechsel.

Ioannis Bocacii genealogie et de montibus, silviis, sotibus, lacubus, fluminibus, stagnis, paludibus, et maribus, 1494, Venet. p. Bonetum lo castellum.

Ioannis Gerson, opera. 1518, Basilea, in of. Adami Petri. vol. 2.

Ioannis baptiste Egnatii, de romanis principi et adnotationes ad Sueto. Tranquillum, 1547, Lugdu. ap. Sebasti Gryphium.

Iosephus de antiquita iudaicis et de bello iudaico et alia eiusdem opuscula, 1566, Lugdu. ap. her. Iacobi Iunte.

Iuli, obsequentis prodigiorum liber, 1527, Lugdu, in ed. Ant. Blanchardi.

Iustini, Historia, 1542, Lugdu, ap. Sebasti Gryphium.

L

Lancinii Curtii, epigrammaton libri decem, 1521, Mediolani, ap.. rochum et ambrosium fratres de valle, impressores philippus foyot faciebat.

Leonardi Aretini, rerum suo tempore in Italia gestarum liber, 1539, Lugdu, Sebastianus Gryphius excude.

Lucii Annei Senece, opera, 1515, Basilee.

Lucius Marineus Siculus, de rebus Hispanie, 1533, completi p. Michae de Eguia.

Biblioteca Nacional de España

M

Micha. de Medina, de recta in deus fide et de sacro cont. 1569. Venet. ex offi. Zilleti Iorda.

Marci Actii Plauti, comedie cum comment. 1518. Venet. p. Melchiorem sefram et Petrum de ravannis.

Marc. Tulli Ciceronis. op. 1540, Lugduni, p. Sebasti Gryphium. Eiusdem sententie aliquot 1574 barcino, in edibus societatis bibliopolarum.

Mar. Fabii Quintiliani, oratorie. institu. et declama. 1544, Lugdu. p. Sebasti Gryphi.

Marc. Annei Lucani, de bello civili, 1543, Parisi, ap. Simonem Colineum et 1536, Lugdu. ap. Sebasti Gryphi.

Marci Vallerii Martialis, epigrammata, 1535, Lugdu. ap. Sebasti Gryphi.

Martini ab Aspilcueta, manuale latinum, 1573, Rome, ap. Victorium Elianum et eiusdem apologia de reddi ecclesias, 1575. Lugdu, ap. Guill. Rovillium.

Mathei Vinclocien, Thobie, liber in versu, 1531, Lugdu, p. Antonium de Ri.

Mercurii trismegisti, de potestate et sapientia dei, Marsilio ficino interprete, 1491, Venet, p. Maximum de Butricis papien.

N

Nicephori Callisti, historia ecclesiastica, 1556, Parisi, ap. Claudi Micard.

O

Onuphrii Pancunii, Imperium Romanum et Reipub. Romane Comentaria, 1558, Venet. ex of. Erasmiana, ap. Vincen Valgrisium.

Biblioteca Nacional de España

Onuphrii Pancunii, 27 pontificum et 24 Imperatorum romano elogia et imagines. Item Illustrium virorum ut ext. in urbe ex pressi vultus et illustrium juriscons. imagines, 1568, Rome, Antoni Lafreris formis.

Onuphrii Pancunii, Chronicon ecclesiasticum. Iten pontificiem romanorum chronicon et alia opuscula 1573, Lovanii, ex of. Ioannis Bogardi.

Officium hebdomade sancte, 1581, Lugdu, ap. Alexan. Marsilium.

P

Petri criniti, de honesta disciplina, de poetis latinis et poematum libri, 1540, Parisi, ex adibus Afrensianis.

Philostratus, de vita Apollonii Tianei.

Philippi Beroaldi orationes, 1490, parisis, p. Dionisium roca. Eiusdem alia quedam opuscula.

Platonis sententia, 1555, Lugdu, ap. Ioan Tornesium.

Plutarchi chesoneri, opera moralia, 1541, Basilee, p. Michae. Isingirium.

Plutarchi vite, 1477, Venet. p. Nicolaum Genson.

Pogii florentini, historia convinales et alia opuscula. Eiusdem epistola ad Leonardum Aretinum de morte Hieronimi Hus, boemi.

Poliantea dominici noni mirabelli saonensis 1514, Saona, per Ioan Bevilaquam.

Pomponius Mela, de situ orbis, 1502, p. Alberticium de Lisona vercellem.

Publii Vergili, opera cum commenta. 1514, Venet, p. Bartholo de Zanis.

Publii Ovidii, epistole et alia opera, 1540, Lugdu, p. Sebasti. Gryphi.

Publii Ovidii, Metamorphose, cum comment, 1524.

Poblii Ovidii, epistole cum comment. 1528, Lugdu, p. Ioan David, als la Monche.

Biblioteca Nacional de España

Publi Ovidii, de arte amandi et de seme. amo. cum comment. 1502, Lugdu, p. Nicolaum Wolf, alemanum.

Publi Auli Parsii, satyre cum comment. 1511, Lugdu. p. Ioan de Vingle.

Propertius cum comment. 1502, Venet. in edibus Aldi.

Psalterium beati brunonis epi. herbipolen, 1494, p. Ant. Koberger,

Q

Quinti Horaci flacci, op. cum comment. 1528, Parisi, p. Petrum Gromersum.

Quintus Curtius, de rebus gestis Alexan. Magni, 1546, Lugdu, ap. Ioan Franciscum frellonios, fratres.

R

Raphaelis Volaterrani, comment. urbane et aecono. Xenofontis, latini versus, 1526, Parisis, in officina Arcentiana.

Raphael Volaterranus, de institu. christiana et de prima philosophia, 1518 Rome, ap. Iacobum Magochium.

Restaurus Castaldus de Imperatore, 1540, Rome, Antoni Bladi, Asulani cura.

Roberti Gaguini, de origina et gestis francorum, 1497, Lugdu, p. Iodocum Badium Ascensium, impensis Ioannis Trecksel, alamani.

S

Sexti Aureli Victorius, de vita et moribus Romano Imperatorum epitoma 1542, Lugdu, p. Sebasti Gryphium.

Sigeberti Chronicon, 1513, Parisis, p. Henricum Stephanum.

Silvestri de prierio, summa, 1551, Lugdu, ap. here. Iaco Iunte.

Stephani Aquei, commentaria in Caii plinii secundi naturalem historiam, 1530, Parisis, ap. Galiotum pratensem.

Biblioteca Nacional de España

Statii papiris poete opera cum comment. 1508, Venet. p. Petrum de Quarengis.

Strabonis geographia sive de situ orbis, p. Gregorium Tiphernalem et Garinum Veronen, in latinum vers. 1512, Parisis, venent ab. Egidio Gourmoti. Et 1494, opera Ioan Vercellen.

T

Theodorici epi. Cyren. rerum eccle. libri. 5 a Ioachimo camerario, in latini versi, 1536, Basilee, p. Ioan Hervagium.

Theodoci, liber, cum comment. 1531, Lugdu, p. Ant. de Ry, Et 1491, Lugdu. p. Ioan de Prato.

Divi Thome Aquinatis, Summa Theologie, 1568, Lugdu, ap. here. Iaco Iunte.

Thome de Vio, Cayetani Cardinalis opera, eiusdem impressio.

Thome de Vio, Cayetani Cardinalis, summa de pecatis et novitate jentacula 1538, Lugdu, sup. scuto colonien.

Tibulus poeta, cum comment. 1502, Venet. in edibus Aldi.

Titi Livii patanini decades, 1527, Parisi. p. Petrum Vidoneum.

V

Valerius Maximus, 1518, Argetorati, ex edibus Schuserianis.

Valerii Probi, de interpretandis romanorum literis et alia opuscula, 1502, Venet, p. Ioan de Tridino, als tacuinum.

MEMORIAL DELS LIBRES EN LENGUA ITALIANA

Bernardino Cosio, Historia de Milano, 1565, Venet. p. Georgio de Cavalli.

Biblioteca Nacional de España

Biondo, Roma instaurata et Italia illustrata, 1542, Venet. p. Mich. Tramezino.

Francisco Giucciardino, Historia, 1569, Venet. p. Gabri. Giolito de ferrara.

Gasparo Bugati, Historia Universale, 1570, Venet. p. Gabri. Giolito.

Giovan. Tarchagnota, Historia dal mondo, 1573, Venet. p. Mickel Tramezino.

Giovan Bocacio Philocolo.

Inferni del Doni, 1553, Venet, p. Francisco Marcolini.

Ludovico Guicciardino, di tutti y paesi bassi, 1567, In Aversa, appresio Guillermo Silvio, stampatore regio.

Leandro Alberti, descrittione de tutta Italia, 1551, Venet, p. Pietro de inicoli.

Ludovico Dolce primaleone in 8ª sima, 1562, Venet, p. Giovan. Bap. et Marchio Sessa.

Ludovico Dolce, transformationi in 8ª sima, 1553, Venet, Gabriel Giolito.

Ludovico Domenichi, Detti et fatti de diversi, 1562, Venet, p. Franci Lorenzini datarino.

Marco Guazzo, historia, 1549, Venet, p. Gabriel Giolito.

Plutarcho Vite, 1537, Venet, p. Bernardino di bindoni, Et 1518, Venet, p. Giorgio de Susconi et Nicolo Zopino et Vicenzo Compagni.

Tucidide, tradotto per Francisco di solda Strozzi, 1545, Venet, p. Vicenzo Vangris.

EN ALTRES LENGUES VULGARS

Regiment de prínceps de fra Francesch Eximenez mestre en sacra theologia frare menor / e patriarcha Alexandri, 1484, en València, p. Lambert Palmart.

Biblioteca Nacional de España

Martin de Azpilcueta, manual de confesores, 1566, en Valladolit, p. Fran. Fernandez de Cordova / y el cap. 28 de las additiones del mismo, 1570, en Çaragoça en casa de la viuda de Bartholome de nagera.

Fray luis de Granada, de la oration, 1574, en Barce. p. Claudio Bornat.

Hechos i dichos spirituales de los Iltres. varones y mugeres de la orden seraphica de S. Francisco, compuestos por Ioan Salvador Trados, 1581, en Barc. Hubert Gotard.

Camino y puerta para la oration del doctor Diego pérez, 1584, en Barc. Jayme Cendrart.

Fray Luis de Granada, introducción del símbolo de la fe, 1584, Barc. Jayme Cendrat.

Fray Miguel de Medina, tratado de la verdadera y christiana humildad. Item del mismo autor otro libro intitulado exercicio de la verdadera y christiana humildad, 1570, en Toledo, en casa de Ayala.

Confesionario de fray Francisco de Victoria, 1579, en Alcalá de Henares, p. Guerino Gerardo y Adrián de Flores.

Fray Thomas de mercado, de trad. y contratos, 1569, en Salamanca, p. Mathias Gart.

Chronica del rey don Juan el II de Castilla, 1543, en Sevilla, en casa de Andrés de Burgos.

Stevan de Garibay y camalloa. Historia Universal de Hespanya, 1570, en Anvers, p. Christophoro Plantino.

Historia del Perú, de Diego Fernández, 1571, en Sevilla, en casa de Hernando Díaz.

Orlando furioso, traduzido por don Hieronimo de Urrea, 1564, Barc. p. Claudi Bornat.

Las trescientas, de Juan de Mena, con su glosa, 1567, en Alcalá de Henares en casa de Juan de Villanueva.

Jardín de Flores, de Antonio de Torquemada, 1573, en Lérida, p. Pedro de Robles.

Biblioteca Nacional de España

Guerra de Portugal, por Francisco Díaz de Vargas, 1581, en Çaragoça en casa de Domingo de Portonaris y visino.
Pere Michel Carbonell, chroniques de Hespanya, 1546, barc. per Carles Amoros.
Ramón Montaner, chronica.
Annales de foix, en francés, per mestre Guillaume de la perriere, 1539, en Tholose, per Nicolás Veillard.

(Segueix l'apèndix següent):

Divi Gregori Nazianzeni, opera.	in fol.
Fr. Guillermus Hamerus? in Genesim commen.	in fol.
Decretum divi pionis episcopi.	in fol.
Rabani Mauri, in ecclesiasticum.	in fol.
Canones apostolorum veterum consiliorum.	in fol.
Divi Ambrosi, opera.	in fol.
Benedicti Arie Montani, in 12, profetas.	in fol.
Euthymius in psalmos.	in par
Euthymius in 4 evangelia	in par
Ioannis Cassiani, collationes patrum.	in par
Fra Francisci Titelmani in ecclesiasten.	in par
D. Dionisii Cartusiani in psalmos.	in fol.
Fragmenta poetarum veterum ab Henrico Stephano.	in par
Carmina Petri Bembi, Andre Naugeri.	in par
Tragedie Senece, decem.	in par
Publii Ovidii, opera, in 4 tom.	in par
Lucretii casi poete de rerum natura lib. 6.	in par
Q. Horatii flacci.	in par
Virgilius.	in par
Ovidii metamorphosis.	in par
Sententie veterum poetarum p. Georgium majorem.	in par
Dictionarium historicum et poeticum	in octa.

Biblioteca Nacional de España

Dictionarium poeticum, hermanni romedini.	in par
Orationes isocratis	in fol.
Ciceronis opera in 4 tom.	in par
Platonis opera in 5 tom.	in par
Cathonis disticha cum scholis Erasmi.	in par
Sclecteria interpreta, fran. sarmiento.	in fol.

Biblioteca Nacional de España

CONCLUSIO

Com és vist, les notes precedents, tenen per primordial objecte el donar una idea el més completa possible del contingut de la documentació de l'arxiu notarial històric per a l'estudi de la història del llibre en els seus orígens.

Per a donar dita idea ha estat necessari seleccionar-ne algunes que de bell antuvi no les teniem destinades a dit objecte. En aquest cas es troben les que parlen de jueus o esclaus, potser més pròpies de la col·lecció que deu aplegar les notes relatives a dites matèries; la mateixa que ens parla d'Adolf de Maguncia, que la teniem destinada a figurar entre les pròpies per a l'estudi del comerç; l'inventari de Junyent, entre les seleccionades per a la història de l'art i altres que com ja havem advertit prèviament, hem donat únicament per la relació que guarden amb la matèria tractada.

El mateix inventari de Jaume Calliç i l'explicació que havem donat sobre aquesta gran figura de la història del nostre dret, hauria estat molt més propi reservar-lo per a la col·lecció de documents per a l'estudi de la cultura jurídica medieval; de la mateixa manera que l'inventari de Bernat Serra figura primordialment entre

Biblioteca Nacional de España

la documentació pròpia per a l'estudi de la cirúrgia catalana al segle XIV; però si hom vol parlar del llibre i entre les documentacions descobertes s'en troben de tan importants com la de la relació dels que posseïa Bernat Serra o la dels que foren de Jaume Callic, no és possible silenciar-los a menys de deixar un buit difícil d'omplir amb altres documentacions que tractin exclusivament del llibre.

La classificació per matèries, és prou sabut que esdevé molt dificultosa quan es tracta de documents expressius de conceptes heterogenis. Hom ignora en general el concepte que deu merèixer la preferència i l'inventari de Calliç n'és una prova. Sota el punt de vista exclusivament bibliogràfic el més important que té dit inventari és el títol dels llibres i els preus. En canvi sota l'aspecte juridic és molt més interessant la pròpia figura del jurisconsult a través dels llibres que informarien la seva cultura i de les petites ressenyes dels seus manuscrits per a corroborar que fou ell, principalment, el compilador de les nostres constitucions i altres drets (*). En tot cas, el seu formidable inventari, destaca pels llibres i ens ha semblat lògic haver-lo ressenyat en la part pertinent a dita matèria perquè, altrament, mancaria un document de gran importàcia per a la seva història. No diriem el mateix si transcrivíssim

(*) Vegi's "Notes sobre la formació de les Compilacions", de "Constitucions i altres drets de Catalunya" i de "Capítols de Cort referents al General", per R. d'Abadal i Vinyals i J. Rubio i Balaguer, en la revista "Estudis Universitaris Catalans", 1910.

Biblioteca Nacional de España

aquí algunes notes que tenim recollides sobre la seva vídua i fills i que ja sortiran a llum si un dia, publiquem les relatives a la noble família Colom de Barcelona, tota vegada que no ens havem proposat estudiar Calliç sinó facilitar dades per a la història del llibre.

I el que advertim sobre Calliç podem fer-ho extensiu a Francesch Pujades i singularment a Jaume Antoni, figures inèdites que se'ns revelen com dignes d'estudi d'aquella gran cultura catalana del segle xv, perquè realment sembla molt més propi reunir els documents que s'hi refereixin en un recull de notes per a la història del dret català enlloc d'aplegar-les per a tractar del llibre. Però sí és innegable que les biblioteques ressenyades en els inventaris de dits personatges, guarden una relació directa amb altres sobre el llibre com ho comprova la mateixa de Jaume Antoni, en la que observem la meravellosa conjunció dels llibres manuscrits amb els incunables, cal convenir en què són ben dignes de figurar al costat de les altres, àdhuc de les que concretament fan referència al propi origen de la impremta.

Entenem que per a donar una idea del contingut de l'Arxiu de Protocols, amb relació al llibre i a l'època de referència, calia almenys transcriure les notes precedents.

BIBLIOTECA MADRID NACIONAL
Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

Autògraf del mercader genovès Jeroni de Nigro, lliurat al notari Pere Triter, el 12 de gener de 1488, liquidant la Societat amb l'impressor Joan Gherlinch.

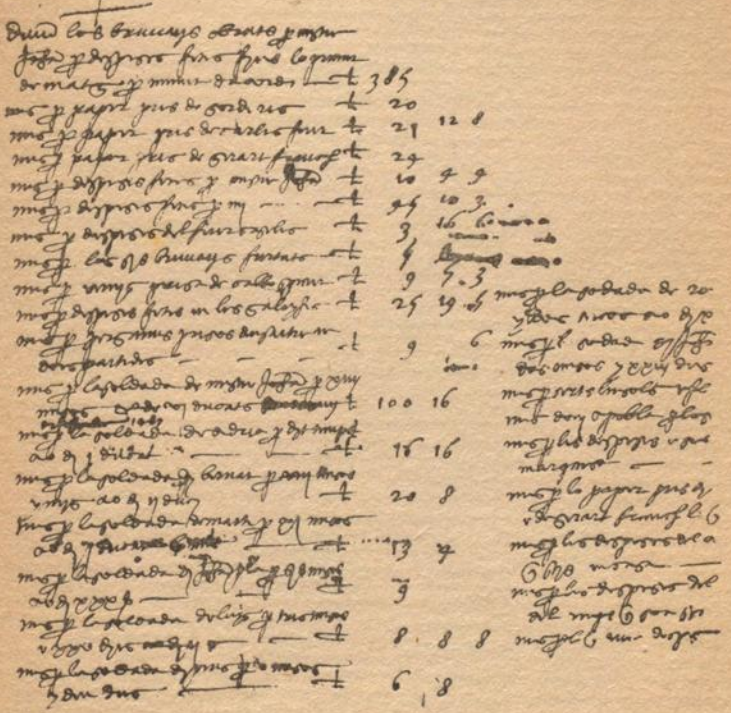

Biblioteca Nacional de España

AUTÒGRAF DE MOSSÈN PERE POSA, RELACIONANT ELS LLIBRES EN SON PODER, EL 2 DE MARÇ DE 1506.

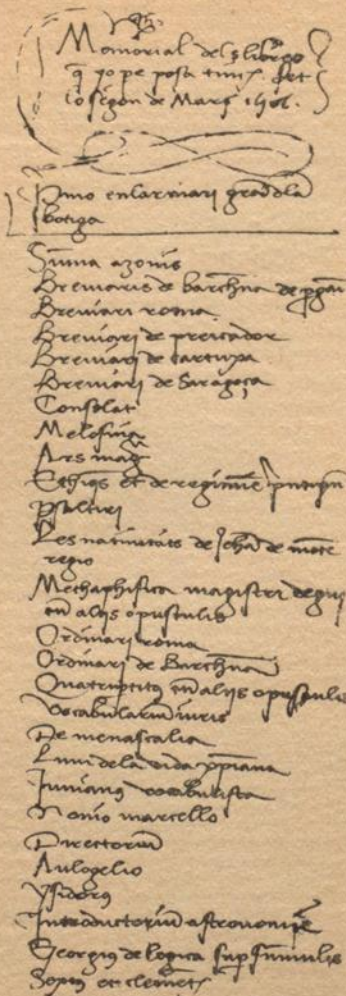

Biblioteca Nacional de España

Methaphisicam
Art breu
Logica breu
In nomine ihu
ffornularis
De [illegible]
Bartholomeus [illegible]
Gremari de [illegible]
Speculum [illegible] en romans
Ars magna
Arbor sancte
Speculum [illegible]
Decretals

De ploma

De operatione [illegible]
Deo astronomia
Logica major raymundi
Ars brevis legendi
Ars brevis memorandi — de castellanis
Ars brevis grammatice
Rotlandinus de notaria
Phisica [illegible] alberti
Pastrana
Grammatica brevis [illegible]
Lectura de logica
Logica egidii
Ora imperialia
Quedam lectura sobre [illegible] raymundi lull
Ars memorativa
De regimine [illegible]
Quidam liber [illegible] ray lull
Auicena de [illegible]
Doles [illegible] reals
pastrana
Canles de limotge [illegible]
hystoria general [illegible]

Alt en la mesa

La biblia en .q. volums ablo [illegible]
Catholicon
Suma de sant Thomas
Cathalog [illegible]
Directorium inquisitors
ffortalicium fidei
Arbor sancte
Apostrofe
Sacramental
Pastoral
Theologia [illegible]
De scriptoribus [illegible]
Suma angelica
Blanquerna
Speculum [illegible] suma confessors
De [illegible] ecclesiastica
Tortelius
Angelica
Cronica general
Biblia
Ordo sanitatis
Decretals
Concordantia [illegible]
Sermones [illegible]
[illegible] alberti
[illegible] memoria
Flores de [illegible]
Salustii
Contra alchimistas
Chronicana
[illegible] de [illegible]
Suma del [illegible]
Flores legum
Margarita [illegible]

Biblioteca Nacional de España

Decretu sca ligat ab postis
Plini de natr. hystio

~~Enla post de madreta~~
~~entrat enla longa~~

Vltima de sant Thomas
Singularia ludouici de ro
Comenti q lucanu
Suma baptistiniana
Burley e logica
Hysidori ethymologias et de summo
Segona secunda sta thome
Tibullo catulo e properc
Johanes canonicus
Vocabulari fratris iuoris
Sentencies dels pagesos
Ouidi de fastis
Angus boecius et hylarius de trinitate
Epla pape py i cardinalem
Dubia pauli
Eple georgy
Liber de starssis
Pompeius
Hystories troianes en lati
De beatitudine et de mundi condit
Suplementu cronicarum
Prestiany
Decas blondi
Tractatus
Casus longi
Meditaciones sti bernardi
Liber de anima
Speculum aurei
Plinij secundi oculary
Marinelly
Platina
Francisij aretini

Andreas de lunos
De erreribus fidei sti thome
Regule parui
Logica pauli
Dialogi laurentij
Phocas
Institutiones gramatice bartholomei
Epla pape py ad turcum
Defensorium curatorum
Arresta querele
Arismetica de
De parte extrattra
De munitoribus acres
De pegr mate
Opera oratorij fundamento
Pauli fogerius
Epla georgii
Pompeius de nadiform
Opusculum lesbiorum
Marinello
Varrelio
Agustinj dan aleyam
Psalmj de mestre prinelhos
Alphabetu sabent
De secretis alberti
Breviarium
Confessio generalis
Vocabularium en alemany
De la terra

En la post de madreta
entrat enla longa

Vidas de nea dona
Fleubut

Biblioteca Nacional de España

Sextus pauperis
Spechulus lumpaz
Logica castronol
Manis sonetos
Vida de nostra dona
Dortemal primo
Questis
Franciscus de arte oplendi
Gramatical
Sermabut
Cornatpo
Testament de Bradell
Despreals
Lothaxis
Lunaxis
Parts veneciaxes
Enlo armari pont
Recomendarios
Tradimia
Preparatios de passar
Testament de ihesus e traspas
Confessionari
Dela missa
Passies
Bexeroles
Libres de tres
Francols
Setpsalms encobles
Setpsalms delet menuda
Setpsalms de letra grossa
Logica almoxin
Oreo de sant agusti
Oreo de sant xebxia
Oreo de sant leo
Enlas postes de ma esquerra entrant dela botiga

Lotharis
Dortemals
Cathos
Sermabut
Restas en castella
Cornatpos
Let del sol Rey aplaca en cast e castel
Flordet dela biblia
Confesionarios de pts e formaries
Desprals
Questio
Enles posts de front entrar enla botiga
Lotharis
Cornatpos
Dortemals
Ruths
Consolats
Triumphos de petrarcha
Eteo supplementum cronicarum en posta
Libre doos de teologia en romans
Summa baptistiniana
Repertorium inquisitoris
Sermo iohanis de sarcobosto
Missal roma pent
Ars mag
Rethorica teapresunty
Plini de nl hystoria en posta
Consolat ligat ab posts
Los quts e libre del asi / plos sereuns de aristotil de plonty e ligat ab posts
Suma de geometria
Psalteri gend ab lo mirolan
Compradors de ploma
Topiq aristotiles in 4to
Comomplitiros
Dant

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

Index

	Pàgs.
Als investigadors	5
Comentaris a la Història del Llibre a Catalunya	13
Origen de la impremta a Ibèria	15
Descabdellament de l'art del llibre a Barcelona	20
Mossèn Pere Posa, primer impressor català	24
Els llibres del jurisconsult català, Jaume Calliç	31
Les altres notes de documents sobre el llibre	35
Notes de Documents per ordre cronològic	41
Conclusió	183
Autògraf del mercader genovès, Geroni de Nigro	187
Autògraf de Mn. Pere Posa	188

Biblioteca Nacional de España

Obres del mateix Autor

AL MARGE DEL SAHARA . . . . . Ptes. 5
(Impresions d'un viatge al Senegal, Gambia, Guinea, Sudan i Mauritania).

EN MARGE DU SAHARA . . . . . Frs. 12
(Traducció francesa de P. Francis Ayrol, amb pròleg del mateix i transcripció de les lletres de V. Blasco Ibáñez i del Mariscal Jofre a l'autor).

LA DESCOBERTA D'AMÈRICA . . . . . Ptes. 7
(Ferrer, Cabot i Colom).

CATALUNYA DESCOBRIDORA D'AMÈRICA . . » 7

EL CATALÀ XPO FERENS DE TERRA RUBRA. » 4

LA VERDAD SOBRE EL DESCUBRIMIENTO DE AMÉRICA . . . . . » 15
(Memória presentada a la Academia de la História).

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

Biblioteca Nacional de España

BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA
BNE
1104880964

Biblioteca Nacional de España